

1 RODNA GRUDA

januar 1968

revija Slovenske izseljske matice

II 130327
+

RODNO GRUDO izdaja Slovenska izseljenska matica v Ljubljani. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Cankarjeva cesta 1/II. Ureja uredniški odbor. Glavna urednica **ZIMA VRŠČAJ**. Urednika: **INA SLOKAN** in **JOŽE PREŠEREN**.
Grafično oblikovanje: Spela Kalin in Sašo Mächtig.

Izhaja dvanajstkrat na leto. V poletnem času izideta dve številki skupno. Letna naročnina za prekomorske dežele je 5 ZDA dolarjev. Za plačila iz inozemstva: devizni račun pri Splošni gospodarski banki 501-620-3-32040-10-4; za dinarska plačila 501-8-51. Poština plačana v gotovini. Rokopisov ne vračamo. Tisk tiskarne »Toneta Tomšiča« v Ljubljani.

II 130327

**Sliki na platnicah,
zunanji strani:**

Spredaj:

**Maksim Gaspari:
Jurijeva pomlad**

Zodaj:

**Maksim Gaspari:
Urška in povodni mož**

Levo:

**V beli samoti
Foto: Ančka Tomšič**

PO 50/1969

RODNA GRUDA

revija Slovenske izseljske matice

Januar

XV. leto

Št. 1

Iz vsebine:

Ela Peroci: Materino darilo

Zima Vrščaj: Rodna gruda v letu 1968

Novice iz matice

I. S.: Letos bo v Sloveniji prav veselo
Pavle Bojc: »Vsem prijateljem v Argentinini iskrena hvala!«

Jože Prešeren: Knjižnica in čitalnica za naše delavce v Gradcu

Slavko Fras: Zahodna Nemčija in mi

E. Šelhaus: »Osmica« pri Pepetu

Izleti po naši deželi

Janez Zrnec: Od Rakovega Škocjana do Blok

Matevž Hace: Notranjska in turizem

Zanimivosti - novice

Obisk v Rimu

Edo Rasberger: Slovensko gospodarstvo v preteklem letu

Marija Namorš: Nova bolnišnica v Ljubljani dograjena do strehe

News — Les nouvelles — Noticias

Učimo se slovenščine

Dr. Breda Pogorelec: Nekaj o rasti slovenske besede v knjigi

Šport

Tone Urbas: Tudi po svetu poznajo kraški pršut

Alenka B.: Četrtni rojstni dan četverk iz Maribora

Otroci berite

Kultura

Igor Gruden: Naš kulturni dom v Trstu

Ina Slokan: Gasparijevih 85 let

Naši po svetu

Vprašanja - odgovori

Naši pomenki

Jože Ciuha: La Paz moje mladosti

Humor

Frane Milčinski-Ježek: V slaščičarni

Vsem Slovencem po svetu!

SREČNO NOVO LETO 1968 IN NASVIDENJE
PRI NAS!

HOTEL LEV

Ljubljana, Vošnjakova 1

Telefon 310 555

OB PRIHODU V LJUBLJANO OBIŠČITE

Gostilno Istra in Resljev hram

oddaljeno od železniške in avtobusne postaje komaj eno minuto. Postreženi boste hitro in solidno!

Priporoča se:

GOSTINSKO PODJETJE ISTRA

Ljubljana, Moše Pjadejeva 28

GOSTINSKO PODJETJE

HOTEL SLOVAN

V r a n s k o

Vsem Slovencem po svetu želimo v 1968. letu vse najlepše in najboljše!

Če boste prišli na počitnice v Slovenijo, obiščite tudi nas. Pristrčno vas bomo sprejeli in odlično postregli!

HOTEL SLOVAN

Vransko

Slovenski izseljenski koledar

1968

ima še na zalogi

Slovenska izseljenska matica
LJUBLJANA, Cankarjeva 1/II.

PROSVETA
2657/59 So. Lawndale Ave.
CHICAGO, Ill. 60623

TIVOLI IMPORTS
6407 St. Clair Ave.
CLEVELAND, Ohio 44103
Pohitite z naročili!

Ela Peroci
**MATERINO
DARILO**

V samotni hiški pod goro je živela mati. Otroci so ji zrasli in šli za očetom po svetu. Ko so odhajali, so ji rekli, da se bodo vrnili. Odšli so daleč. Včasih so ji pisali, a vrnili se niso.

K materi v samotno hiško pod goro so se vračali le pomlad, poletje, jesen in zima. Zima je bila najtišja, tako tiha je bila okoli hiške, da je mati slišala, kako se njeni otroci zunaj sankajo in kako se kličejo. Slišala jih je, čeprav je bilo to že zdavnaj in se ne bo več vrnilo. Gledala je skozi okno in jih iskala.

Ni iskala čisto zaman. Prišel je pismonoša in ji prinesel pismo. Najmlajši sin ji je pisal: Ljuba mama, tako daleč sem, da ne vem, kdaj se bom vrnil. Pošlji za menoj vse, kar sem pustil doma.

Le kako naj ti pošljem vse, kar si pustil doma? je premišljala in končno se je spomnila:

Sešijem mu škatlico in v njej bo našel vse, kar je pustil doma.

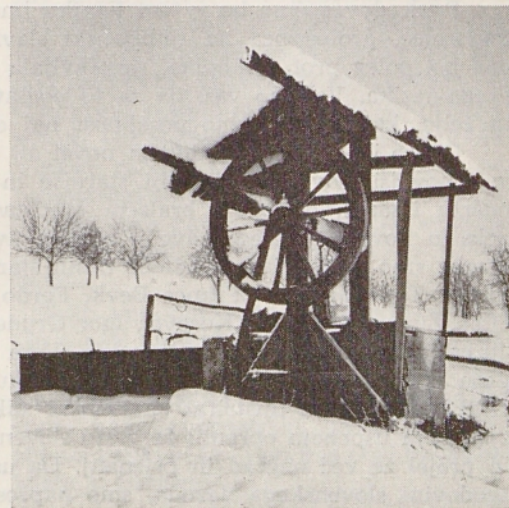
Tako je storila. Sešila je škatlico iz slik — razglednic domačega kraja. Na prvi sliki, na tisti na dnu, je bila domača hiša

z goro zadaj. Na drugi sliki, tisti ob strani, so bila polja in gozdovi. Na tretji, četrti in peti sliki so bili potok, cesta v svet, in ljubljena domača vas. Škatlico je pokrila s šesto sliko, polno cvetočih jablan. Vse te slike je sešila v škatlico z rdečo svileno nitjo.

Najmlajši sin je škatlico dobil. Odprl jo je in je v njej našel vse, kar je pustil doma:

Na materinem oknu domače hiše so vzcveteli rdeči nageljni in za njimi je zaslutil materin obraz. Na polju je vzvalovalo zlato žito, nad gozdom in nad travniki so zapele ptice, ob potoku se je zavrtel majhen lesen mlinček, ki ga je pustil tam, ko se je še kot deček igral z njim. Po cesti je zapeketal očetov konj, nad ljubljeno domačo vasjo je zazvonil zvon, pod cvetočimi jablanami pa so v travo posedli fantje in dekleta, s katerimi je hodil nekoč skupaj v šolo.

Ko je najmlajši sin škatlico zaprl, je priletela od nekod še čebela, in še nikdar si ni fant tako zelo zaželel, da bi se vrnil domov in še kdaj mater objel.

RODNA GRUDA V LETU 1968

Iz vaših pisem in razgovorov, ki smo jih imeli z vami, smo vse leto zbirali želje in priporočila, kako naj urejamo RODNO GRUDO, da bo našim bralcem, ki živijo v tako različnih deželah in v tako različnih okoliščinah, verno prikazovala današnji obraz Jugoslavije in Slovenije, ki je vaša domovina, mnogim stara domovina, nekaterim pa že kar domovina prednikov.

Iz vaših priporočil vemo, da moramo posvetiti posebno pozornost lepoti slovenskega jezika in objavljati čim več besedila iz domače književnosti, ker želite tudi s pomočjo umetnikove besede spoznati življenje v svoji rodni deželi. Priporočali ste slovenskega jezika, pa bi radi poznali deželo svojih staršev in da nam tudi, da poskrbimo za vaše potomce, ki ne razumejo več objavimo nekaj gradiva v jezikih, ki jih oni govore. Želite, da bi bilo v reviji več veselega berila in takega, ki govori o starih narodnih običajih. Mnogi ste nam rekli, da bi radi bolj poznali preteklost svojega naroda in da želite, da bi jo poznali tudi vaši potomci.

Nekateri ste nam povedali, da so se vaši prijatelji odločili za potovanje v Jugoslavijo, ker so brali v RODNI GRUDI o letovišjih in zdravilnih vodah, o toplicah, lepih morskimi in planinskih krajih.

Starši nam pišejo, da berejo otrokom pesmice in zgodbe iz poglavja OTROCI BERITE. Mnogi otroci pa jih kar sami berejo. Veliko število je med vami takih, ki ste zadovoljni z nasveti v naših POMENKIH ali v rubriki VPRAŠANJA IN ODGOVORI. Pravite, da ste marsikatero nevšečno zadevo kar dobro uredili po našem nasvetu.

Zadovoljni ste, da vam pišemo o novicah iz vaših krajev in da vas obveščamo o kulturnih uspehih naših umetnikov doma in po svetu. Najraje pa berete o tem, kako žive naši ljudje v drugih deželah. To je razumljivo; podobno življenjsko pot imajo kot vi in zato vas zanimajo njihovi uspehi. Vemo tudi, da želite mnogo posnetkov iz krajev, kjer ste bili včasih doma. To željo smo brali in slišali največkrat.

Vse to, kar smo iz vaših priporočil in želja našli, je del programa RODNE GRUDE v letu 1968, v njenem petnajstem letniku.

Pouk slovenščine bo v tem letniku imela za vas tudi Breda Pogorelec, profesorica na ljubljanski slavistični fakulteti. Tudi ona bo, poleg prof. Jakopina, razpravljala z vami o rabi slovenskega jezika. Vabimo vas, da za to poglavje pošljete vprašanja in želje, katere jezikovne posebnosti naj obravnavamo v reviji.

Črtice in odlomke iz daljših novel ali romanov bodo prispevali novejši slovenski pisatelji starejše in mlajše generacije. V načrtu imamo, da bomo bralcem predstavili izvrnna književna dela in povedali besedo, dve o samem avtorju. Tudi berilo za otroke smo izbrali iz zakladnice naših starejših in mlajših pisateljev: Tone Seliškar, France Bevk, Ferdo Godina, Jože Ribičič, Oton Župančič, Srečko Kosovel, Igor Gruden, Ela Peroci, Branka Jurca, Neža Maurer, Tone Pavček, Vera Albreht, Vida Brest, Saša Vegri in drugi. Tudi v tem letniku bo mladinsko stran OTROCI BERITE ilustriral akademski slikar Jože Ciuha, ki je z velikim uspehom opremil že vrsto slovenskih mladinskih knjig in prejel že več nagrad in priznanj. Da ustrezemo vaši želji po zgodovini slovenskega naroda, smo naprosili profesorja Branka

Božiča, da nam napiše za petnajsti letnik RODNE GRUDE nekaj najpomembnejših poglavij iz naše zgodovine.

V letniku 1968 RODNE GRUDE bodo v vsaki številki miškavno napisana napotila za najrazličnejše izlete po Sloveniji za avtomobiliste in planince, peš in z vozili. Za te prispevke smo se odločili zato, ker je med vami mnogo zanimanja za izlete, pove-zane s krajevnimi zanimivostmi.

V našem načrtu je tudi, da bi razširili poglavje NAŠI PO SVETU, to najbolj zanimivo poglavje v reviji. Vendar pa tega v uredništvu ne moremo storiti sami; odvisno je od vas, koliko nam boste poslali gradiva. To je vaše poglavje, bralci, dopisniki, tajniki in predsedniki društev, klubov in organizacij! V tem poglavju bomo objavili nekaj več kratkih prispevkov o zgodovini izseljevanja, kolikor nam bo dopuščal prostor. Za dve strani bomo povečali obseg gradiva, ki ga v reviji objavljamo v angleškem, španskem, francoskem in nemškem jeziku.

Nadaljevali bomo s POMENKI in z VPRAŠANJI IN ODGOVORI, prav tako tudi s humoristično stranjo na zadnji strani revije.

Izbrali bomo lepe posnetke iz vaših domačih krajev, posnetke o naših ljudeh in njihovem življenju, o gospodarskem razvoju, o kulturnih dogodkih in vsem drugem, kar vas utegne zanimati. V vsaki številki bomo objavili daljšo reportažo o enem predelu Slovenije, v kateri bomo opisali današnje življenje pa tudi zgodovinske zanimivosti in druge posebnosti dotičnih krajev. Za prvo številko smo izbrali Notranjsko; o tej zanimivi pokrajini nam je napisal znani pisatelj, domačin Matevž Hace.

Poglavje, v katerem poročamo o novicah iz delovanja matice, bomo razširili med drugim tako, da bomo več poročali o dogodkih, ki se zgodijo na središčih podružnic Slovenske izseljenske matice zunaj Ljubljane.

Ko vam pošiljamo prvo številko petnajstega letnika RODNE GRUDE, želimo, da bi vam njeno berilo in slike obudile delček domačnosti, ki jo morda pogrešate v novi deželi, kjer zdaj živite. Želimo tudi, da bi vas gradivo v RODNI GRUDI seznanilo z vsem tistim, kar vas v resnici zanima o življenju in razvoju v rodni deželi.

V tej želji vas iskreno vabimo k sodelovanju. Pošiljajte nam čim več prispevkov o družbeni dejavnosti naših ljudi v deželi, kjer živite, pišite pa nam tudi o svojih osebnih uspehih.

Taka in vsa druga vaša pisma bodo tudi v bodoče naša najvernejša napotila pri urejanju.

Uredništvo RODNE GRUDE in Slovenska izseljenska matica sta prejela ob novem letu od rojakov po svetu na tisoče najlepših želja za njuno delo v letu 1968. Iz vseh kontinentov so prihajala voščila, iskrena in prisrčna. Zahvaljujemo se za ta voščila, ki so izraz vašega prijateljstva, izraz globoke pripadnosti rodni deželi in vas pozdravljamo z iskrenimi željami, da bi tudi vi vsi v letu 1968 pri svojem delu uspeli in da bi dosegli kar največ zadovoljstva, blaginje in sreče.

NOVICE IZ MATICE

Posnetek z Brnika: Mary Grash in Josephine Slosar iz Milwakuee se nasmejani poslavljata, kar dokazuje, da sta bili z obiskom v Sloveniji zadovoljni in bosta še prišli. Na svidenje!

Pitsburški slovenski oktet na Veliki planini. Posnetek iz filma

jih bo največ prispelo v juniju, da se bodo izletniki lahko udeležili piknika, ki je najbolj prijetno vsakoletno srečanje naših izseljencev na domačih tleh. Skupine bodo največ pripotovale z letali in jih bomo pozdravili na letališču v Brniku.

Med obiskovalci bodo spet številni znamci iz prejšnjih let, mnogi ugledni društveni delavci.

Tudi mladi pevci iz Clevelanda pridejo

Posebej nas veseli, da bo med skupinami iz ZDA, ki nas letos obišečejo, močno zastopan tudi naš mladi rod. Obišče nas mladinski pevski zbor krožka št. 2 iz Clevelanda pod vodstvom svoje dirigentke Cilke Valenčičeve. Seveda pridejo z otroki tudi starši. Pripotovali bodo v juniju ter si nato na dvanajstdnevem izletu ogledali nekatere naše najlepše kraje. Vmes bodo po nekaj dni počivali v Piranu ali kje drugje ob našem morju, v Bohinju in v Šmarjeških Toplicah. Zbor bo v tem času tudi nastopal. Priredil bo štiri do pet koncertov.

Znani in v Clevelandu zelo popularni Tony Petkovšek, urednik radijske oddaje na radiu WXEN v Clevelandu, ki mu pravijo tudi »Polka ambassador«, nas je lani obiskal. Ugajalo mu je in bo letos pripeljal veliko skupino izletnikov. V skupini bodo predvsem potomci naših izseljencev, ki so že v Ameriki rojeni. K nam prihajajo predvsem z željo, da bi videli naše lepe kraje ter se veselili in zabavali. Skupina bo zelo velika in menijo, da bo štela nad sto udeležencev. Na njihovo željo bo Transturist s sodelovanjem maticе sredi avgusta organiziral vesel petdnevni izlet pod naslovom »Slovenian polka tour«. Na tem izletu bodo obiskali našo lepo Štajersko in Gorenjsko, ob večerih pa priredili domače zabave s sodelovanjem naših narodnozabavnih ansamblov. Pravijo, da želijo pokazati našim ljudem, kako se zabava mladi rod naših izseljencev v Clevelandu.

Tako smo vam povedali nekaj prvih novic o naši letošnji sezoni. Seveda nas obišečejo skupine naših izseljencev tudi iz drugih dežel. Društvo Simon Gregorčič iz Toronta nam je sporočilo, da je že začelo zbirati prijave. Določen ima tudi že datum izleta v Slovenijo.

LETOS BO V SLOVENIJI PRAV VESELO

Pri matici se na sezono že na veliko pripravljamo. Precej je bilo zgovorjenega in sklenjenega že takrat, ko je prvi letošnji sneg pokrnil strehe in ceste naše Ljubljane. Tako je tudi prav, saj mora biti vse urejeno pravočasno.

Piknik bo v — Škofji Loki

Veliko izseljensko srečanje 4. julija, ki je vsako leto najbolj vesel dogodek naših izseljencev — predvsem iz prekmorskih dežel, ki jih je takrat največ na obisku v Sloveniji — bo letos v Škofji Loki. To je že sklenjeno in dogovorjeno med Slovensko izseljensko matico, škofjeloškim turističnim društvom, Transturistom, ki ima tudi glavni sedež v Škofji Loki in drugimi organizacijami. Priprave so v polnem teku in kakor vse kaže, bo to eden izmed najbolj uspešnih in prijetnih piknikov. Piknik bo na dvorišču škofjeloškega gradu, ki se dviga nad tem starim, slikovitim mestecem. Grad hrani bogate muzejske zbirke, med drugim tudi pohištvo Kalanov — visokih gospodov, katere opisuje poljanski rojak, pisatelj Ivan Tavčar v svojem znanem romanu Visoška kronika. Muzej

hrani tudi čudovite zlate baročne oltarje iz Dražgoš, ki so jih Nemci med vojno požgali. Marsikaj si bodo rojaki, ki pridejo na piknik, lahko ogledali poleg prelepega razgleda, ki je s škofjeloškega gradu na slikovito škofjeloško okolico.

To bo doslej drugi piknik za naše izseljence, ki bo prirejen na Gorenjskem. Z izbiro kraja boste prav gotovo zelo zadovoljni, saj je lepa Škofja Loka tako rekoč na pragu Ljubljane. O programu in vseh drugih novicah v zvezi s piknikom bomo seveda v Rodni grudi še podrobno poročali.

Iz ZDA blizu 21 skupin

Konec preteklega leta je obiskal matico lastnik znanega potovalnega urada g. August Kollander iz Clevelanda ter se s predstavniki maticе in potovalnega urada Transturist iz Škofje Loke pogovarjal o pripravah za letošnjo sezono.

Po izjavi g. Kollandra bo v letošnji sezoni obiskalo Slovenijo blizu 21 skupin naših izseljencev iz ZDA. Prva skupina bo prispela 27. maja, zadnje pa pridejo v začetku avgusta. Kakor vsa leta doslej,

»VSEM PRIJATELJEM V ARGENTINI, ISKRENA HVALA«

V avgustu bomo pozdravili skupine naših rudarjev iz Francije in Holandije. Vse od januarja dalje pa številne posameznike od vsepovsod, saj zdaj je avtomobilizem na pohodu in naši ljudje posebej še iz evropskih dežel se vse raje odločijo za zasebna potovanja.

Ina Slokan

Novoletno darilo matici

Prejeli smo naslednjo voščilnico:

Progresivne Slovenke vam vsem pošiljajo voščila za srečno, zdravo in vsestransko uspešno Novo leto. V prigibu pošiljamo Slovenski izseljenski matici nakaznico za 50 dolarjev. To vsoto poklanjamo matici v počastitev naše glavne odbornice Viki Poljšakove in njenega moža, katera sta pred nekaj meseci slavila 50-letnico poroke. Oba sta znana društvena delavca, vedno sta delala in še delata za naš slovenski narod.

Darilo poklanjamo matici, ker ste vedno in vselej pripravljeni nuditi pomoč ali nasvete našim Progresivnim Slovenkam, kadar obišejo domovino. Želimo, da bi bilo tako tudi v bodoče. Lepe pozdrave in na veselo svidenje!

Josie Zakrajšek, glavna tajnica
Progresivnih Slovenk

Slovenska izseljenska matica se toplo zahvaljuje glavnemu odboru Progresivnih Slovenk za darilo v počastitev življenjskega jubileja znanih društvenih in kulturnih delavcev Viki in Lea Poljšak; na tem mestu jubilentoma pristrčno čestitamo z željo, da bi v takšni lepi medsebojni povezanosti še vrsto let tako uspešno delovala na polju slovenske kulture v Clevelandu.

Slovenska izseljenska matica je posnela film za vas!

Tudi v lanskem sezoni obiskov naših rojakov je Slovenska izseljenska matica posnela reportažno-dokumentarni film v naravnih barvah o pretekli izseljenski turistični sezoni. O filmu, ki so ga prav v teh dneh montirali v studiu RTV Ljubljana, bi v tem trenutku ne mogli povedati več kot to, da bo zanimiv za naše rojake in bodo ob njem lahko obujali prijetne spomine na srečanje v starem kraju. Morda pa bodo med letošnjimi obiskovalci našli na filmu tudi sebe in še posebej, če so se udeležili piknika v Velenju, Rogaški Slatini ali kakšne druge prireditve.

Pred nekaj meseci se je vrnil v domovino Pavle Bojc, ki je bil pred tem skoraj štiri leta poslanik Jugoslavije v Argentini. Takoj po prihodu se je v Ljubljani vključil v družbeno in politično delo — izvršni svet Slovenije ga je imenoval za predsednika verske komisije; bil pa je izvoljen tudi za predsednika konference za rehabilitacijo invalidov Slovenije. Ves čas tudi že sodeluje pri delu Slovenske izseljenske matice, saj ji bo s svojim temeljitim poznavanjem življenja naših rojakov v Argentini in v vsej Latinski in Severni Ameriki lahko veliko pomagal pri njenem delu.

Ob enem izmed naših srečanj na matici smo ga naprosili, da bi za naše bralce odgovoril na nekaj vprašanj. Vabilu se je z veseljem odzval, saj — kot nam je sam rekel — se je že dolgo pripravljaj, da bi nekaj povedal rojakom, s katerimi se je srečaval v Argentini.

»Zanima nas vaše mnenje o slovenskih društvih in organizacijah v Argentini, saj ste se z njimi med svojim službovanjem v tej deželi dobro seznanili?«

»Že ob samem prihodu v Argentino me je iznenadila gostoljubnost naših izseljencev, Slovencev in pripadnikov ostalih jugoslovanskih narodnosti. Pravzaprav sem šele tam dodobra spoznal, koliko jugoslovanskih državljanov je moralo po prvi svetovni vojni, med vojno in dolgo po njej iskati kruha v teh oddaljenih deželah Latinske Amerike. V vsej globini in realnosti sem spoznal alternativo, ki so jo imeli ti ljudje, ko so se podajali v popolno negotovost v daljno tujino brez znanja jezika, brez najmanjšega zagotovila bodoče eksistence. Ko sem širom Argentine, od severa do juga, od vzhoda do zahoda, spoznaval rezultate tega 30-, 40-letnega dela, sem se ponovno prepričal, da so bili ti ljudje nekaj posebnega, hrabri in sposobni, ki so bili zmožni premagati vse neizmerne težave, si ustvariti novo ognjišče in se živeti v novo domovino.

Po mojem mnenju gre tudi tu za ponovno potrditev, da so jugoslovanski izseljenci z dejanji, kot so vidna v Argentini in v ostalih deželah, pokazali neverjetno vitalnost, sposobnost in vztrajnost.

Mnogokrat sem o tem razmišljal in ponovno spoznal to preprosto resnico, ko sem obiskoval naše kolonije v Chacu, Rosario, Cordobi, Venado Tuerta, Mendoza,

Ariasu, General Madriagi, Mar del Plati, Neuguenu, Bariloche, Comodoro Rivadavii in v vseh drugih mestih tja do Rio Grande, Rio Gallegos in Ushuaia.

Vsem jugoslovanskim izseljencem bi se želel toplo zahvaliti za številne sprejeme, ki sem jih doživljal na teh obiskih, želim jim, da bi tudi njihovi otroci gojili tradicije, ki so jih starši tako določeno izražali ves čas svojega življenja. Želim, da ta ponosni rod tudi v bodoče čvrsto izpričuje svoje poreklo. Želim, da bi bili tudi vnaprej dobri sinovi svoje nove domovine republike Argentine in da bi jugoslovanski predstavniki v Argentini prav tako s ponosom poslušali samo najlepše ocene o njihovem delu in zdržanju, kakor sem jih bil deležen jaz s strani argentinskih predstavnikov.«

»Znano je, da naši rojaki iz Argentine prihajajo na obisk v domovino, vendar le posamezno ali le v manjših skupinah. Ali ste morda opazili zanimanje za številnejši obisk stare domovine v skupinah?«

»Predvsem v preteklem letu, ko smo začeli razmišljati o ideji o skupinskih potovanjih v Jugoslavijo, sem ugotovil, da je zanimanje za taka potovanja izredno veliko. Glede na to so nekatere potovalne agencije že začele s konkretnimi pripravami in iskanjem informacij pri letalskih družbah, zaradi čim uspešnejše organizacije in primerne cene potovanja. Kot vem, je nekaj teh družb že ponudilo svoje usluge po zmernih cenah. Če bo to zanimanje tudi realizirano, sem prepričan, da bi se v Argentini, Urugvaju in Čileju zbralo toliko interesentov, da bi se že v prihodnjem letu lahko organiziralo take direktne polete v Jugoslavijo. Mislím, da bi SIM in ostale izseljenske matice s posebnim zanimanjem sodelovale pri teh potovanjih.«

Ob koncu pa nam je Pavle Bojc še dejal:

»V imenu moje soproge in v mojem imenu se želim zahvaliti vsem našim izseljencem v Argentini, kakor tudi izseljencem drugih narodnosti, ki so mi prirejali nepozabne poslovilne večerje in kosila ob mojem odhodu in ki so v tako velikem številu prihajali na te slavnosti. Vsem društvom, posameznikom in družinam v Buenos Airesu se še posebej zahvaljujem za nepozabno srečanje na letališču ob mojem odhodu. Vsem izseljencem v Argentini želim srečno in zadovoljno novo leto.«

Podpredsednik murskosoboške podružnice matice Franc Šebjančič govori ob otvoritvi; desno od njega konzul Matijaca

Naši delavci v novi čitalnici

ogibna duhovna hrana in trdna vez z domovino, z rodnim krajem.«

Knjižnico in čitalnico je sprejel v varstvo jugoslovanski konzul v Gradcu Franc Matijaca, ki je ob tej priložnosti poudaril, da je to šele začetek programa širše kulturno-prosvetne aktivnosti, ki naj bi se sčasoma razvila v klub Jugoslovancev v Gradcu. Že zdaj imamo tudi vrsto plošč in magnetofonskih trakov z domačo glasbo, ki jih bodo na željo predvajali. Ob posebnih prilikah bodo predvajali tudi kratke filme, pri nabavljanju novih knjig in časopisov pa se bodo ozirali predvsem na želje obiskovalcev.

Knjižnica bo za sedaj izposojala knjige ob sredah, ko je na konzulatu tradicionalni jugoslovanski dan, od 17. do 20. ure zvečer, čitalnica, kjer je na voljo večina jugoslovanskih dnevnih in tedenskih časopisov in revij, pa bo seveda poslovala tudi ob vseh uradnih dneh na konzulatu.

Hkrati z otvoritvijo knjižnice so v prostorih konzulata pripravili tudi manjšo razstavo likovnih del mariborskih likovnih umetnikov; slike bodo menjali vsake tri mesece.

Tako konzularni predstavniki kakor naši delavci, ki so bili navzoči ob tej priložnosti, so izražali željo, naj bi ta čitalniški prostor postal tudi vez med delavci in konzularnim osebjem, ki je vedno pripravljeno pomagati z nasveti ali s posredovanji pri pristojnih oblasteh.

Pogovarjali smo se tudi z nekaterimi delavci, ki so se ob tej priložnosti mudili na konzulatu in ki so vsi izražali očitno zadovoljstvo nad skrbjo, ki jim jo posvečajo v domovini in naši predstavniki.

Janez Herga, doma iz Moškanjcev, nam je med drugim dejal: »Ta knjižnica je bila v resnici potrebna. Pomagala nam bo ohranjati stik z domovino, tu se bomo sestajali. Mene sicer ne vlečejo časopisi, ampak predvsem knjige. Sicer pa bom prihajal sem ob večerih, po šihu...« Vlado Frangeš iz Maribora nam je dejal: »Mislim, da je bilo to nekaj najlepšega, kar je bilo storjeno za splošno jugoslovansko besedo.« Marina Kolednik, medicinska sestra, zaposlena v graški otroški bolnišnici, nam je dejala: »Zdaj bomo imeli več stika s konzulatom. Privabljal nas bodo knjige in časopisi, tu pa se bomo srečavali tudi Jugoslovanci, se seznanjali in se pogovarjali o naših skupnih problemih.«

KNJIŽNICA IN ČITALNICA ZA NAŠE DELAVCE V GRADCU

Tekst in slike Jože Prešeren

V prenovljeni stavbi jugoslovanskega generalnega konzulata na Hilmteichstrasse v Gradcu je bilo v soboto 25. novembra sila živahno. V čakalnici se je zbralo precejšnje število naših delavcev, ki so pridno segali po časopisih in revijah, ki so bile razstavljene po mizi, razpravljali med seboj o vsakdanjih problemih ter se seznanjali. Veseli so bili, da so lahko prisostvovali dolgo pričakovani otvoritvi knjižnice in čitalnice, ki sta jo za naše delavce pripravila občinska odbora Socialistične zveze iz Murske Sobote in Čakovca. Otvoritve so se udeležili tudi predstavniki obeh občin, knjižnico samo pa je izročil v varstvo konzulatu podpredsednik murskosoboške podružnice Slovenske izseljenske matice Franc Šebjančič, ki je v svojem kratkem nagovoru med drugim dejal: »Uresničena je velika želja naših ljudi, ki živijo in delajo v metropoli avstrijske Štajerske, v Gradcu in v njegovi okolici. Otvarjamo knjižnico s slovenskim in srbohrvaškim knjižnim fondom ter s kopico našega časopisja in revij. Zavedamo se namreč, da je tiskana materinska beseda našim ljudem na deloviščih v Avstriji ne-

ZAHODNA NEMČIJA IN MI

Slavko Eras

Odkar je bila v Bonnu ustanovljena »črno-rdeča« koalicija, se vprašanje jugoslovansko-zahodnonemških odnosov ne umakne več s seznama aktualnih političnih problemov. Če bi sklepali po uradnih in neuradnih izjavah zahodnonemških političnih osebnosti, potem bi lahko celo izrazili »bojazen«, da utegne priti do bistvenega premika v teh odnosih prej ko bo ta zapis zagledal beli dan — tako naglo se spreminja položaj, tako naglo se spreminja atmosfera v medsebojnih prizadevanjih, da bi prišli že končno »na čisto«.

Kljub temu pa bi bilo seveda nesmiselno razširjati preuranjeni optimizem, kajti problem odnosov Bonn—Beograd je tako kompleksen, rešitev tega problema bi bila tako daljnosežna, da bi ne bilo prav nič čudno in presenetljivo, če bi se spodbudni vzgon zadnjih mesecev nenadoma ustavil in uplahnil.

Desetletje je minilo, odkar sta »veleposlanika vzela klobuk«, in mednarodni razvoj je pokazal vrednost takratne poteze jugoslovanske vlade. Nemška demokratična republika je medtem postala prava gospodarska velesila, močno se je uveljavila na mednarodni pozornici, navznoter pa se je politično tako konsolidirala, da danes ni praktično nikogar več, ki bi mogel kolikor toliko utemeljeno dvomiti v državnost vzhodnonemške države. To, kar se je zgodilo, je torej diametralno nasprotje tistemu, kar je bonska vlada leta 1957 nameravala doseči, ko je za nekakšno »represalijo« pretrgala odnose z Jugoslavijo; NDR je postala trdno politično dejstvo sredi Evrope, združitev Nemčije je bolj daleč, kot je bilo kdaj koli prej, »Hallsteinova doktrina« je po svoji pravni vsebini navadna farsa, po praktični vrednosti pa zgolj sredstvo najpreprostejšega gospodarskega pritiska na manj razvite države. Hkrati se javno mnenje v Zahodni Nemčiji čedalje bolj nagiba k prepričanju, da pot k morebitni združitvi drži samo preko konfederacije dveh nemških držav — z drugimi besedami: da združitve ni brez priznanja razdeljenosti.

Naši delavci v Stuttgartu na konzularni dan

Spričo tega je seveda jasno, da zahodnonemška vlada priznava hkrati zmotnost ali vsaj zavoženost dosedanjih svojih koncepcij glede nemškega vprašanja, ko navezuje spet diplomatske stike z našo državo. V tem je tudi težava in zpletenost tega problema, kajti primer z Romunijo je jasno dokazal, da tako imenovana »nova vzhodna politika« ni združljiva s Hallsteinovo doktrino. Brž ko sta Manescu in Brandt podpisala ločeni izjavi o Nemški demokratični republiki, se je pokazalo, da namerava Bonn »obkoliti« vzhodni Berlin — in že so ostale socialistične države v »železnem trikotu« postavile pogoje za navezavo diplomatskih stikov z Zahodno Nemčijo, namreč priznanje NDR. Naša država sicer ne postavlja nobenih pogojev, toda spričo časa in načina vzpostavitve diplomatskih odnosov med NDR in Jugoslavijo bi ponovna normalizacija na relaciji Bonn—Beograd v bistvu pomenila popolno izničenje Hallsteinove doktrine in s tem eo ipso mednarodno priznanje obstoja dveh nemških držav. Za ostale socialistične države si lahko Bonn izmišlja vse-mogoče umetne alibije za njihovo razmer-

je do NDR; za Jugoslavijo si jih ne more. Zato je reševanje problema jugoslovansko-zahodnonemških odnosov tako rekoč simboličnega pomena za vse tisto dogajanje v zvezni republiki, ki ga navadno zaobsežemo z izrazom »premiki k realizmu«.

»Oprijemljivih« dokazov za to, da smo pred novim obdobjem v odnosih med državama, je mnogo in malo. Malo, ker gre v glavnem zgolj za izjave, za besede, in mnogo, ker te besede vendarle vsebujejo povsem konkretne obveznosti.

Nenehno insistiranje Kiesingerja in Brandta, da je normalizacija z Beogradom nujna za nadaljnji uspeh »nove vzhodne politike«, in njune tako odločno formulirane napovedi o »skorajšnji« vzpostavitvi diplomatskih odnosov — to so vsekakor obveznosti, porojene iz neke nuje in potrebe. Tudi tiha »valorizacija« našega predstavništva v Bad Godesbergu je znamenje, da pripravljajo tla za konkretna dejanja: šifrirna služba je postala samostojna in komuniciranje ne gre več preko švedskega veleposlaništva, hkrati pa je bil imenovan za šefa našega predstavništva Zvonko Lucić, diplomat poslaniškega ranga.

Pogovori o statusu jugoslovanskih delavcev v Zahodni Nemčiji

Najbolj spodbudno znamenje novega dogajanja pa je bila vsekakor vest, da je kancler Kiesinger naročil Brandtovemu zunanjemu ministrstvu, naj začne konkretne pogovore z jugoslovansko vlado o ureditvi socialnega in siceršnjega statusa jugoslovanskih delavcev v Zahodni Nemčiji, in sicer neposredno, ne pa s posredovanjem švedskih in francoskih diplomatov, pri katerih formalno gostujemo. Razumljivo je, da diplomatski odnosi sami na sebi ne pomenijo mnogo, če nimajo prave vsebine. Državni sekretar za zunanje zadeve Marko Nikezić je že večkrat omenil na raznih tiskovnih konferencah, da imamo sicer diplomatske odnose na primer s Kitajsko in Albanijo, da pa resničnih odnosov z njima pravzaprav nimamo. Tako je bistvenega pomena tudi, da vzpostavimo delovne stike z Zahodno Nemčijo, da bodo imeli bodoči formalni okviri svojo vsebino. Položaj naše delovne

sile v Zahodni Nemčiji — govorimo navadno o 100.000 delavcih, nedvomno pa jih je več — je vse prej kot zavidanja vreden, spričo dejstva, da naši delavci nimajo urejenega socialnega in pokojninskega zavarovanja in da tudi sicer morebitne samoupravne ugodnosti uživajo bolj po milosti kakor pa po trdno določenih delodajalskih obveznostih. Če bodo besedam sledila dejanja in pogovorom sporazumi, bodo zahodnonemško-jugoslovanski odnosi dobili vsekakor novo kakovost in bo marsikateri problem postal lažje rešljiv.

Da bi uredili to nenormalno stanje in izenačili jugoslovanske delavce vsaj z ostalimi tujimi delavci v ZR Nemčiji, bi bilo treba za zdaj skleniti kar tri sporazume:

- sporazum ali konvencijo o socialnem zavarovanju,
- sporazum o zaposlovanju delavcev in
- sporazum o zavarovanju v primeru brezposelnosti.

Vsa ta vprašanja so že ugodno rešena z nekaterimi državami, kjer je zaposlenih večje število naših delavcev, tako s Francijo, Avstrijo, Švico in še z nekaterimi drugimi. Jugoslavija torej upravičeno pričakuje, da bodo ta vprašanja končno urejena tudi z ZR Nemčijo.

Takih težkih problemov, ki bi naj postali lažje rešljivi, pa ni malo. Naj omenimo samo vprašanje odškodnine za žrtve nacizma in kar je s tem v zvezi ali problem plačilne bilance v blagovni menjavi. Zato je velikega pomena, da se poleg reševanja načelnega vprašanja formalnih odnosov med državama, ki je nazadnje le odsev širšega dogajanja v evropskem prostoru, zavzemamo tudi in predvsem za urejevanje konkretnih zadev. Tako bo morebitna ponovna izmenjava veleposlanikov res smiselna za obe strani.

Konzularni dnevi na Tirolskem in v Vorarlbergu

Jugoslovanski generalni konzulat v Celovcu je z Novim letom uvedel redne konzularne dneve za jugoslovanske državljane v Vorarlbergu in na Tirolskem. Ti konzularni dnevi bodo posebno dobrodošli našim delavcem, ki jih je na tem področju za-

poslenih okrog 15.000, in so morali doslej vsa vprašanja urejevati pismeno.

Na Tirolskem bodo konzularni dnevi vsak prvi torek v mesecu dopoldne in popoldne v prostorih Avstrijskih sindikatov za Tirolsko v Innsbrucku, Südtirolerplatz 14—16/IV, soba 71. Za jugoslovanske državljane v Vorarlbergu pa bodo konzularni dnevi vsako prvo sredo v mesecu ob istem času v prostorih Delavske zbornice v Feldkirchu, Widnau 4.

Če bi bil prvi torek ali sreda v Avstriji praznik, bodo konzularni dnevi naslednji dan ob istem času.

Večje pravice za naše delavce v Belgiji

V začetku decembra so v Bruslju ratificirali sporazum o spremembah in dopolnitvah jugoslovansko-belgijske konvencije o socialnem zavarovanju, ki je bila sklenjena že leta 1954. Delegaciji sta se sporazumeli, da bosta vnesli v konvencijo važne spremembe in dopolnitve.

Jugoslovanski delavci, ki delajo v Belgiji in so socialno zavarovani pri belgijskih organih, bodo imeli v prihodnje pravico do zdravstvenega varstva za člane svoje družine. V primeru, da živi družina v Jugoslaviji, bo odškodnina in višina stroškov zasnovana z administrativnim sporazumom o izvajanju spremenjene in izpopolnjene konvencije. Jugoslovanski delavci, zaposleni v Belgiji, si bodo prav tako izposlovali pravico do otroškega dodatka tudi v primeru, če žive njihovi otroci v Jugoslaviji. Z novim sporazumom se bo zboljšal tudi položaj pokojninskih upravičencev, ko se vrnejo v Jugoslavijo.

Delegaciji sta se sporazumeli, da bo šlo zdravstveno varstvo pokojninskih upravičencev v breme zavarovalnih organov tiste države, ki izplačuje pokojnine. Prav tako je zdaj odpadla možnost, da bi se delavcem, ko se vrnejo v deželo, zmanjšala pokojnina. Na podlagi dodatnih določil v konvenciji se bo zboljšal tudi položaj v Belgiji zaposlenih jugoslovanskih delavcev v primeru, da postanejo invalidi; pravico do pokojnine si pridobe že prej, preden so zaposleni v Belgiji 12 mesecev.

Podrobneje o dopolnitvah h konvenciji pa tudi o konvenciji sami si oglejte v informativnem priročniku, ki je priložen tej številki Rodne grude.

Nov korak v razvoju jugoslovanskih klubov v Švici

V Švici, tej majhni stari »deželi reda«, kjer živi sedaj okoli 10.000 Jugoslovancev, so se klubi jugoslovanskih državljanov tako uveljavili, kot verjetno nikjer drugje v Evropi, kjer žive naši začasno zaposleni delavci. S svojo solidnostjo pa so si klubi pridobili ugled tudi pri švicarskih oblasteh. Vzrokov za to je verjetno več. Toda brez dvoma so klubi s svojo aktivnostjo dokazali našim ljudem, da so jim potrebni in koristni in so si tako pridobili njihovo zaupanje. Skratka, mnogi Jugoslovani v Švici si sedaj težko predstavljajo, kako bi bilo, če ne bi imeli »svojega kluba«, kjer se redno sestajajo, srečujejo, gledajo filme, poslušajo predavanja in podobno. Klubi pa se ukvarjajo tudi s problemi naših ljudi, s katerimi se srečujejo v Švici v zvezi z zaposlitvijo.

V tem oziru je bil zelo zanimiv sestanek, ki je bil novembra v Zürichu, na katerem so se zbrali predstavniki vseh podružnic in klubov v prostorih jugoslovanskega kluba v Zürichu. Predstavniki vsake podružnice je poročal, kakšen je položaj na njegovem področju in kateri so poglobljeni problemi, s katerimi se ukvarjajo naši ljudje. Predsednik kluba v Zürichu inž. Ladislav Cerar, je uvodoma povedal nekaj zelo zanimivih stvari. Med drugim, da je zdaj v Švici zaposlenih okoli 200 zdravnikov in 300 inženirjev iz Jugoslavije. Nadalje je dejal, da je pričakovati, da bodo v prihodnje naši ljudje še dobili zaposlitev v Švici. Doktor Brzaković iz podružnice v Davosu, je med drugim povedal, da je na tem področju še vedno pomanjkanje zdravnikov in da jih iščejo privatne bolnišnice, sanatoriji in drugi. Rojak Simič iz Basla je med drugim povedal, da je v večjih tovarnah položaj za naše delavce boljši kot v privatnih podjetjih, ustanovah in gostinskih obratih. Tudi na tem področju je klub posredoval, ko je prišlo do nesoglasja med delodajalci in našimi delavci, ko uprava ni spoštovala delovnih pogojev. Prišlo je tudi do krajših stavke v neki tovarni ter so v svojih zahtevah uspeli.

S. Stojčević iz St. Gallena je med drugim poudaril, da so v zadnjih štirih, petih letih imeli veliko uspehov pri posredova-

nju v sporih med delodajalci in delavci. Svojega klubskega prostora nimajo, sestajajo pa se v neki restavraciji. Predstavniki iz Schaffhausna pa je govoril, da imajo tam nekaj težav, ker delajo na njihovem področju v glavnem nekvalificirani delavci. Prišlo je tudi do pretefov in pijančevanja. Tovarna Georg Fischer je dala klubu na razpolago prostore, kjer se lahko sestajajo. Imajo tudi igrišče za odbojko in rokomet in celo lasten nogometni klub »Beograd«.

Na splošno je bilo na tem sestanku slišati pripombe, da so v težavah, ker je ponekod težko dobiti ustrezne prostore za klub. Veliko pozornost v diskusiji so posvetili tudi vprašanjem carine. V glavnem pridejo Jugoslovani na delo v Švico za dobo od enega do petih let in se potem vrnejo. Tedaj se pa postavi vprašanje, kam s pohoštvo in drugim blagom, ki so ga morali v tem času kupiti. Če hočejo prodati na primer pohištvo v Švici, pri tem zelo veliko izgubijo. Zato je bilo rečeno, da bi bilo treba vprašanje carine nekoliko bolj liberalizirati in urediti tako, da bi lahko pripeljali te stvari v domovino brez carine.

L. S.

Sindikati in naši delavci v Franciji

Meddržavni sporazumi sami po sebi še niso dovolj, da bi bilo življenje naših delavcev v inozemstvu dokončno urejeno. To je bila tudi ena izmed ugotovitev delegacije centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, ki je pred nedavnim obiskala Francijo. Med našo državo in francosko vlado namreč že obstoji sporazum o zaposlovanju delavcev in je že sklenjena konvencija o socialnem zavarovanju, kljub temu pa večina izmed jugoslovanskih delavcev v Franciji — in teh naj bi bilo okrog 60.000 — ne uveljavlja svojih pravic, ker enostavno niso z njimi podrobneje seznanjeni ali pa so pri tem še druge ovire. Med obema državama so torej problemi načelno rešeni, v praksi, med samimi delavci, pa se bodo šele začeli urejevati.

Jugoslovanska sindikalna delegacija se je med svojim bivanjem v Franciji zavzemala prav za te prve korake, da bi bila načela sporazuma v polni meri uresničena. Ugotovili so, da bi bila ena izmed re-

šitev tudi to, da se naši delavci v vse večjem številu vključujejo v francoske sindikate. Tako stališče, ki so ga jugoslovanski sindikati uveljavili tudi do nekaterih drugih držav, podpirata tudi francoski sindikalni centrali CGT in CFDT, ker je koristno za obe strani. Jugoslovanski delavec v Franciji je prepuščen sam sebi, dela za manjše plačilo kot domači delavec, ne izkorišča pravic, ki mu po zakonu pripadajo, s tem pa neposredno koristi tudi interesom delodajalcev ter škodi interesom francoskih delavcev.

Ko govorimo o jugoslovanskih delavcih v Franciji, imamo pred očmi predvsem dve izredno važni dejstvi: večina naših delavcev prihaja mimo zavodov za zaposlovanje in sprejema katerokoli delo za nižjo plačo od običajne. S tem se sami postavljajo v neenakopraven položaj. Drugi problem pa je neznanje jezika, zaradi česar si Jugoslovani često ne uspejo urediti pogodbenih delovnih odnosov tako, da bi jim bile zagotovljene vse pravice, katere so jim zagarantirane z meddržavnimi pogodbami.

V takih razmerah bi bilo včlanjevanje v francoske sindikate velikega pomena — tako za same delavce kakor tudi za francoske sindikalne organizacije, ki se vse bolj bore za enakopraven status naših delavcev v inozemstvu.

Naj omenimo, kaj pravzaprav lahko nudijo francoski sindikati našim delavcem: vse nasvete in vso pravno zaščito tako iz delovnih odnosov in iz socialne zakonodaje kakor tudi zastopanje na sodiščih. Vse to so dosegli na podlagi dogovora med našimi in francoskimi sindikati in to ne glede na to, če je naš delavec član francoske sindikalne organizacije ali ne. Pri lokalnih sindikalnih unijah se bodo v kratkem oblikovali posebni odbori, kjer

bodo naši delavci dobivali vsa obvestila in potrebno pomoč v naših jezikih. En tak odbor že dela v predmestju Pariza. Vsak petek od 18. do 20. ure sprejema Jugoslovane pravna komisija sindikata CGT in tolmač. To pa je samo začetek. Po tem zgledu nameravata razširiti svoje delovanje obe sindikalni centrali.

Predstavniki naših sindikatov so se v Franciji sestali tudi z dvema skupinama naših delavcev — s skupino, ki je zaposlena v Michelinu, ki je prišla tja prek zavoda za zaposlovanje, pa tudi z drugo skupino, ki se je na francoskem tržišču delovne sile pojavila neorganizirano. Zanimivi so problemi, s katerimi se srečujeja obe skupini; pri prvi skupini se je pojavilo kot osnovno vprašanje neorganizirano izkoriščanje prostega časa, pri drugi skupini pa so problemi mnogo težji in zadevajo globlje v sam način življenja, na stancovanjska vprašanja, nezaposlenost in tudi že pojave špekulacij z njihovim delom.

Organiziranost zaposlovanja je torej edini način za doseg enakopravnosti tujih delavcev z domačimi, to je bil tudi najvažnejši zaključek francosko-jugoslovanskih sindikalnih razgovorov.

Eden izmed sklepov je bil tudi, da je treba našim delavcem v Franciji nuditi več razvedrila tako s pošiljanjem časopisov kakor tudi z gostovanjem domačih kulturno-umetniških skupin. Veliko bo lahko pri tem pomagal Jugoslovanski klub v Parizu. Jugoslovanske kulturno-prosvetne sekcije pa nameravajo ustanoviti tudi francoski sindikati, organizirali bodo tečaje francoskega jezika in tečaje za strokovno izpopolnjevanje. Kaže, da je s temi začetnimi ukrepi »prebit led«, vsa ta hotenja pa bodo seveda uresničena šele takrat, ko bodo vso korist, ki jim jo lahko nudi sindikat, spoznali naši delavci v Franciji sami. Želimo, da bi bilo to čimprej.

J. P.

Med tržaškimi Slovenci »OSMICA« PRI PEPETU

Sem pa tja zasledimo v tržaških časopisih še posebej pa v slovenskem listu »Primorski dnevnik« vabila na Osmico. Na primer: v Dolini pri Trstu je včeraj Josip Jercog odprl Osmico, kjer bo točil svoje črno in belo vino. Torej kaj je Osmica. Že nad sto let je v navadi, da kmetje vinogradniki iz okoliških vasi Trsta kot so sv. Križ, Šempolaj, Kontovel, Prosek, Opčine, Ricmanje, Boršt, Dolina itd. točijo in prodajajo svoja vina kar na domu. To se dogaja v vsakem letnem času, morajo pa imeti za to posebno dovoljenje. Prodaja traja po navadi osem dni, od tod najbrž izvira ime Osmica. Seveda, če je vino dobro, ga prodajo že prej, traja pa tudi lahko do 14 dni. Prvi obiskovalci Osmice so vaščani pridelovalca. Običajno so to strokovnjaki za poskušnjo vin in če ga ocenijo za dobro, bodo naslednji dan prišli že iz so-

sednih vasi, pa tudi iz Trsta. Saj pregovor pravi: dober glas seže v deveto vas.

Za najbolj vnete obiskovalce Osmic veljajo tržaški pristaniški delavci in pa prodajalke na zelenjavnem trgu v Trstu, takoimenovane »venderigole«. Zgodi se, da ga slednje prenesejo več kot moški.

Ogledati smo si hoteli Osmico pa smo naprosili dva izkušena »osmičarja« Tonina in Mičeta iz okolice Opčin. Predlagala sta nam Dolino. Čeprav je teh Osmic na leto tudi sto, sta možakarja točno vedela za datum in kraj, kjer se to dogaja. Na križišču cest med Boljuncem in Dolino je bila na drogu obešena »fraska«, to je venec zelenja napravljen iz bršljana, ki opozarja mimoidoče, da je nekje blizu Osmica. Res je bilo tako. Pri Pepetu je bila že zbrana gruča možakarjev, na mizi so imeli pršut in majolike vina. Razpoloženje je bilo dobro, peli so, hvalili pridelek. Tonin in Miče sta našla tu svoje prijatelje in začelo se je obujanje spominov. Miče je pripovedoval kako je bilo na Osmicah za časa Franca Jožefa. Takrat se je pilo na uro. Plačal si

dvajset soldov (to je danes 400 lir) in si ga spil, kolikor si ga mogel v tem času. Seveda, če si ga polival po mizi, si moral plačati posebej. Še danes se spominjajo Vaneta, ki je veljal za najhujšega uničevalca Osmic. Baje ga je v eni uri spil šest litrov. Tonin pa se spominja naslednjega dogodka. Ko so v Piščancih pri Trstu odprli Osmico, je kmet pisal na tablo kvartine, ki so jih popili. Med pivci je bil tudi Nino, pristaniški delavec. Bil je zelo plečat. Naslanjal se je na tablo in s hrbotom brisal, kar je bilo napisanega. Še in še so govorili, toda tudi Osmica ima določeno uro, ko se zapre. Po poti proti Opčinam sta nam Tonin in Miče pripovedovala, kako je bilo pod fašizmom. Takrat se na Osmicah ni samo popivalo, tu so se zbirali tudi zavedni Slovenci in peli slovenske pesmi. Gorje takrat fašistom, če so prišli izzivat. Naleteli so na osje gnezdo. Za slovo sta nam pa Tonin in Miče zapela še osmičarsko. »Oj vinček ti moj, bodi dober z menoj, nikar me ne vrzi pod mizo nocej.«

E. Selhaus

O Cerkljikem jezuru so ohranjene številne zgodbe. Če
hočeš jezero spoznati, ga moraš obiskati spo-
mladi in jeseni, ko je zalito. Pa v pole-
tju, ko je tam na stotine koseev
in grablje

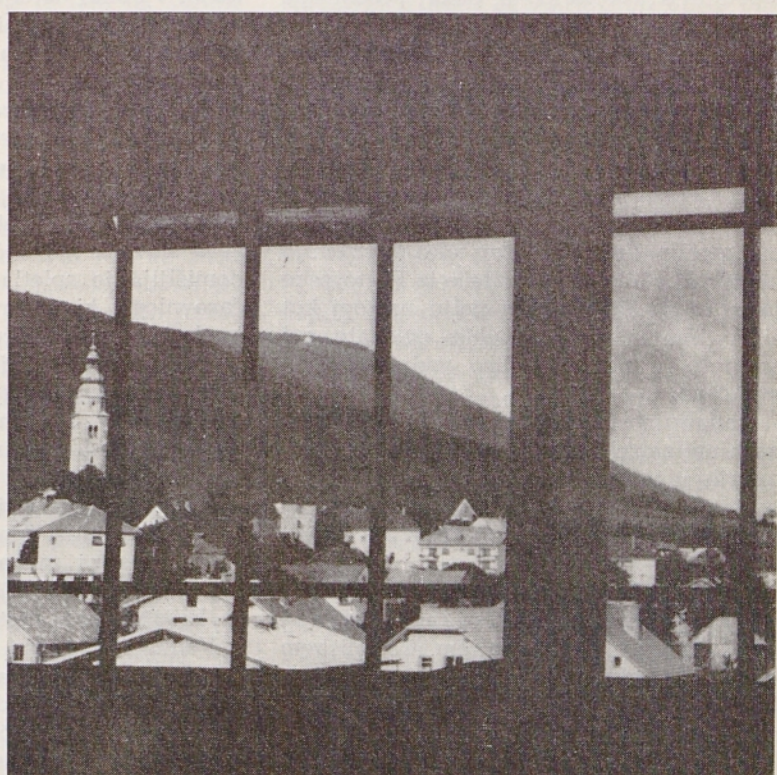
DANES OBIŠČEMO NOTRANJSKO

V mirni dolini Bloškega jezera
se zrelijo smreke na
obrežju

IZLETI PO NAŠI DEŽELI

Tudi Cerklje se pomlaja.
Nove stanovanjske hi-
še rastejo druga
poleg druge

Pri vasi Unee se makadamska cesta priključi asfaltirani glavni cesti, ki hiti do v
daljavi že vidnega Rakca. Rakov Škocjan mnogi imenujejo biser Krasa.

V resnici je ta kotiček natrpan z lepotami kraškega sveta, ne-
kaj posebnega, edinstvenega. Cerkevna, sredeliče

Notranjske, je znana že iz dobe, ko so

Turki obiskovali naše kraje

OD RAKOVEGA ŠKOCJANA DO BLOK

Janez Zrnce

Le nekaj kilometrov od Postojne, preden se pripeljemo v mesto, se odcepi lepa makadamska cesta, ki nas povede preko železnice, skozi košate gozdove do prijaznega turističnega doma v Rakovem Škocjanu. Prenočišč v samem domu nimajo ljubiteljem narave, sta na voljo dve hišici, vsaka ima dve ležišči, proč od trušča, sredi proste narave, v poletnih mesecih pa tudi camping.

Rakov Škocjan mnogi imenujejo biser Krasa; človeku, ki je že videl vso Slovenijo, je nekoliko težko verjeti v to izjavo, je pa resnica, da je ta kotiček, natrpan z lepotami kraškega sveta, nekaj posebnega, nekaj edinstvenega, s čimer se ne more ponašati nobena pokrajina na svetu. Spokojni smrekovi gozdovi skrivajo množico kraških jam, vodoravnih in globokih brezov, množico udorov, na dnu katerih teče rečica Rak, ki spet izginja pod oboke v črno temo. Rak je ena najizrazitejših kraških rečic, saj ima skoraj polovico toka pod zemljo, dokler se prav tako pod zemljo ne združi s Pivko, ki priteče iz Postojnske jame in na Planinskem polju nastopi kot Unec. Vse te stvari si lahko ogledate, saj so poti — stezice dobro vzdrževane in označene.

Nadaljujemo potovanje po poti pod močnimi smrekami, ki se po štirih kilometrih v vasi Unec spet pridruži asfaltirani, glavni cesti, ki hiti do v daljavi že vidnega Rakeka, kraja ob železniški progi Ljubljana—Postojna.

Tu pa se bosta proga in smer naše poti ločili. Krenili bomo po cesti pod hribom in kmalu nato ob znamenitem Cerkniskem jezeru v Cerknico. Cerknisko jezero, najbolj poznano geografsko ime tega okoliša, zavzema ob visoki vodi površino 26 kvadratnih kilometrov, ob suši pa od tega ogromnega kompleksa zalitega z vodo, ostane le lužica. Ne čudite se, ko boste v sušni dobi na jezerskem dnu ugledali koloze, ki jih uporabljajo kmetje za dostop k svojim njivam na jezerskem dnu. Če gre vse po sreči, kmetje pridelke poberejo preden zaradi množine padavin požiralniki ne morejo požreti vse vode, ki se razlije. Voda njive pognoji, ko pa pomladi odteče, pa spet zažive. Obstojajo predlogi, da bi vodo sploh zajezili in, da bi bilo jezero vse leto, kar je zlasti turističnega pomena, sicer pa so njive na jezerskem dnu že redke in je njihov donos majhen v primerjavi

s tem kar bi dal turizem medel. Hoteli bi zrasli ob jezeru. Turistom ne bi manjkalo prijetnega razvedrila: poleti kohanje in čolnarjenje, ribolov in lov na vse vrste divjadi, pozimi pa smučanje v okolici.

Oglejmo si malo še preteklost Cerkniskega konca, predvsem kaj je od njega ostalo! Turki, kot drugim slovenskim krajem, tudi Cerknici niso prizanašali. O tem nam pričajo ostanki protiturskega tabora z dvema stolpoma in obzidjem, v katerem je stara cerkva v gotskem slogu. Drugo zanimivost imajo v dva kilometra oddaljeni vasi Želše, cerkvico z edinstvenim tlorisom v obliki deteljice. Da je bil kraj naseljen že v davni, dokazujejo ostanki keltske naselbine na 858 metrov visokem griču Gradišču.

Kaj pa turistične zanimivosti v cerkniski okolici? Na 1114 metrov visoki gori Slivnici, na njen vrh je speljana tudi cesta, stoji planinski dom, ki je zlasti priljubljena smučarska postojanka. Seveda pa ta gora slovi še po nečem drugem. Ljudska domišljija je spletla nešteto pripovedk o čarovnicah, ki so prav na tem vrhu baje imele svoje zbirališče, kamor so prijezdile na metlah. No, zadnje čase so se že modernizirale in se na vrh raje vozijo z avtomobili, take na metlah pa za male denarje prodajajo kot spominek v poslovalnici turističnega društva.

Ko brzimo po cesti naprej proti Blokam, je asfalta v vasi Martinjak konec; naprej se razprostira makadam, res razprostira, saj je cesta dovolj široka. Na Bloški polici je križišče, ena cesta vodi na Dolenjsko, v Velike Lašče, ena pa v Čabar in seveda še prej v Lož in Stari trg, središče Loške doline. Kilometer od Starega trga — vse ceste so dobro označene s kažipotmi — stoji šestnajst metrov visok spomenik padlim borcem na Ulaki, od kjer se odpira prečudovit razgled. Morda vas bo zanimal grad Snežnik, obnovljeno renesančno poslopje, poleg katerega je sloveča restavracija. Od tod se lahko peljete po samotni gozdni cesti naprej v Leskovo dolino in proti Mašunu. Po cesti je mogoče le do višine 1330 metrov, na sam 1796 metrov visoki vrh Snežnika, kjer je planinska kočica, pa je treba peš.

V vasi Vrhniki (kraj nima z Vrhniko pri Ljubljani nikake zveze), ki je le tri kilometre oddaljena od Starega trga, je izvir Obrha, poleg pa domača gostilna,

kjer vam postrežejo z raki, postrvmi in drugimi specialitetami.

Lovska družina ima v okoliških gozdovih kar štiri kočice, če se dogovorite z lovci in plačate, podrete lahko medveda, divjo svinjo, jelena, ali katerokoli divjad hočete.

Na Križni gori, kjer je relejna postaja, je tudi razgledni stolp, s katerega se v jasnem vremenu lepo vidijo celo Kamniške Alpe. Pod Križno goro je vhod v sedem kilometrov dolgo Križno jamo, ki ni manj lepa od Postojnske, saj prodirate v osrčje zemlje po skrivnostnih podzemskih jezerih, skozi gozdove kapnikov, ki se zdijo, kot da rastejo iz vode, a je žal dostopna le jamarjem. Vhodni del si lahko ogledate brez posebne opreme z vodičem, ki ga dobite pri Turističnem društvu v Starem trgu. Jama, vhodni del, je znana po množinah izkopanih kosti izumrlih jamskih medvedov.

Ko se vračate skozi Lož, si ne pozabite ogledati muzeja NOB, ki je podnevi odprt v vsakem času in vam za ogled nudijo strokovno vodstvo.

Vrnili smo se nazaj na Bloško polico in se napotili proti Velikim Laščam. Prvi večji kraj je Nova vas. Odkrili boste vsaj dve gostilni in pa tablo, ki opozarja na Bloško jezero, dva kilometra oddaljeno jezerce, v katerega mirni vodi se zrcalijo smreke na obrežju. Tu pri tem očesu narode, vlada neskaljen mir, mir, ki ga danes že redkokje najdeš in morda se boste namesto v gostilni raje ustavili tu in si privoščili prijeten piknik v prosti naravi.

Drugi kraj, kraj, ki je dal vsej okrog 700 metrov visoki planoti ime, so Velike Bloke, zibelka smučanja. Valvasor v svoji knjigi »Slava vojvodine Krajske« piše, da so domačini že v sedemnajstem stoletju prirejali nekakšna smučarska tekmovanja. Na noge so nataknili preproste smučke, sedli na palico, ki so jo deli med noge in se zaprašili po pobočju. Za tiste, ki so to takrat prvič videli, je bilo to seveda nekaj nezasišanega. Kakor dugi naši kraji, imajo tudi Bloke dosti izseljencev po svetu.

Kmalu po Blokah se začne cesta v mnogih ovinkih naglo spuščati v slikovito tiho dolino proti Velikim Laščam. Ob cesti stoji samotne domačije, marsikje se izpred petdesetih let niso spremenile, tu je Slovenija tako, kot je bila nekoč, preprosta, topla in domača, prijazna, taka, da jo moramo imeti radi.

NOTRANJSKA IN TURIZEM

Matevž Hacc

Kar se tiče turizma, je Notranjska še nedotaknjena. V svetu so njene lepote le malo znane, čeprav ima svoje edinstveno presihajoče Cerknjsko jezero, ki ga je prvi opisal zgodovinar kranjske dežele Valvazor in je prav zaradi temeljitega opisa tega čudežnega jezera postal član Angleške akademije znanosti in umetnosti.

Ob bregovih Cerknjskega jezera leži dvanajst vasi in naselij. Do konca vojne so se prebivalci teh vasi preživljali predvsem s kmetijstvom, gozdarstvom in prevozništvom, precej mladih pa je odhajalo v tujino. Sedaj sta v Martinjaku in v Cerknici dve moderni tovarni, kjer je zaposlenih nad tisoč delavcev in delavk.

Središče Notranjske je trg Cerknica, ki je znan še iz dobe, ko so divji Turki obiskovali naše kraje, požigali in ropali. Leta 1797 so francoski vojaki na čistini nad Cerknico zajeli nekaj sto spečih notranjskih kmetov, ki so s sekirami, vilami in koplji čakali Francoze, ali kakor so jim takrat rekli »divje in brezverne jakobince«. Tudi leta 1813 je bila tam huda bitka med umikajočimi se francoskimi vojaki in avstrijskimi četami. Med zadnjo vojno, leta 1943, pa smo se z oddelki Tomšičeve brigade tu tolkli z Nemci, ki so takrat z metalci plamenov požgali v Cerknici precej hiš.

Nad Cerknico se dviga znana gora Slivnica, kjer je prijetna turistična postojanka. Vražjeverni ljudje so v starih časih verjeli, da se na Slivnici shajajo čarovnice, ki delajo točo ter prinašajo podeželskim ljudem nesreče in škodo pri ljudeh in živini. V zgornjem delu Cerknjskega jezera nad naseljem Šteberg, sta bila nekoč dva gradova. Grad na gričku, kjer so še razvaline, so neke noči porušili kmetje v času kmečkih uporov. Drugi v Šteberku je pa opustel okrog leta 1750. Gradbeni material so kmetje raznesli za zazidavo svojih poslopij. V Šteberku je bila med zadnjo vojno kurirska postaja. Tam nam je leta 1943 pokojni pisatelj Bogomir Magajna pripovedoval, kako je pisal knjigo Graničarji. V Šteberku je tudi cerkev sv. Štefana, ki ima starinski križev pot. V gornjem koncu, na pobočju gore Stražišče, leži vas Gornje jezero, ali kakor smo jo pred vojno imenovali — Vrh jezera. Tam je dvesto let stara gostilna Pri vrugu, najbolj znana po tem, da točijo pristna vina. V to gostilno je rad zahajal

pisatelj Hinko Dolenc in drugi. Tam je tudi shajališče domačih in ljubljanskih lovcev. Nad jezerom na gori Stražišče je stal nekoč grad, ki so ga prav tako porušili kmetje v času kmečkih uporov. Graščak z družino je zbežal v Šteberški grad.

V času fevdalizma so bili prebivalci krog jezera tudi čuvarji ribolova. Za plačilo so dobili ribe. Vsi tisti Notranjci, ki smo v šolskih letih pasli krave ob jezeru, smo se učili plavati in ribe loviti.

O Cerknjskem jezeru so ohranjene številne zgodbe. Če hočeš jezero spoznati, ga moraš obiskati spomladi in jeseni, ko je zalito. Pa v poletju, ko je tam na stotine koscev in grabljic, ki kosijo, sušijo in vozijo slabo krmo širom po Notranjski. V hudih zimah, ko jezero zamrzne, je prav primerno za drsalce. V mladih letih se nas je ob takih zimah na stotine fantičev drsalo po ledu Cerknjskega jezera podnevi in tudi ponoči ob mesečini. Drsalke smo si seveda kar sami naredili. Prav uspešen je tam pozimi tudi lov na race. V zakloniščih, ki si jih naredijo iz snega, čakajo lovci na vzlet rac. Cerknjsko jezero je slikalo že veliko slikarjev. Domačih in tujih. Že v letih 1919 do 1924 so ob poletjih francoski in angleški slikarji slikali jezerske motive.

V bližini je znana Križna jama s številnimi podzemnimi jezери. Nekaj kilometrov od Grahovega proti severovzhodu pa je znamenita Bloška planota, kjer so domačini prvi na Slovenskem začeli smučati. Najvišja notranjska gora je Snežnik. Z nje je prelep razgled na vse strani: tja do beneške ravnice, pa do zelenega Pohorja in celo do bosenskih gozdov.

Tudi Loška dolina ima dva gradova: Snežniški, ki je znan, da so šli leta 1848 nadenj uporni kmetje iz Loške doline. V Markovcu pa je grad Kočja vas. Ta grad sta včasih rada obiskovala veliki glasbenik Mozart in znani maršal Erdecki. Pred vojno se je tam mudil tudi pesnik Oton Župančič in tam napisal pesem Ostrnice. Loška dolina je znana po tem, da je tam med zadnjo vojno najbolj divjal fašizem in da je dala partizanski vojski največ borcev na Notranjskem.

Nad Starim trgom se dviga hribček Ulaka, kjer je bilo pred dva tisoč leti japonsko mesto Terpa, katerega je razrušil rimski cesar Avgust. V času med obema vojnama je tam vodil zgodovinska izkopa-

vanja znani graški znanstvenik profesor Šmidt. Ta izkopavanja je prekinila vojna in jih žal tudi zdaj ne nadaljujejo.

V kotu Loške doline je staro mestece Lož, kjer je danes tovarna Kovinoplastika, ki zaposluje precej domačinov. Mesto je znano iz davnih časov, ko so divjale krog njega večkrat hude vojske z Vitovcem in Turki. Leta 1473 je cesar Friderik zaradi hrabrosti Ložanov, podelil Ložu mestne pravice. Takrat so se Ložani predvsem ukvarjali s strojenjem kože. Iz Primorske so prinašali na konjih in oslih sol, tako kakor Martin Krpan. Najstarejša stavba v Ložu je stara celih devet stoletij. V Loški dolini je precej cerkva iz 15. in 16. stoletja, ki so znane po dragocenih freskah, katere so slikali znani slikarji, kakor na primer Tomaž iz Senja, Bergant, Šubici itd. Najstarejšo cerkev imajo v Starem trgu, zidana je v romanskem slogu in stara nad devet stoletij. Z lepimi freskami se ponašajo tudi cerkve v Nadlesku, Kozariščah, na Križni gori, v Ložu in drugod. Med revolucijo so ostale vse cerkve nepoškodovane. Umetniki jih radi obiskujejo.

To je kratek opis nekaterih znamenitosti naše Notranjske, ki ima vse pogoje za lep razvoj turizma. Treba je te pogoje le izrabiti. Ljubljanski urbanistični zavod in zavod za vodno gospodarstvo sta izdelala načrte za stalno ojezeritev Cerknjskega jezera. Ta poskus ne bi domačinov nič veljal, saj bi ga izvršili s sredstvi, ki so jih v ta namen prispevali sklad Borisa Kidriča (25 milijonov starih dinarjev), Vodna skupnost (25 milijonov starih dinarjev) in Savske elektrarne (prav tako 25 milijonov starih dinarjev). Občinska skupščina je pred nekaj meseci izglasovala z veliko večino sklep, da se ta poskus takoj izvede. Torej je za to velika večina Notranjcev in vse družbene organizacije. Samo prebivalci Dolnjega jezera so proti. Pravijo, da bi bili oškodovani za košenice. Te pa bi jim seveda občina odkupila, oziroma bi jim jih dala drugje, kjer je dosti boljše krma. Saj je jezerina znana kot zelo slaba krma, kmetje jo večjidel uporabljajo le za nastil v hlevih. Prebivalci Dolnjega jezera bi morali sprevideti, da ne živimo samo danes, ampak moramo misliti tudi na jutrišnji dan in na naše potomce. Napredku, ki je na pohodu povsod po naši deželi, ne smemo zavirati poti.

Predsednik jugoslovanske vlade na obisku v Rimu

V začetku januarja sta obiskala Rim predsednik jugoslovanske vlade Mika Špiljak in državni sekretar za zunanje zadeve Marko Nikezić. Jugoslovanska državnik sta s tem vrnila podoben obisk premiera Alda Mora v decembru 1965. Jugoslovanska delegacija je bila izredno pristržno sprejeta. Predsednik italijanske republike Giuseppe Saragat je jugoslovanske goste sprejel v kvirinalski palači, navzoča sta bila tudi predsednik italijanske vlade Aldo Moro in zunanji minister Fanfani. Naslednji dan so bili uradni razgovori, ki so se v glavnem nanašali na vprašanja bilateralnih odnosov.

Trgovinska izmenjava med obema deželama se stalno krepi. V preteklem letu se je v primerjavi z letom 1966 povečala za 35 odstotkov. Tesnejši politični stiki naj bi gospodarske stike še razširili in poglobili, diplomacija pa naj bi nastopala enotno povsod tam, kjer gre za vprašanja miru in varnosti, posebej še v Sredozemlju.

Poseben poudarek tej težnji daje tudi obisk jugoslovanske delegacije pri papežu Pavlu VI. To je bil prvi obisk predsednika jugoslovanske vlade pri poglavarju katoliške cerkve. Papež je izjavil, da z živim zanimanjem spremlja miroljubne pobude jugoslovanske vlade in da je s posebnim zadovoljstvom sprejel na znanje, da je predsednik SFRJ sprejel poziv v zvezi s proslavo dneva miru, katerega namen je priklicati v spomin pozabljenih duhov, da je ohranitev miru v dušah, v družinah in med narodi najvišje dobro. Na koncu je papež v našem jeziku vzkliknil: »Živela Jugoslavija«. Izmenjana so bila tudi darila.

Po obisku pri papežu je jugoslovanska delegacija v središču Rima obiskala naše turistično predstavništvo, ki je organiziralo »jugoslovanski teden«. V trgovinah so bile razstavljene slike naših najlepših turističnih krajev.

Predsednik Mika Špiljak je v prostorih našega veleposlaništva sprejel tudi delegacijo slovenske narodnostne manjšine, v kateri so bili predstavniki tržaških, goriških in beneških Slovencev, ki so v prisrčnem pogovoru predsednika podrobno seznanili s položajem in življenjem slovenske manjšine v Italiji.

Slovensko gospodarstvo v preteklem letu

V času, ko celotno jugoslovansko gospodarstvo zaradi prizadevanj gospodarske reforme napreduje nekoliko počasneje, ker je marsikje treba najti povsem nove temelje, modernizirati proizvodnjo in nabaviti nove stroje, pa ugotavljamo, da smo v Sloveniji v preteklem letu sorazmerno dobro gospodarili. Uspeli smo povečati naš izvoz za 2 do 3 odstotke v poprečju. Pri tem moramo še posebej omeniti kemično industrijo, ki ji je z izrednimi prizadevanji uspelo povečati proizvodnjo v primerjavi z lanskim letom kar za 19 odstotkov in je velik del svoje proizvodnje prodala v tujino. Na drugem mestu je povečanje proizvodnje gradbenega materiala — za 13 odstotkov v primerjavi z lanskim letom.

V Sloveniji imamo že nad 100.000 motornih vozil, zato je razumljivo, da je večja tudi poraba in prodaja nafte in plina, približno za 10 odstotkov. Res je, da naše slovenske zaloge nafte v Lendavi usihajo, vendar pa pridobimo precej zemeljskega plina, glede porabe bencina pa smo med prvimi v državi, saj je Slovenija najbolj motorizirana republika.

Dokaz dviganja življenjske ravni pa je tudi povečana proizvodnja električnih strojev in naprav, pri čemer velja predvsem omeniti tovarno gospodinjske opreme Gorenje v Velenju, kjer izdelujejo električne in druge štedilnike, kakor tudi najnovejše tipe pralnih strojev na tekočem traku in zalagajo tržišče doma in v tujini. Zdaj pripravljajo tudi proizvodnjo strojev za pomivanje posode, vendar še vedno skrbno proučujejo trg, kajti takšne stroje prodajajo le v deželah, kjer je narodni dohodek nad 1000 dolarjev na leto. Vendar slovensko poprečje še ni tako visoko, čeprav je samo v razširjeni ljubljanski občini po podatkih predsednika mestnega sveta ing. Mihe Košaka nekaj tisoč prebivalcev, ki ustvarijo na leto povprečno 4000 dolarjev na osebo, medtem ko je povprečje te najbogatejše občine v Jugoslaviji 1200 dolarjev, kar je približno toliko kot v sosedni Italiji ali v Avstriji.

Naš površni pregled že omenjenih industrij, ki so velikega pomena v gospodarstvu, ne bi bil popoln brez slovenske lesne industrije, ki jo imamo lahko za temeljno industrijo naše republike, saj smo prav na

izvozu lesa in lesnih izdelkov v prvih po-vojnih letih zgradili industrijske gigante kot Litostroj in druge. Naše največje tovarne pohištva, Meblo v Novi Gorici, Brest v Cerknici in Marles v Mariboru, izvažajo skupaj s tovarnami kosovnega pohištva v Logatcu in Lesne galanterije v Podpeči in drugimi več kot tretjino svoje letne proizvodnje in imajo svoj delež v slovenskem izvozu s 16 %, na področjih s konvertibilno valuto pa celo 20 %.

Pri izvozu pohištva je Jugoslavija na drugem mestu v svetu, na ameriškem tržišču pa celo prva, pred Dansko, Japonsko, Italijo in drugimi.

Skupni izvoz SR Slovenije je letos dosegel približno 18 odstotkov celotnega jugoslovanskega izvoza, ki je v prvih desetih mesecih letos že presegel milijardo dolarjev. Res je, da je tudi slovenski uvoz večji kot je bil lani v enakem obdobju, vendar pa moramo pri tem upoštevati, da se prek Slovenije uvažajo surovine tudi za druge republike, in pa to, da smo letos uvozili precej opreme za novo moderno valjarno jekla na Jesenicah, za opremo nove valjarne aluminijastih izdelkov IMPOL v Slovenski Bistrici, za tovarno dušika v Rušah in še precej opreme za modernizacijo večjih gospodarskih podjetij, ki se bodo le s sodobno tehniko lahko vključevala v svetovno gospodarstvo in v mednarodno menjavo.

Letos so investicije v Sloveniji sicer nekoliko manjše kot lani, vendar pa moramo poudariti, da je imelo takrat prednost predvsem gospodarstvo, saj so bila vložena sredstva vanj trikrat večja kot v negospodarske dejavnosti, medtem ko je bilo lani to razmerje 2 : 1.

Hkrati s tem velja poudariti, da se je število novo zaposlenih začelo nekoliko zmanjševati v primerjavi s preteklimi leti, vendar pa to ni privedlo do nazadovanja proizvodnje, kar je dokaz, da je naše gospodarjenje postalo bolj intenzivno, pa čeprav vlada trenutno nekoliko večja brezposelnost, ki pa se polagoma zmanjšuje in in je bila nujna posledica prizadevanj v okviru uresničevanja ukrepov gospodarske reforme.

Velik del primanjkljaja v naši trgovinski bilanci bomo letos pokrili z dohodki iz turizma, ki so se precej povečali, in sicer na 180 milijonov dolarjev, ter s 150 milijoni dolarjev dohodka našega trgovinske-

ga brodovja, ki je z 1.200.000 bruto registrskimi tonami na 17. mestu v svetu. Tako bomo našo plačilno bilanco v večji meri skoraj povsem izravnali, čeprav bo verjetno ob koncu leta še vedno primanjkljaj in to v odnosih z zahodnimi državami.

Če se zdaj dotaknem še našega kmetijstva, potem naj bi omenili razveseljav podatek v jugoslovanskem merilu in sicer, da smo z lansko žetvijo blizu 5 milijonov ton pšenice že lahko pokrili domače potrebe in tako v prihodnje ni pričakovati večjega uvoza, za katerega smo doslej porabili precej dragocenih konvertibilnih deviz.

Številni slovenski kmetje so si nabavili traktorje in razne pomožne stroje, in neredko bomo pod skednji ali pa v novo zgrajenih garažah videli novi avtomobil, s katerim kmetje, posebno tisti v okolici mest, prevažajo svoje pridelke na trg. To bo še bolj razumljivo, če omenimo, da so zasebni kmetje letos prodali štirikrat toliko perutnine, in tri četrtine več prašičev kot lani, vseh drugih pridelkov pa najmanj za 5 do 10 odstotkov več. Pa tudi družbena posestva, ki se dolgo časa niso mogla spraviti na zeleno vejo, so letos zaznamovala pozitivne uspehe, pri čemer velja posebej omeniti ljubljanski agrokombinat Emona, ki ne pošilja v tujino samo svojih pridelkov, temveč pošilja celo svoje tehnike in inženirje, kamor prenašajo našo preizkušeno tehniko sodobnega farmarskega kmetijstva.

Seveda velja omeniti še čedalje bolj pomembno vejo našega gospodarstva, turizem, ki se nenehno razvija. Letos je obiskalo Slovenijo približno 8 odstotkov tujih turistov več kot lani, in čedalje več jih prihaja. Pri nas pa so porabili nad 40 milijonov dolarjev ali 37 odstotkov več kot lani v 10 mesecih. Nekdaj izključno poletno turistično sezono skušamo zdaj razširiti še na sezonski obisk z znatno nižjimi (tudi do 1/3) cenami, hkrati pa se čedalje bolj razvija tudi zimski turizem v naših smučarskih središčih na Pohorju, na Kranjski gori, na Zelenici in drugje, kamor prihajajo smučati predvsem naši sosede Italijani in Avstrijci, čedalje več pa je tudi Nemcev in celo Nizozemcev, ki so postali že kar redni gostje naših zimskošportnih središč.

Tako je važno, da pri nas čedalje več investiramo v tiste veje gospodarstva, kjer imamo za to največ naravnih pogojev. Pa

naj bodo to naša številna zdravilišča, smučišča in obmorski kraji za turizem, naši gozdovi za razvoj lesne industrije in visoko kvalificirani kader ter tudi materialni pogoji za razvoj posameznih industrijskih vej, pa naj bo to kemična, strojegradnja (Litostroj je opremil največji žerjav v Evropi) in druge.

Prav tako pa smo pravilno razumeli vlogo razvoja našega kmetijstva v sodobnem gospodarjenju, kot je zaradi čedalje bolj naraščajočega prebivalstva v svetu nujno pridelati čim več hrane na domači grudi. Tako kot so dane možnosti razvoja zasebnemu kmetovalcu, tako imajo danes tudi zasebni obrtniki priložnost, da se z intenzivnim delom vključijo v dopolnjevanje industrijske dejavnosti in pa seveda predvsem v storitveno dejavnost.

Da bi začrtali povsem jasno in gospodarsko-politično pot za naprej, je dal Izvršni svet SR Slovenije odgovorno nalogo inštitutu za ekonomske raziskave v Sloveniji, in sicer, da čimprej izdelata načrt dolgoročnega gospodarskega razvoja naše republike v okviru jugoslovanskega in evropskega prostora, ki bo vseboval ne samo načrte za gradnjo industrije in za uspešno uveljavljanje kmetijske dejavnosti temveč tudi vse to, kar zraven spada in sicer: moderne ceste, sodobna letališča (zdaj imamo eno na Brniku), hitre in ekonomične železnice in vse kar dopolnjuje urejen življenjski prostor in sodobno gospodarstvo.

Edo Rasberger

Novo pri nas

Dan republike je največji jugoslovanski praznik, zato je ob tej priliki dokončana vedno tudi vrsta pomembnih objektov. Otvoritev teh objektov je tako združena s proslavami praznika. Zanimivo je, da jih je bilo lani celo več kot nekatera prejšnja leta, kar vsekakor zanikuje nekatera mnenja, da se po gospodarski reformi pri nas veliko manj gradi. Resnica je, da se še vedno dosti gradi, gradi pa se tudi veliko bolj premišljeno in z gradnjo prične šele takrat, kadar so sredstva v resnici zagotovljena.

O prvem vlaku, ki je pripeljal v Koper, smo poročali že v novembrski številki revije, danes pa omenimo še drugi zelo pomemben dogodek za jugoslovanske železnice. Pred dnevom republike je namreč

pripeljal v Zidani most prvi električni vlak. Vsepovsod ob poti, od Ljubljane do Zidanega mosta, so ta vlak pozdravljale množice prebivalcev. Njihovo zadovoljstvo je bilo upravičeno — električni vlak jim je za dragocen čas približal Ljubljano. Ta elektrificirana proga je velika pridobitev za slovensko gospodarstvo, saj je to najbolj prometna železnica v vsej državi. Z elektrifikacijo železniške proge do Zidanega mosta imamo v Sloveniji zdaj elektrificiranih 71 odstotkov prog. Delavci pa so se zdaj preselili še na progo Zidani most — Dobova. Če pa bo dovolj denarja, bomo imeli do leta 1970 elektrificirano tudi progo Zidani most—Celje—Maribor—Šentilj.

Uresničena je bila tudi več desetletij stara želja prebivalcev Krškega in krške občine — odprli so nov širok železobetonski most prek Save. Gradilo ga je gradbeno podjetje Pionir iz Novega mesta, dela pa so veljala okrog milijardo in 30 milijonov starih dinarjev.

Velik praznik za prebivalce vsega Pomurja je bila otvoritev mostu čez Muro v Veržeju, ki bo skupaj z drugimi mostovi v Lendavi, Radgoni in Ormožu odprl vso severovzhodno Slovenijo svetu. Tudi na veržejski most je bilo treba čakati dve desetletji. Starega so sicer zgradili že leta 1946 in so mu s stalnimi popravili podaljševali življenjsko dobo vse do sedaj, vendar pa še zdaleč ni ustrezal vedno zahtevnejšemu cestnemu prometu.

Le nekaj dni po prazniku so izročili namenu tudi nov most čez Dravo pri Rušah. Posebej so ga bili veseli številni prebivalci Selnice, Bresternice in drugih naselij, ki se vozijo na delo v Ruše, pa seveda tudi vsi prebivalci Ruš in krajev ob koroški magistrali.

Tudi v vseh drugih jugoslovanskih republikah smo dobili nove tovarniške obrate, šole, mostove, ceste, trgovine in spomenike.

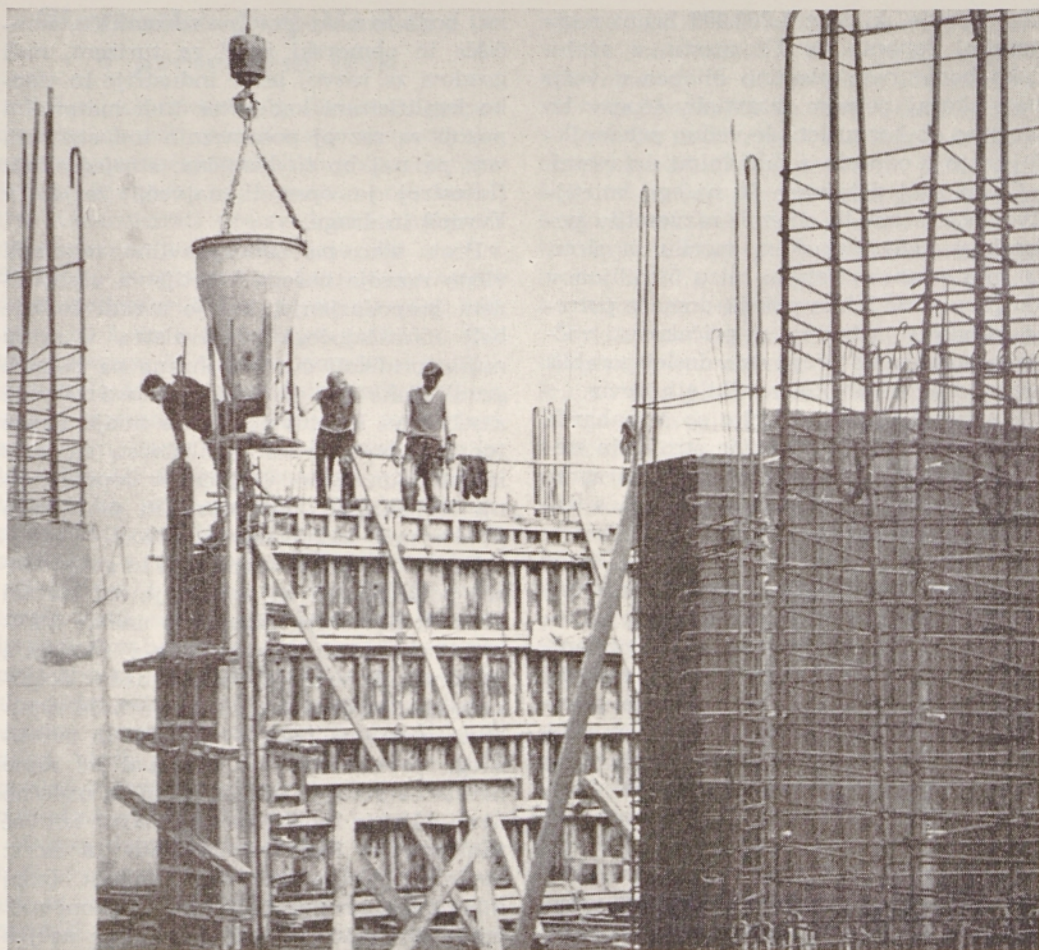
Posebej moramo pri tem omeniti rudarsko-metalurško-kemijski kombinat »Trepča« v Kosovski Mitrovici, kjer so ob proslavah 40-letnice obstoja tovarne, začele obratovati kar tri nove tovarne: topilnica svinca, elektroliza cinka in tovarna akumulatorjev. Vsi ti trije objekti so velike važnosti ne samo za razvoj same »Trepče«, ampak tudi za vse jugoslovansko gospodarstvo v celoti.

Slovenija je po vojni izredno razširila omrežje zdravstvenih ustanov, tako da imamo organizirano v vseh občinskih središčih dokaj popolno ambulantno in dispanzersko službo, na širših območjih pa bolnišnice, ki so domala vse modernizirane in razpolagajo z neprimerno večjim številom bolniških postelj, kot pa je bilo to pred 20 leti. Republika Slovenija pa se je pred nekaj leti lotila še ene glavnih nalog, da modernizira in razširi najvišjo strokovno ustanovo, klinične bolnišnice z inštituti medicinske fakultete.

Na urbanistično zaključenem območju, kjer se je pred 100 leti začela razvijati deželna bolnišnična služba, so v minulih letih zrasli novi objekti posameznih klinik, kot so pediatrična in infekcijska. Na tem območju je v načrtu izgradnja kompleksnega kliničnega centra, ki naj bi z boljšimi sodobnimi pogoji zagotovil tri cilje: bolniki, potrebni kliničnega zdravljenja, naj bi dobili sodobno urejene hospitalne prostore z ustreznimi modernimi funkcionalnimi oddelki za diagnostiko in zdravljenje, zdravstveni delavci ustrezno učno bazo za študij, medtem ko bi medicinska fakulteta dobila pogoje za razvoj znanstveno raziskovalnega dela.

Klinični center je Ljubljana začela graditi po večletnih načrtovalnih pripravah lansko jesen. Po programu so najprej zgradili bolniški trakt z dvema etažama pod zemljo in desetimi nad zemljo, v katerih bo prostora za okrog 900 bolniških postelj. Ta velika zgradba je bila tik pred praznikom republike, pred koncem novembra, dograjena do strehe. Za dosedanja groba zidarska dela je bilo investiranih že 2,2 milijarde starih din ter so vsa gradbena podjetja, ki so sodelovala, opravila zidarska dela dva meseca pred določenim rokom.

Naglica in solidnost gradnje, ki se je odlikovala s popolno mehanizacijo gradbenih del, omogoča takojšnje nadaljevanje izgradnje. Tako bodo poleg vzdavanja notranjih sten na bolniškem traktu začeli letos zgodaj spomladi kopati temelje za funkcionalni bolnišnični trakt, ki bo neposredno povezan s stavbo za ležanje bolnike in v katerem bodo rentgenski, laboratorijski, sprejemni, servisni in operacijski oddelki. Ta del je programiran v večjem obsegu in ne le za potrebe sedanje

NOVA, MODERNA BOLNIŠNICA V LJUBLJANI DOGRAJENA DO STREHE

nove bolnišnice, kajti projektanti in zdravstveni sodelavci računajo na nujnost nadaljnje izgradnje kliničnega centra, ki ga bomo postopoma dograjevali, funkcionalni prostori pa bodo skupni. Sedaj začeti del izgradnje kliničnega centra z novo bolnišnico in funkcionalnimi prostori bo dograjen in vseljiv po sedanjih načrtih 1971. leta.

Hospitalni trakt je grajen po sodobnih načrtih eno-, dvo- in triposteljnih sob ter upošteva vse specialne zahteve, ki jih terja zdravljenje treh različnih klinik, ki bodo kot prve dobile novo sodobno zgradbo. Sem se bodo selile kirurška klinika z

nezgodnim oddelkom, klinika za interne bolezni in del ginekološko-porodniške klinike, pri gradnji pa so upoštewane tudi posebnosti, ki jih terja zdravljenje in nega otrok, ki bodo imeli svoje oddelke.

Z novo bolnišnico bodo dobile omenjene klinike tudi novo sodobno medicinsko opremo in vodstva klinik že sedaj prilagajajo vse nove nabave uvožene in domače opreme funkcionalnim potrebam v novi stavbi, tako da bodo zadnje mesece z novimi nakupi aparatur le dopolnjevali naprave, ki bodo omogočile zdravljenje bolnikov in znanstveno raziskovalno delo po naj sodobnejših metodah.

Marija Namorš

Picnic in Škofja Loka

The great emigrant-meeting, which is the nicest and most cheerful event for our emigrants every year, especially for those coming from overseas, and who are in majority on their visit to Slovenia for that occasion, will take place in Škofja Loka on 4th July this year. Everything has been settled between Slovenska izseljenska matica, Škofja Loka Tourist Society, Transturist, who has its main seat in Škofja Loka, and other organizations. All preparations are in full swing and it looks as though that will be one of the most successful and pleasant picnics till now. The picnic will be arranged in the court of the Škofja Loka castle, situated on a small hill above the ancient and picturesque Škofja Loka town. In the castle there are preserved rich museum collections, including the well known original furniture of the »Visoških gospodov«, whose life is well described in the well known novel, »Visoška kronika«, written by Ivan Tavčar of Visoko. In the museum there is the most beautiful gold baroque altar from Dražgoše, which was burned down by the Germans during the II. World War. We are sure that there will be plenty of most interesting things and places to see and visit for those coming to the Škofja Loka picnic.

There will now be a second picnic for our emigrants, organized in Gorenjsko. We hope that everyone will be satisfied with the place chosen, as Škofja Loka is, so to say, on the threshold of Ljubljana. About the program and all other news in connection with the picnic will be given in detail in our next issues of Rodna gruda.

About 21 Groups from America

Mr. August Kollander from Cleveland, the owner of the well known travel-office, visited Matica at the end of last year and discussed with the representatives of Matica and those of the travel-office, Transturist from Škofja Loka, the preparations and arrangements for this year's season. According to Mr. Kollander's information, about 21 groups of our emigrants living in America will visit Slovenia in the coming season. The first group will arrive on 27th May and the last at the beginning of August. As it has been usual

all years hitherto, most groups will arrive in Slovenia in June to have the opportunity of taking part in the picnic, which every year is the most pleasant meeting of our emigrants in their native country. Most of the groups will come to Yugoslavia by plane and will be warmly greeted at the airport in Brnik.

Among the visitors this year, there will again be many acquaintances from previous years — many respected society workers. Some of them will guide the travel-groups as well. The group of the »Slovenska narodna podporna jednota« will be guided by the well known committee woman of the English Sections SNPJ, Elsie Culkar; Tončka Garden with the group of Progressive Women and the head secretary Albina Novak with the group of the Slovene Women Union, who will visit Slovenia now for the thirteenth time. This year we will also have the pleasure of meeting her daughter, Corinne Leskovar, the editor of their magazine »Zarja«. This summer will also visit us the Singing Society »Zarja« from Cleveland, which will come to Slovenia in the middle of July and will be guided by Mr. Andy Turkman. Slovenska izseljenska matica and the Transturist will organize a five-day tour through Gorenjsko and Notranjsko at their request. They want to visit the places known for their home manufacture and have there a party together with the inmates. Organizers will try to fulfil their wish.

Also Young Singers from Cleveland will Come

We are especially glad to hear that among the groups from USA coming to us this year, our young generation, living in America will be also well represented. We will be honoured by the visit of the young singing chorus of the Club Number II from Cleveland under the leadership of their conductor, Mr. Cilka Valenčič. With the children will come their parents as well. The group will arrive in June and will take part in the 12 day trip to some of the most beautiful places of our country; staying some days at Piran, or some other place along our coast, and then going on to Bohinj and Šmarješke toplice. It will not only be a tour, the group will

Škofja Loka

It Will Be Very Cheerful in Slovenia this Year

Great preparations are going on for the coming season at Slovenska izseljenska matica. A great deal of arrangements and conclusions were already settled before snow covered the roofs of Ljubljana. And that is how it should be; everything must be settled in time. As it looks like this year's season is going to be very cheerful and gay and we are sure that nobody, who intends to visit his native country privately or with a group, will regret his doing so. As probably everybody who has decided to visit us this year and perhaps those who are still hesitating and can not decide for the oversea-trip, is very curious to know what and how everything is prepared for the season, we are going to appease his curiosity today.

also give concerts and other performances in various places.

Last years we were visited by the famous and in Cleveland, very popular Tony Petkovšek, the radio emission editor on the radio station WXEN in Cleveland, called also »Polka ambassador«. He found Slovenia very attractive and charming and decided to bring to our country a big group of tourists, already born in America. Their wish to come to Yugoslavia is first of all to see and to spend some lovely days in our beautiful country. The group will be very big and it is said that over 100 tourists will take part in it. On their wish Transturist in collaboration with Slovenska izseljenska matica will organize a cheerful fiveday trip under the title »Slovenian Polka Tour«. The trip is a tour through the beautiful countries of Štajersko and Gorenjsko and in the evenings will be arranged home parties in collaboration with our »narodno-zabavni ansambel«. They say that they want to show how the young generation of our emigrants entertain themselves in Cleveland.

So we have told you some of our most important news about our arrangements for this year's season. Of course there will be also groups of our emigrants from other countries. Like for instance: The Society Simon Gregorčič from Toronto informed us that they have already started to collect the applications.

We shall be able to greet a group of our mine-workers living in France and Holland in August. Numerous tourists especially from Europe will visit us from January on, especially those who have cars and like to travel by themselves.

In our next issue of Rodna gruda, we shall report everything about the arrangements and trips and inform you of all the news in connection with your visit to your native country.

The 85 Years of the Slovene Painter, Maksim Gaspari

Our Slovene painter, Maksim Gaspari, known by his fine paintings in his own country as well as abroad, celebrated his 85th birthday on 26th January this year. Our small Slovene country is very proud of its relative large number of artist-painters. Among them is especially well known

the painter Maksim Gaspari. The motive of his paintings are taken out of the very rich treasure of old Slovene customs. His paintings represent Slovene villages just as they were years ago: a bee-house with a grand-dad sitting in front of it and smoking a pipe, a laughing accordion player with a hat on his head, a girl's blushing face with a national cap on her head and red carnations in her hands, gay musicians, peasants' housewives with their bunched petticoats, young shepherds and shepherdesses — all these are people from his paintings. They are just as he saw them, when he as a young boy and man travelled through our beautiful country with his eyes and heart wide open to remember the images of his country, which he made so lively and vivid on his linen, preserving them for us and those coming after us.

Maksim Gaspari was born on 26th January, 85 years ago at Selšček near Cerknica. As a small boy he was a perfect drawer. He wanted to go to school very much but because of the death of his mother he had to go as an apprentice to a shop. There he was met by the well known Kamnik collector, of works of art, J. N. Sadnikar, who discovered his talent and took the boy's part. It was him, above all, who put into his heart the seeds of love for and interest in our original works of art, which from then on they discovered together in our numerous villages: from old painted chests, peasants' national dresses, interesting peasant fellows etc. Owing to Sadnikar's merit, the young Gaspari finished the Industrial School in Ljubljana and then Graphic School and the Painting Academy in Vienna. Later on, like many young painters, he went with the painter Hinko Smrekar to study in Monaco, but because of the lack of money they had to return again very soon home.

Gaspari's artistic harvest is extraordinarily rich. He has produced a line of paintings, illustrated numerous books, magazines etc. With his marvellous vignettes he decorated the first number of Rodna gruda and was our collaborator for a number of years.

Today he lives as a pensioner in Ljubljana at Gradišče. The walls of his workroom are covered with his own paintings as well as those of his painter friends,

many of them not living any more — Jama, Jakopič, Smrekar, Sternin and others. These are cheerful, lively images, full of gay colours and sun.

In such surroundings one does not get old!

The First Hotel for Unmarried People in Ljubljana

The town Ljubljana will get its first hotel for unmarried people in the beginning of this year. The building enterprise »Dom« is building a column-house with 263 garsonieres in Vidovdanska street near the well known hotel for pensioners. The garsonieres will be furnished and will have one or two beds. On the groundfloor there will be shops of all kinds for the lodgers and others as well. Also a breakfast-room, respectively restaurant, with 60 seats is projected in the plan. There will also be a porter and a charwoman for the whole building. The garsonieres will be hired on long-term lease contracts. The rent is going to be very acceptable — 25.000 old dinars monthly. If we compare the rents for private furnished rooms we can easily say that it is very cheap and satisfactory. Some of the garsonieres are also intended for pensioners and members of »Zveza borcev«, whose rents will be lower.

This is going to be the first hotel with the flats to rent for the unmarried people in Ljubljana and will probably be very quickly occupied. If there is enough interest for such a hotel, Ljubljana will surely very soon get more hotels of this kind. We are sure that there will be not a few among our emigrants intending to return to their country to take an interest in such garsonieres.

The New Modern Hospital Built up to the Roof in Ljubljana

The net of medical institutions in Slovenia has been extraordinarily extended since the Second World War. Today there is organized a complete hospital and ambulance, and dispensary service in all community centres, and in bigger places there are modern hospitals having a much greater number of patient beds than they had 20 years ago. A few years ago in the Republic of Slovenia the first discussions

were led about the main task of modernizing and extending the highest professional institution, the hospitals and also containing the institute of the medical faculty.

In the district chosen by the city planners, where a 100 years ago the town's medical service started to develop, newly built hospitals of single departments, like the hospital of paediatrics and infection, have grown up in the last few years. Because of the numerous hospitals in this part of the town of Ljubljana, a fixed program has been accepted to build here the complete hospital center.

The actual work of building the hospital centre in Ljubljana, began after many year's preparation only last year. The building program for the first phase includes the building of the hospital tract with two floors underground and ten floors above ground, in which there will be beds for over 900 patients. This enormous block was built up to the roof before the end of November, just for the Republic Day last year. The costs of the previous building works amounted up to 2,2 milliard old dinars. All building enterprises involved finished their mason's works two months before the fixed date.

Early in spring this year the works will begin of digging the foundation for the functional hospital tract, which will be directly connected with the building for the patients and in which there will be Röntgen laboratory, receptional service and operative departments. This part will be developed to a much greater extend later. The architects and the medical collaborators both count on the necessity of the further building of the hospital centre, which will be built by dergees, and the functional rooms will be communal. It is said that according to the present plans the hospital centre with all departments will be finished by 1971.

A Ljubljana Girl Ice-skater in »Holiday on Ice«

The famous American skating-group gave a wonderful performance under the title »Holiday on Ice« from 12th December in Ljubljana last year. Among the many well known members of the skating group, Ljubljana's skating enthusiasts had the opportunity of greeting their compatriot

Katjuša Derenda from Ljubljana, many-time Yugoslav skating and roller-skating champion. Katjuša Derenda a member of the famous skating group from June last year, has participated in many group events. Before Katjuša entered this professional artistic group on ice, she had participated in the European championship in Ljubljana and Vienna. By that time she decided to leave amateur skating. Her review performances with the famous skating group started in Marseilles and continued in many other European towns like Budapest, Solun, Athens, Nantes, Grenoble, Lyon, Orleans, Amsterdam, Stuttgart and others. Katjuša Derenda intends to collaborate exclusively with this skating group about one year, that is until June and then she will return home to her family in Ljubljana and continue her language studies.

Bloudek Awards for the Most Deserving Men

On the anniversary of ing. Stanko Bloudek's death, the Slovene sport pioneer, there were awarded to the most deserving gymnastic pedagogical workers and other people's organizations a number of awards — seven rewards and 20 plaques — with the name of the unforgettable constructor of the mountain jumps. The president of the ZTKS Adolf Arrigler granted the Bloudek awards to the following personalities: **Boris Gregorka**, the gymnastic expert, for his professional work; **Stanko Loriger**, the former representative in 110 m races for his competition successes and professional work; **Zoran Polič** for his social and editorial work; **Dr. Miha Potočnik** for his merits in the development of the Slovene mountaineering; the chess champion, **Vasja Pirc** for his competition successes and the professional work; Gymnastic pedagogical Society **Partizan Narodni dom in Ljubljana** for the calling in the youth to the gymnastic and for their competition successes; and the **Železničarsko športno društvo Maribor** for the same merits.

Grenoble is Nearer than Sapporo

Yugoslav ski-runners before their examinations for the Olympic Games.

Taking part in the Olympic Games in Grenoble, depending on the success of the

skiers, is also for the Yugoslav top skiers the most important aim, especially because they are conscious, that they probably will be unable to participate in the next winter Olympic Games taking place in Sapporo Japan in 1972, because of its distance and thus expensive travel. Though not to such a great extend as, for instance, in France, Soviet Union, USA, both East and West Germany and other big countries as well as in those small alpine countries (Switzerland, Austria) and Scandinavian countries, the Yugoslav ski-runners have still trained for the Olympic Games, in the past three years and especially this year, still more thoroughly and systematically than ever. Our federal trainers and captains for the individual events (alpine skyng, jumps, racing) are very satisfied with the course of the preparations, which began with the skiing on the Triglav glacier in the summer heat, and with the water-skiing at Portorož, continuing on the ski-jumps in Czecho-Slovakia and DDR in the autumn, in Cerinii (alpine ski-runner), in St. Moritz (jumpers), and on the Pokljuka (runners), and at Planica (jumpers) at home.

The number of competitors representing Yugoslavia taking part in the Olympic Games in the neighbourhood of Grenoble, depends on their results and successes on the big international competitions abroad. In this trial the jumpers will have to win one of the best 20 places, the runners and alpine skiers, on the other hand to come in the upper half of the competitors. Such was the conclusion of the Yugoslav Olympic Committee at its recent plenary meeting in Belgrade. The members of the plenary voted only for the hockey representatives reliably taking part in the Grenoble competitions. The team is composed of 16 players, all of them from Jesenice. There is nothing to wonder about this, as the Jesenice hockey players have been our state champions for more than 5 years and have recently defeated the West German champion called »Düsseldorfer« and eliminated them from further competition for the European champion cup.

There is no doubt that we expect most from our jump competitors, Eržen and Zajc as well as others and we are sure that one or other will come in one of the first 20 places.

NEKAJ MALEGA O RASTI SLOVENSKE BESEDE V KNJIGI

Slovenci smo na zgodovino naše besede v knjigi — tako imenujemo zaradi posebnosti tudi najstarejše zapiske — lahko ponosni. Zelo stara beseda je to — saj je bila prvič zapisana že v 8. stoletju in nam je v prepisu ohranjena iz konca 10. ali začetka 11. stoletja. Brižinski ali freisingški spomeniki, kot bi se morali imenovati po Freisingenu, mestu na Bavarskem, kjer so jih našli, so sicer le tri besedila, od teh dva prevedena obrazca splošne spovedi — na vsem Nemškem se je iz tega časa ohranilo le kakih deset podobnih obrazcev — in pridiga o grehih, o svetlem zgledu dobrih in svetih ljudi in o pokori, s katero naj si verniki prislužijo večno življenje. To besedilo so strokovnjaki prištelili med najlepše tovrstne spise tega časa. Izvirnik je prav gotovo najstarejši znani pisani spomenik slovanskih narodov, saj je nastal več kot pol stoletja pred deli Cirila in Metoda, pa tudi prepis je iz časa, iz katerega poznamo najstarejše, tudi zgolj prepisane knjige drugih slovanskih narodov. Slovesna beseda je skopa in skromna: škof ali višji duhovnik je moral po šegi časa pred vernike z vzvišeno, starinsko besedo, ki je učinkovala, ker je bila vernikom odmaknjena. In obrati jo je moral mogočno skladno, po stari antični šegi, kakor je predpisoval ta srednjeveški čas. In tako nam danes skozi že odmaknjene, neznane oblike pripeva stara modrost: **Možete, potomu, sinci, videti i sami razumeti, eže beše prve človeci v lica taciye, akože i mi jesem tere nepriiazna vzenavideše, a božja vzljubiše. — Tako lahko sinovi moji, vidite in sami spoznate, da so bili prvi ljudje v obličje takšni, kakršni smo tudi mi, ter so hudičeva dela zasovražili, a božja vzljubili.** Seveda smo zapisali po našem pravopisu, vsaj, kolikor se je dalo, da bi bili tako bolj razumljivi. — Sled tega starega jezika se je komajda kje še ohranila, morda najbolj v hvalnici ob ustoličevanju koroških vojvod, ki so jih kar do 15. stoletja razglašali za vojvode tudi v slovenskem jeziku, jeziku ne le podložnikov, temveč tudi svobodnih kmetov, torej v glavnem in najbolj razširjenem deželnem jeziku na slovenskem ozemlju.

Prav malo spomina na starino pa je v drugem ohranjenem spomeniku iz 14. stoletja. V stoletjih med prvim, brižinskim spomenikom in tem drugim, imenovanim rateški po kraju, kjer so ga našli, in znanim kot celovški, po kraju, kjer ga hranijo, so našli sem in tja kakšno slovensko besedo, seznam imen, stavek, ki se je izgubil med latinščino srednjeveške knjige. Drugi večji spomenik iz zgodnje dobe nam sporoča, kako se je glasil takrat očenaš in kakšno vero so izpovedovali Slovenci v 14. stoletju. Komajda slutnja starejšega jezika se je ohranila v nekaterih oblikah. Drugače pa nas ta najstarejši očenaš že spominja na današnjega. Tu in tam in le, če pazljivo prisluhnemo, najdemo razloček: **Oča naš, kir si v nebesih, posvečenu bodi tvoje ime, pridi bogastvu tvoje, bodi vola tvoja kakor v nebesih ino na zemlji.** Današnja molitev je sicer spremenjena v oblikah — jezik se je od 14. stoletja do danes pač spremenil, mogoče je tudi bolj vsakdanja od te stare, preproste resnosti polne molitve. Žal sta rateški očenaš in vera napisana na listu, iztrganem iz knjige, ki pa se ni ohranila. Žal pravim zaradi tega, ker bi morda iz drugih besedil še bolj kakor iz teh starih molitev zaslutili nov čas in spoznali drugačnega duha kot v brižinskih spomenikih. Pa se ga da spoznati že iz teh obrazcev. Čeprav so slovesni in po nekaterih znakih po izvoru nemara starejši od tega zapisa, so vendarle napisani v jeziku, ki je moral biti ljudem tako blizu, da so lahko dobro razumeli vsebino svoje glavne molitve. Kljub tej preprostosti pa je morala biti beseda lepa in pretresljiva, da je bila po slogovnem razpoloženju visokega srednjega veka.

Tako smo ne le ponosni na ta najstarejši živ spomin zapisane slovenščine, temveč skušamo spoznati razloček in jeziku, njegovo rast in spreminjanje njegove podobe od enega zgodovinskega obdobja do drugega. Od brižinskih spomenikov do rateškega spomenika — od vzvišenega in odmaknjeno slovesnega jezika k preprostemu in resno lepemu, a ne več tako odmaknjenemu jeziku je šla prva znana pot.

dr. Breda Pogorelec

KOŠARKA

Okrog igrišča v Tivoliju se je nagnetlo toliko gledalcev, da sta se Ellen in njena prijateljica Vesna komaj prerili do mreže. Tekma se je medtem že začela. Žoga je švigala iz rok v roke da ji je bilo v bojeviti gruči igralcev v svetlih in temnih majicah kar težko slediti z očmi. In število košev je za obe strani naglo rastlo.

Vesna je kar cepetala od navdušenja in strahu, da bi mogla domača ekipa doživeti poraz.

»Kateri pa je tale z dolgimi nogami? Kar naprej navaljuje!«

»Molči, Ellen, dolge noge imajo tako vsi — ti bom že potem povedala. Spet koš! Bravo!«

Brž ko je čarobna, nikdar mirujoča žoga poletela v nasprotnikovo koš, so gledalci zatulili od navdušenja. Kadar pa jo je zaneslo v koš domačega moštva, so se vznemirili in še bolj spodbujali svoje ljubljence.

Razburjeni vzkliki so se razlegali z vseh strani.

»Koliko je zdaj?« — »Dvainsedemdeset proti devetinpetdeset.« — »Jih bomo, kaj?« — »Petnajst minut imajo še.« — »Izenačijo še lahko, premagati nas pa ne morejo več.« — »Staviva?« — »Ne bi te rada kar takole spravila ob tisočak.« — »Samo še pet minut!« — »To ti je tempo, kaj?«

»Joj, kako je razburljivo!« zavzdihne Ellen.

»Razburljivo? Rajši reci imenitno,« je navdušeno dejala Vesna in dodala: »Po mojem so naši košarkarji nepremagljivi!«

SLOVENE FOR YOU

Arranged by Nada Vitorovič

BASKETBALL

So many onlookers crowded round the basketball court in Tivoli that Ellen and her girl friend Vesna hardly pushed their way through the crowd to the wire netting. Meanwhile the game had already started. The ball was passing from hands to hands so quickly that it was hard to follow it with one's eyes in the throng of combatant players in light and dark vests. And the number of points was rising rapidly on both sides.

Vesna capered with enthusiasm as well as fear lest the home team should lose.

»Who is that long-legged one? The one who keeps charging all the time!«

»Shut up, Ellen, they are all long-legged, anyway, — I'm going to tell you later on. Another goal! Hurrah!«

As soon as the fascinating, restless ball flew into the rivals' basket, the onlookers yelled with excitement. But when it found its way into the home-team basket, they became alarmed and cheered their favorites even more.

Shouts of excitement resounded from every direction.

»What's the score now?« — »72 to 59.« — »We'll beat them, won't we?« — »They have 15 minutes left.« — »They can still reach an equal score, but they cannot beat us any more.« — »Let's bet!« — »I wouldn't like to take you in for a thousand dinars like this.« — »There are only five minutes left now.« — »This is some pace, isn't it?«

»Oh, how exciting it is!«, sighed Ellen.

»Exciting? You'd better say it is wonderful«, said Vesna enthusiastically and added: »If you ask me, our basketball players are invincible!«

PRONOUN

Demonstrative and Interrogative Pronouns

The Slovene language has three chief demonstrative pronouns:

1. tá, tá, tó
2. tísti, tística, tístico
3. óni, óna, óno

this

that (the one, that one)

Of them, only the pronoun *ta, ta, to* has a special declension.

The other two are inflected as adjectives. Yet there is quite a lot of similarity to be found also in the declension of *ta, ta to* to the declension of adjectives. The pronoun endings of masculine and neuter forms agree with the adjective endings in all the subordinate (i. e. all cases except the Nom. and Acc.) singular cases except in the Instrumental. In all the subordinate dual and plural cases of all three genders, the relation of the vowels *e:i* (pronoun: adjective) is to be found in the endings: *teh: dobrih, tem: dobrim*, etc. The dual and plural nominative and accusative endings agree with the endings of masculine and neuter nouns, and feminine nouns in -a.

Singular	Dual			Plural		
	M. N.	F.	M. F. N.	M.	F.	N.
N. tá, tó	tá	tá	tí	tí	té	tá
G. téga	té		téh		téh	
D. tému	téj		téma		tém	
A. tá, téga, tó	tó	tá	tí	té	té	tá
L. pri tém	téj		téh		téh	
I. s tém	tó		téma		témi	

The demonstrative pronouns *tísti, ták* (such), and others are inflected as adjectives.

All the demonstrative pronouns can be, especially in colloquial speech, strengthened by the suffix (particle) -le: *tale* (this here), *tistile* (the one there), *temule*, etc.

The interrogative pronoun for person is *kdo?* (who?), for things *kaj?* (what?). They are both used in singular only, and also for asking after the cases.

Declension: *kdó, kóga, kómu, kóga, pri kóm, s kóm; káj, česa, čému, káj, pri čém, s čím.*

The interrogative pronouns *kakšen?* (what like?), *kateri?* (which?), and the interrogative-possessive pronoun *čigav?* (whose?) are inflected as adjectives.

LE SLOVÈNE A VOTRE PORTÉE

Adapté par Viktor Jesenik

BASKETBALL

Autour du terrain de jeu se sont attroupés tant de spectateurs que Hélène et son amie Vesna se sont frayées avec peine un passage jusqu'au filet. Le match avait entre-temps déjà commencé. Le ballon passait rapidement de main en mains, au point que dans cette masse compacte belliqueuse de joueurs en maillots clairs et foncés il était difficile de la suivre des yeux. Et le nombre des paniers pour les deux côtés croissait rapidement.

Vesna trépignait d'enthousiasme et de crainte que l'équipe du pays pût essayer une défaite.

«Qui donc est celui-ci avec de longues jambes? Il est continuellement à l'attaque!»

«Tais-toi, Hélène, ils ont d'ailleurs tous de longues jambes — je te le dirai ensuite. De nouveau un panier! Bravo!»

Dès que le ballon magique, jamais au repos, s'envolait dans le panier de l'adversaire, les spectateurs poussaient un rugissement d'enthousiasme. Quand par contre il était emporté dans le panier de l'équipe du pays, ils s'inquiétaient et encourageaient encore plus leurs favoris.

Des exclamations excitées retentissaient de tous les côtés.

«Combien est-ce maintenant?» — Soixante-douze contre cinquante-neuf. — «On les aura, hein?» — «Ils ont encore quinze minutes.» — Ils peuvent encore égaliser, mais ils ne peuvent plus nous battre. — «On parie?» — «Je ne voudrais pas comme ça te faire perdre un billet de mille.» — «Encore cinq minutes seulement!» — «Ça, c'est une cadence, hein?»

«Oh! Comme c'est excitant!» soupire Hélène.

«Excitant? Dis plutôt que c'est excellent,» dit Vesna avec enthousiasme et elle ajouta: «A mon avis, nos joueurs de basketball sont imbattables!»

LE PRONOM

Le slovène a trois pronoms (adjectifs) démonstratifs principaux:

1. tá, tá, tó — ce, celui-ci; cette, celle-ci; ceci, cela
2. tísti, tística, tístico } ce...là, celui-là; cette...là, celle-là
3. óni, óna, óno }

Seul le pronom (adjectif) démonstratif *ta, ta, to* a une déclinaison particulière, les deux autres se déclinent comme les adjectifs. Nous trouvons cependant aussi dans la déclinaison de *ta, ta, to* beaucoup d'affinité avec la déclinaison des adjectifs; ainsi, dans les cas subordonnés du singulier (tous sauf N. et A.) du masculin et du neutre, les désinences — excepté à l'instrumental — concordent entièrement. Dans tous les cas subordonnés du duel et du pluriel pour les trois genres, nous avons le rapport vocal *e:i* (pronome: adjectif) à la désinence (*teh: dobrih, tem: dobrim*, etc.). Au nominatif et à l'accusatif du duel et du pluriel, les désinences du pronom sont égalisées — comme pour les adjectifs — avec les désinences des substantifs des genres masculin, neutre et féminin en -a.

Singulier	Duel			Pluriel		
	M. N.	F.	M. F. N.	M.	F.	N.
N. tá, tó	tá	tá	tí	tí	té	tá
G. téga	té		téh		téh	
D. tému	téj		téma		tém	
A. tá, téga; tó	tó	tá	tí	té	té	tá
L. pri tém	téj		téh		téh	
I. s tém	tó		téma		témi	

Le pronom démonstratif *ták* (tel) et d'autres se déclinent comme les adjectifs.

Tous les pronoms (adjectifs) démonstratifs sont, surtout dans la langue parlée, renforcés par la particule -le (*tale, tistile, temule*, etc.).

Le pronom interrogatif pour les personnes est *kdo?*, pour les choses *kaj?* Tous deux ne s'emploient qu'au singulier.

Déclinaison: *kdó, kóga, kómu, kóga, pri kóm, s kóm; káj, česa, čému, káj, pri čém, s čím.*

Avec ces deux pronoms on s'interroge aussi dans les divers cas.

Les pronoms interrogatifs *kakšen? kateri?* (quel?) et le pronom interrogatif possessif *čigav?* (de qui, à qui?) se déclinent comme les adjectifs.

L'université de Ljubljana

Nouvelles de Slovénie

Le Jour de la République est la plus grande fête yougoslave, c'est pourquoi on achève toujours à cette occasion une série d'ouvrages importants. Cette année aussi, pour cette fête, la construction de quelques ouvrages importants a été terminée en Slovénie. Il est intéressant de constater qu'il y en a eu même plus qu'à certaines années précédentes — ce qui dément les opinions selon lesquelles on construit beaucoup moins chez nous après la réforme économique.

Du premier train arrivant à Koper, nous avons déjà donné communication dans le numéro de novembre de notre revue; aujourd'hui nous mentionnons encore un autre événement très important pour les chemins de fer yougoslaves. Avant le Jour de la République, le premier train électrique est arrivé à Zidani most. Par-tout, sur le trajet de Ljubljana à Zičani most, de nombreux habitants ont salué ce train. Leur satisfaction était justifiée — le train électrique leur rapprochait Ljubljana, leur faisant gagner un temps précieux. Cette voie électrifiée est une grande acquisition pour l'économie slovène, étant donné que cette ligne est la plus fréquentée de Yougoslavie.

Pour le Jour de la République de cette année s'est réalisé aussi un vœu de plusieurs décennies des habitants de Krško et de la commune de Krško — on a en effet inauguré un nouveau large pont en béton armé sur la Save. Ce pont a été construit par l'entreprise Pionir de Novo mesto. Les travaux ont coûté environ un milliard trente millions d'anciens dinars. Ce nouveau pont est une acquisition importante pour toute la vallée de la Save, puisqu'il reliera le vaste territoire du Kozjansko à l'autoroute de Ljubljana—Zagreb, et aussi toute la Basse Carniole avec la Styrie.

Une grande fête pour les habitants de tout le Pomurje fut aussi l'inauguration du pont sur la Mura à Veržej, qui, ensemble avec les autres ponts à Lendava, Radgona et Ormož, ouvre toute la Slovénie du nord-est au monde. On avait dû attendre le pont de Veržej deux décennies. L'ancien pont avait déjà été construit en 1946, et jusqu'à ces derniers temps on en prolongea la durée par de constantes réparations, mais il ne parvenait pas à satis-

faire les exigences de plus en plus pressantes de la circulation routière.

Quelques jours après les fêtes, on inaugura aussi un nouveau pont sur la Drave près de Ruše. Il réjouit particulièrement les nombreux habitants de Selnica, Bresterica et d'autres localités, qui vont travailler à Ruše, et bien sûr aussi tous les habitants de Ruše et des lieux le long de la route de Carinthie.

Dans toutes les autres républiques yougoslaves aussi, nos travailleurs ont célébré leur plus grande fête par de nouveaux succès de travail: ils ont inauguré de nouvelles usines, des écoles, des ponts, des routes, des magasins et des monuments. Et qu'est ce qui fut au cours des fêtes au

centre de l'attention à Ljubljana? Ce fut certainement le petit sapin posé sur le toit du nouvel hôpital de Ljubljana. Mais de cela nous vous informons séparément.

La Yougoslavie à la deuxième place dans le monde

A l'exportation des meubles, la Yougoslavie est à la deuxième place dans le monde, et sur le marché américain, même à la première place, devant le Danemark et le Japon, l'Italie et d'autres. La Slovénie a exporté cette année pour près de 40 millions de dollars d'articles de bois, dont plus de la moitié de produits finis. Nos plus grandes usines de meubles: Meblo à Nova Gorica, Brest à Cerknica et Marles

à Maribor exportent, ensemble avec les usines de meubles de Logatec et d'articles de fantaisie de bois de Podpeča et d'autres, plus du tiers de leur production annuelle.

Un nouvel hôpital moderne à Ljubljana édifié jusqu'au toit

La Slovénie a fortement étendu après la guerre le réseau de ses institutions sanitaires, en sorte que nous avons dans tous les centres communaux des foyers sanitaires organisés et, dans les secteurs plus importants, des hôpitaux qui sont tous modernisés et ont plus de lits qu'il y a 20 ans.

Il y a quelques années, le projet de construction de l'institution sanitaire la plus élevée en Slovénie — un hôpital clinique avec les instituts de la Faculté de médecine — a été élaboré. On a commencé à construire ce centre clinique à Ljubljana en automne 1966, après avoir pendant plusieurs années préparé les plans. Les nouveaux hôpitaux cliniques seront dans la sphère de notre ancien hôpital général, institué il y a cent ans. On a commencé à construire d'abord une aile d'hôpital qui aura deux étages sous le sol et dix étages en surface. Elle aura des chambres à un, deux et trois lits — au total neuf cents lits. Dans cette aile fonctionneront la clinique chirurgicale avec la section des cliniques pour les maladies internes et une partie de la clinique pour les maladies féminines et l'accouchement. Là se trouvera aussi la section infantine.

Ce grand ouvrage du nouvel hôpital a été édifié jusqu'au toit avant la fête de la République, le 29 novembre 1967. Les entreprises du bâtiment ont exécuté la construction deux mois avant le délai fixé. Dès le printemps, on continuera les travaux intérieurs dans cet ouvrage et à la fois on commencera la construction d'un autre ouvrage qui sera directement lié au premier. C'est là que seront les départements radiographique, de laboratoires, de réception, de services et opératoire.

Ljubljana recevra son premier hôtel pour célibataires

Dans les premiers mois de cette année, Ljubljana aura son premier hôtel pour célibataires. A vrai dire, il ne s'agit pas là d'un hôtel au sens propre de ce mot. Sur la Vidovdanska cesta, au voisinage de

l'hôtel connu pour les retraités, l'entreprise de logement Dom a construit une tour, dans laquelle se trouvent 263 appartements pour célibataires. Ces appartements seront meublés et auront un ou deux lits. Au rez-de-chaussée du bâtiment, il y aura des locaux qui serviront aux habitants de l'immeuble et évidemment aussi aux habitants des alentours. Là il y aura aussi un restaurant qui aura 60 sièges. L'immeuble aura un concierge et des femmes de ménage pour les locaux communs. Ces appartements seront octroyés par contrat. Le loyer sera commercial; le locataire paiera près de 25.000 anciens dinars par mois. Si nous pensons aux montants élevés exigés pour les chambres meublées par de nombreux particuliers, ce prix est évidemment très favorable. Quelques appartements ont été mis à la disposition des retraités et des membres de l'Union des Combattants, évidemment à des prix inférieurs.

C'est là le premier immeuble du genre avec des appartements en location pour célibataires à Ljubljana et il sera probablement vite occupé. S'il y aura assez d'intérêt pour ce genre d'hôtel, Ljubljana en recevra sûrement plusieurs autres encore dans les prochaines années. Il y aura certainement aussi beaucoup d'intérêt pour ces appartements parmi nos émigrés rapatriés.

GRENOBLE EST PLUS PRÈS QUE SAPPORO

Les skieurs yougoslaves avant les examens pour les Jeux Olympiques

La participation aux Jeux Olympiques à Grenoble est également pour les skieurs yougoslaves les plus en vue le but le plus important de leurs efforts, surtout parce qu'ils se rendent bien compte que probablement ils ne participeront pas aux Jeux Olympiques d'hiver suivants, qui se dérouleront en 1972 à Sapporo au Japon, par suite de l'éloignement et des frais de voyage trop coûteux. Bien que leur entraînement n'ait pas été conçu aussi largement que par exemple en France, en Union Soviétique, aux U. S. A., dans les deux Allemagnes et dans d'autres grands pays, et évidemment aussi dans les pays alpins plus petits (Suisse, Autriche) et les pays scandinaves, les skieurs yougoslaves se sont préparés aux Jeux Olympiques au

cours de ces trois dernières années, et surtout cette année, plus à fond et systématiquement que jamais jusqu'à présent. Les entraîneurs et les capitaines fédéraux pour les épreuves particulières (ski alpin, sauts, courses) sont satisfaits du cours des préparatifs, qui ont commencé dans les chalets de l'été par le ski sur le glacier du Triglav, par le ski nautique à Seča près de Portorož, et se sont poursuivis en automne en Tchécoslovaquie et en R. D. A. (sauteurs), à Cervinia (skieurs alpins) et à St. Moritz (sauteurs) et chez nous à Poljuka (coureurs) et à Planica (sauteurs).

Evidemment, le nombre des concurrents qui représenteront la Yougoslavie sur les terrains de ski olympiques des alentours de Grenoble, dépend de leurs résultats, obtenus en janvier aux grandes compétitions internationales à l'étranger. Lors de ces épreuves, les sauteurs devront se classer parmi les vingt meilleurs concurrents, et les coureurs et les skieurs alpins dans la moitié supérieure des concurrents. Telle fut la décision prise par le Comité Olympique Yougoslave à son récent plénum de Belgrade. Celui-ci s'est prononcé pour la participation sûre à Grenoble seulement de l'équipe nationale de hockey sur glace, qui se compose de 16 joueurs, pour la plupart de Jesenice. On ne s'en étonnera pas, étant donné que l'équipe des métallos de Jesenice est déjà champion de Yougoslavie depuis 15 ans et que récemment elle a battu le champion de la R. F. A., l'équipe des Düsseldorf, l'éliminant ainsi des compétitions ultérieures pour la Coupe des champions européens.

Nous pouvons espérer aussi les meilleures performances des sauteurs Eržen, Zajc et d'autres aux Jeux Olympiques. Au moins un ou deux d'entre eux se classeront parmi les 20 premiers sur environ 80 concurrents.

Dušan Kuret

Une Lioublanaise à «Holiday on Ice»

En décembre s'est produit à Ljubljana le célèbre groupe de patinage américain, qui du 12 au 26 décembre a présenté une revue de patinage sous le titre de «Holiday on Ice 1967». Parmi les membres de ce groupe, qui compte de nombreux patineurs connus, les habitants de Ljubljana ont salué avec enthousiasme leur compatriote — Katjuša Derenda, qui fut plusieurs fois championne de Yougoslavie en

patinage sur glace et sur roulettes. Notre patineuse, qui fait partie de ce groupe depuis juin 1967, s'est produite dans plusieurs numéros de groupes.

Avant d'entrer dans ce groupe artistique professionnel, notre patineuse participa au championnat d'Europe à Ljubljana et au championnat du monde à Vienne. C'est là aussi qu'elle a décidé de prendre congé du patinage amateur. Ses productions de revue avec ce groupe ont commencé à Marseille et se sont poursuivies dans de nombreuses villes d'Europe, entre autres à Budapest, Salonique, Athènes, Nantes, Grenoble, Lyon, Orléans, Amsterdam et Stuttgart. Dans ce groupe exclusivement de revue, notre patineuse collaborera un an, donc jusqu'en juin 1968. Puis elle reviendra à Ljubljana dans sa famille et elle se consacrera à l'étude des langues étrangères.

Los 85 años pintor esloveno Maksim Gaspari

Este año, el 26 de enero, transcurrieron 85 años del nacimiento del pintor esloveno Maksim Gaspari que es conocido por sus creaciones artísticas entre los eslovenos, aquí y en el extranjero. Nuestra pequeña Eslovenia se enorgullece con numerosos hombres de mérito. Entre ellos no es pequeño el número de pintores. Entre éstos, ocupa especial lugar el pintor esloveno Maksim Gaspari. Los motivos de sus cuadros son tomados de entre las viejas costumbres eslovenas. Desde sus cuadros saludan pueblitos eslovenos y su gente, así como eran años atrás.

Maksim Gaspari nació hace 85 años, el 26 de enero, en Selšck nad Cerknico. Todavía niño, ya era un excelente dibujante. Deseó estudiar pero, a causa de la muerte de su madre, debió desempeñarse como aprendiz en un comercio. Allí conoció al famoso coleccionador de obras de arte J. N. Sadnikar, que descubrió su talento y se preocupó por él. Justamente él sembró en su corazón amor y especial inclinación hacia nuestras auténticas piezas de arte que juntos descubrieron en nuestros pueblos. En mérito a Sadnikar, el joven Gaspari, concluyó en Ljubljana la «Escuela de Arte» luego, en Viena, visitó la «Escuela de artes gráficas» y la «Academia de pintura».

La creación artística de Gaspari es excepcionalmente rica. Creó enormidad de cruados, ilustró numerosos libros, revistas,

etc. Entre éstas, también adornó, con sus lindas viñetas, Rodna gruda y fue durante años nuestros colaborador.

Actualmente como jubilado, vive en Gradišče, Ljubljana.

Nuevo y moderno hospital en Ljubljana

Eslovenia luego de la guerra, agrandó excepcionalmente la red de instituciones para la salud, tanto, que tenemos organizados en todos los sectores dependientes de los distintos municipios, diversos dispensarios y en sectores mayores, hospitales que tienen más camas a disposición como hace 20 años atrás.

Hace algunos años, maduró el plan para la construcción de la mayor institución para la salud en Eslovenia — clínica, hospital e instituto para la Facultad de Medicina. En el otoño pasado se comenzó, en Ljubljana, a construir este edificio, luego de terminados los planos cuya preparación llevó algunos años.

El nuevo hospital-clínica estará ubicado en donde se encuentra actualmente nuestro viejo hospital construido hace cien años. Primeramente han comenzado a construir el sector correspondiente al hospital que tendrá dos pisos en el subsuelo y diez pisos. Tendrá piezas con una, dos y tres camas, en total novecientas camas. En este sector se funcionarán: la clínica quirúrgica con la sección para accidentados, la clínica para enfermedades internas y la maternidad. Aquí estará también la sección para niños.

Este grandísimo bloque del nuevo hospital antes del feriado del 29 de noviembre, fue levantado hasta el techo. La empresa constructora terminó esta parte de la construcción, dos meses antes de la fecha convenida. En primavera continuarán con las obras en el interior del bloque y, al mismo tiempo, comenzarán con la construcción del segundo bloque que estará directamente unido al primero. En él funcionarán los sectores: radiografías, laboratorios, salas de operaciones y recepción de pacientes.

«SAVA 68» — la mayor construcción de nuestra juventud

En el año 1968, más de 4500 jóvenes de ambos sexos de todos los lugares de Yugoslavia, construirán diques y un nuevo puerto en el río Sava. En esta construcción

trabajarán más de 45 brigadas de jóvenes. «Sava 68», así denominaron esta acción, representará la más significativa inversión de la capital de Croacia y la mayor construcción de nuestros jóvenes. A excepción de esto, jóvenes de Zagreb ayudarán también en otras acciones locales como ser: la construcción de un centro deportivo-recreativo en Jarun, arreglo de la playa en la orilla derecha del Sava, arreglo de las superficies verdes en Nuevo Zagreb y arreglo de la carretera para automóviles «Hermandad y unidad», a la entrada a la ciudad.

En la acción principal, construcción de diques a orillas del río Sava, colaborará como en el año pasado, la juventud eslovena.

Yugoslavia en segundo lugar en el mundo

En la exportación de muebles, Yugoslavia ocupa el segundo lugar en el mundo y en el mercado americano, el primero, antes de Dinamarca, y Japón, Italia y otros. Eslovenia, este año, exportó en un valor aproximado a los 40 millones de dólares, muebles de madera. Nuestros más grandes fábricas de muebles: Meblo en Nueva Gorica, Brest en Cerknici y Marles en Maribor exportan, conjuntamente con la fábrica de muebles en Logatec y Fantasías de madera en Podpeč y otras más del tercio de su producción anual.

A la «Olimpiada cultural»

Yugoslavia participará, en México, en la «Olimpiada Cultural» que se celebrará el año próximo, a la par que los Juegos Olímpicos. Esta manifestación se compondrá, de una gran Exposición de arte popular, de un Festival de danzas y canciones, de una Exposición de energía nuclear y de un Concurso de Juegos Florales. Todas esas manifestaciones culturales tendrán por marco los grandes museos, los espaciosos parques y las mejores salas de espectáculos de México.

Dušan Kuret

GRENOBLE JE BLIŽE KOT SAPPORO

Jugoslovanski smučarji pred izpiti za olimpijske igre

Udeležba na olimpijskih igrah v Grenoblu je tudi jugoslovanskim vrhunskim smučarjem najpomembnejši cilj, še zlasti zato, ker se zavedajo, da na naslednjih zimskih olimpijskih igrah, ki bodo 1972 v Sapporu na Japonskem, zaradi oddaljenosti oziroma predragega potovanja najbrž ne bodo sodelovali. Čeprav ne v tako velikem obsegu, kakor na primer v Franciji, Sovjetski zvezi, ZDA, obeh Nemčijah ter v drugih velikih državah in pa seveda manjših alpskih (Švica, Avstrija) in skandinavskih državah, pa so se jugoslovanski smučarji v preteklih treh letih in še zlasti letos, pripravljali na olimpijske igre bolj temeljito in sistematično kot kdajkoli doslej. Zvezni trenerji in kapetani za posamezne discipline (alpsko smučanje, skoki, teki) so zadovoljni s potekom priprav, ki so se začele v poletni vročini s smučanjem na triglavskem ledeniku, z vodnim smučanjem v Seči pri Portorožu, in nadaljevale jeseni v ČSSR in NDR (skakalci), v Cervinii (alpski smučarji) in St. Moritzu (skakalci) ter doma na Pokljuki (tekači) in Planici (skakalci).

Seveda pa je število tekmovalcev, ki bodo zastopali Jugoslavijo na olimpijskih smučiščih v okolici Grenobla, odvisno od njihovih rezultatov, ki jih bodo dosegli januarja na velikih mednarodnih tekmah v tujini. Na teh preizkušnjah se bodo morali skakalci uvrstiti med prvo dvajsetorico najboljših tekmovalcev, tekači in alpski smučarji pa v zgornjo polovico tekmujočih. Takšen je bil sklep Jugoslovanskega olimpijskega komiteja na nedavnem plenumu tega foruma v Beogradu. Plenum je izglasoval zanesljivo udeležbo v Grenoblu le hokejski reprezentanci, ki jo sestavlja 16 igralcev, večinoma z Jesenic. Temu se ni čuditi, saj je ekipa kovinarskih Jesenic že poldrugo desetletje državni prvak in je nedavno premagala prvaka Zvezne republike Nemčije, moštvo Düsseldorfer in ga izločila iz nadaljnega tekmovanja za pokal evropskih prvakov. Po sklepu Jugoslovanskega olimpijskega komiteja v Grenoble ne bodo potovali niti sankarji

niti drsalci, češ da še niso dorasli olimpijski konkurenci, ker da ima le sedem naših smučarjev možnosti za kolikor toliko častno uvrstitev na olimpijskih tekmovanjih. Smučarska zveza Jugoslavije pa je predlagala trinajstorico: pet skakalcev, dva alpska smučarja, dve alpski smučarki, dva tekača in eno tekačico ter enega kombinatorca. Kdo ima prav? Vsekakor bodo dala tekmovanja med svetovno elito v januarju najboljši odgovor.

Od skakalcev Eržena, Zajca in drugih tudi lahko največ pričakujemo na olimpijskih igrah. Vsekakor se bosta vsaj eden ali dva uvrstila med prvo dvanajsterico, med približno 80 tekmovalci. V skokih je na voljo tudi največ dobrih tekmovalcev, kajti njihove priprave le niso tako zelo vezane na sneg (umetne skakalnice), kakor so na primer alpski smučarji. Pri nas pa snega večkrat primanjkuje, za trening na tujem pa so potrebne dragocene devize. Zato je v pripravah alpincev lahko sodelovala le peščica tekmovalcev in tekmovalk. Kljub temu, da v zadnjih letih vlečnice in sedežnice rastejo v Sloveniji kot gobe po dežju in imamo tudi nekaj gondolskih vzpenjač, pa je treba priznati, da so bolj, oziroma predvsem namenjene množičnemu turizmu, medtem ko visokogorskih vzpenjač, razen sedežnice na Vitranc v Kranjski gori, še nimamo. Projekt triglavskih žičnic, ki bi zadovoljile tako turiste kot vrhunske smučarje, pa bo bržkone moral čakati na realizacijo še leto, dve, če ne več. Skratka, naši smučarji so premalo na snegu, čeprav ga imamo v visokih legah dovolj.

Jesensko nogometno prvenstvo je končano

Olimpija na 10., Maribor na 13. mestu

Olimpija in Maribor v zadnjem kolu jesenskega nogometnega prvenstva Jugoslavije nista razveselila svojih številnih privržencev. Maribor je na domačem stadionu komaj izvlekel neodločen rezultat 1 : 1 v borbi z moštvom Veleža iz Mostara, poraza pa ga je rešilo le dejstvo, da je moštvo iz Bosne zastreljalo enajstmetrovko. Olimpija, ki je v predzadnjem kolu doma porazila državnega prvaka Sarajevo kar s 4 : 0, pa je v zadnjem jesenskem srečanju izgubila z Radničkim v Nišu z 3 : 1. Častni zadetek je dosegel Ameršek,

mladi igralec, bivši član trboveljskega Rudarja. Ameršek, ki je po poklicu orodjar in Golec, ki je sicer Mariborčan, študira pa prvo leto v Ljubljani, se uveljavljata pri Olimpiji kot najboljša igralca, čeprav nista prava profesionalca. Slovenski nogometaši namreč z veliko previdnostjo zro na nogomet kot poklic. Pri Olimpiji in Mariboru so sicer v profesionalnem statusu kakor igralci iz drugih republik, vendar se radi oklepajo svojih prvotnih poklicev. Mnoge bo zanimalo, kateri slovenski nogometaši igrajo pri Olimpiji oziroma Mariboru: Frančeškin je iz Lendave, rezervni vratar Zupančič je Ljubljančan tako kakor so tudi Škulj, Nikolič in Oblak, Čeh pa je iz Maribora kot Golec. Pri Mariboru so domačini Vabič, Klančnik in Arnejčič, Pirc je Ljubljančan, Dobrajc je Celjan, Binkovski pa je sin Rusa in matere Slovenke iz St. Janža na Dolenjskem. Ostali igralci so, kakor rečeno iz drugih republik, kar pa ne pomeni, da se med seboj ne bi dobro razumeli.

Med šestnajstimi klubi, ki igrajo v I. zvezni ligi, je ob koncu jesenskega dela nogometnega prvenstva Olimpija na 10., Maribor pa na 13. mestu.

TUDI PO SVETU POZNAJO KRAŠKI PRŠUT

Ivančičeva mama v Vitovljah zna odlično pripraviti pršut

Roman Ipavec je ponosen na svoj »pridelek«

Kras, veliko kamna in burje, malo zemlje, več trt in terana ter veliko pridnih ljudi. Ljudi, ki so navajeni na burjo kot na vsakdanji kruh. Brez teh ljudi, kamna in burje, terana in pršuta — pravega kraškega pršuta, si Krasa skoraj ne moremo misliti. Vse to je tesno povezano med seboj kot ljudje in življenje. Kraški pršut, tak, kakršen je samo na Krasu, je že dolgo znan in tudi cenjen. Poznajo ga doma in mnogokje po svetu. Zelo ga cenijo Angleži, Nemci, Švicarji in Italijani. Ni še dolgo tega, ko je bila prodaja pršuta mnogim kmetijam na Krasu eden izmed poglavitnih virov dohodkov za življenje. Skrivnost, kako pridelati najboljši pršut, se je prenašala med Kraševci iz roda v rod, vse do današnjih dni.

Dober, zrel kraški pršut mora zoreti kar dvanajst mesecev. Kmetje na Krasu pravijo, da dozori tudi po 5 do 7 mesecih. Angleži, Nemci, Švicarji in Italijani pa zahtevajo bolj sočen pršut in ves postopek zorenja traja le od enega do treh mesecev. In pravijo tudi, da je pravi kraški pršut le tisti, če tudi prašiča spytajo na Krasu. Zrak in hrana sta najbolj pomembna, enako pa tudi čas zakola. Koljejo navadno v decembru, januarju ali februarju. Nikoli v marcu, ker takrat lahko »muha opravi svoje« kljub vsej pozornosti.

Zaradi velikega povpraševanja po tej specialiteti rastejo kot gobe po dežju na Krasu velike, sodobno urejene pršutarne. Samo pršutarna v Kobdilu nad Stanjelom, ki je last kmetijske zadruge iz Sežane,

lahko sprejme 5 do 6 vagonov pršuta. Ta novo preurejeni obrat dela šele tri leta. Letos so vsi prostori za sušenje izkoriščeni do zadnjega kotička. Takšna »tovarna« pršuta je tudi v Divači, Koprivi in morda še kje na Krasu. Seveda so pa tu še zasebni »pridelovalci«. Teh je bilo včasih zelo veliko. Skoraj toliko kot prašičev. Zdaj pa jih je iz leta v leto manj. Povpraševanja po kraških pršutih pa je vse več doma in v tujini. Nekateri kmetje so se znašli tudi tako, da sodelujejo z velikimi pršutarnami. In to tako, da posodijo podjetju svoje prazne prostore v sušilnici. Mnogi pa tudi pomagajo s svojimi izkušnjami pri delu.

Eden izmed takšnih strokovnjakov za pripravlanje pršuta je Branko Tavčar iz vasiče Kreplje blizu Dutovelj. Njegova sušilnica ni bila nikoli popolnoma prazna. Vedno je kaj viselo v njej. Vendar tako polna kot zadnjih nekaj let, še ni bila nikoli Branko Tavčar sodeluje namreč s kmetijsko zadrugo iz Postojne in je samo lani pripravil 20 ton pršuta, letos pa pravi, da kaže, da ga bo še nekaj več.

Strokovnjakov za pripravo pršuta je pri nas kar precej. Povsod so posejani. Vsak izmed njih pa zna na svoj način pripraviti pršut. Le podnebje je velikokrat tisto, ki zelo vpliva na kakovost pršuta.

V Vitovljah na Goriškem blizu Šempasa živi Ivančičeva mama, ki zna odlično pripraviti pršut. Pravi, da jo je te večine naučil že pred mnogimi leti v Italiji neki

starejši »prašičar«. Čeprav je od tega minilo že veliko let, Ipavčeva mama nikoli ne pozabi, kadar pripravlja pršut — iztisniti, brž ko prašiča razrežejo — s konico noža ostanek krvi, ki je še ostala v žilah. V vdolbino okoli medenične glavice pavidno natrese zmletega česna, prilije kanček žganja in doda malo solitra. Šele potem ga solijo. Vendar je treba tudi to znati. Nasoljen pršut čez nekaj dni operejo, zopet nasolijo, sušijo na podstrešju na zraku, prešajo, posujejo s papriko. Ko dozori, ga odnesejo v klet, kjer čaka kupce — domače ali tuje.

Precejšnjo konkurenco kraškemu pršutu dela dalmatinski pršut. Vendar kupci raje segajo po kraškem pršutu, pa čeprav je nekoliko dražji.

Marsikje na Krasu lahko v zimskih dneh opazimo na drevju šunke. Zdi se, kot da bi tam zrasle. To je namreč tudi eden izmed kmečkih načinov za sušenje kraškega pršuta. Včasih jih tudi zavijejo v platnene vreče in tako ostane pršut na zraku in burji celo po več tednov prepuščen varstvu domačega psa, ki se lahko samo poželjivo ozira za nihajočimi šunkami na drevesu.

Imamo več vrst vina, prav tako tudi mesa in gnjati. Vendar sta kraški pršut in kraški teran lahko edina, tako značilna, kot so na Krasu lahko samo kamen in malo zemlje, nekaj borovih gozdičev in kraška burja ter veliko pridnih ljudi.

ČETVERKE IZ MARIBORA

Letos 12. januarja, so Atelškove četverke doživele svoj veliki dan. Dobile so botro. To je postala soproga predsednika republike Jovanka Broz. Lepa svečanost je bila v dvorani mariborskega Rotovža. Botro je zastopala predsednica organizacijsko političnega zbora slovenske skupščine, Vera Kolaričeva. Mariborski časopis Večer je za botro pripravil velik album, kjer so slike deklic od dneva, ko so kar štiri naenkrat prijkale na svet. V albumu je še veliko prostora za slike, ko bodo četverke postajale vse večje in nazadnje čisto velike

Proti koncu preteklega leta so male Atelškove deklice Anica, Danica, Branka in Irenca iz Maribora praznovali svoj četrti rojstni dan. Pred štirimi leti so na isti dan prijkale na svet in seveda pošteno presenetile mlada Atelškova očka in mamico ter tudi ves Maribor in vso Slovenijo. Saj se zelo redko zgodi, da dobi kakšna družina kar štirikratni prirastek obenem, kar pomeni štirikratne radosti, pa tudi štirikratne skrbi. Tako je bilo tudi v Atelškovi družinici. Oba starša sta še zelo mlada. Mamica, ki je delala v tovarni, je morala seveda ostati doma pri svojih deklicah. Kolektivi in organizacije so pomagale, da je družinica dobila primerno stanovanje, male sestrice pa, kar so pač najbolj nujno potrebovale pri svojih prvih korakih v življenje.

Zdaj je od takrat minilo štiri leta. Male četvorke so zrasle. Postale so štiri male nagajivke in štiri velike klepetulje.

Skozi veliko stekleno steno sem iz kuhinje kukala v svetlo, skoraj pravično otroško sobico z štirimi enako velikimi posteljicami, štirimi stolčki, na katerih so sedeli štirje plišasti medvedki, ki so se razlikovali le po tem, da je bil kateri izmed njih bolj oguljen od drugih.

Deklec ni bilo doma. »V vrtcu so,« je povedala njihova mamica. »Vrtec je v naši hiši in pravkar sem skozi okno videla dekleta, ki so odšla z drugimi otroci na sprehod. Še dobro uro, pa pridejo domov. Zato moram pohiteti z delom,« je rekla, kot bi se hotela opravičiti, ker je med najinim razgovorom postorila to in ono. »Zdaj sem se že navadila na to, da moram vedno

samo hiteti. Saj ni lahko biti mamica štirih deklic, posebno če so te deklice četverke. Kadar prihrumijo domov, je kot bi se bližala huda ofenziva in z delom je konec. Prva leta pa sem bila kot zvezana. Še giniti se nisem mogla od doma.«

Očka Ivan, ki je šele pred kratkim prišel od vojakov, je sedel za mizo in se smehljaj. Čez nekaj časa pa je rekel:

»Ali veste, kako se počutim med petimi ženskami? In štiri od njih sem dobil tako rekoč čez noč. Kakšno reč imamo samo, če hočemo na izlet. Preden oblečemo zadnje dekletce, prva že kam pade ali se umaže in začeti moramo spet znova. In ko gremo od doma, je, kot bi nas bila cela četa. Samo enkrat smo se skušali zdrenjati na mestni avtobus, pa je bila to tolikšna ceremonija, da je tudi potnike minevalo potrpljenje. Zato nas je volja do takšnih izletov kmalu minila.«

»Dolg čas pa nam le nikoli ni,« je skušala dekleta braniti mama. »Le počakajte, da pridejo domov, pa boste videli, kaj pomeni imeti četverke.«

Nekje daleč na stopnišču je bilo slišati hrup, ki je prihajal vedno bliže. Branka, Irenca, Danica in Anica so že naslednji hip vdrle v kuhinjo in jo napolnile z živžavom.

»Mamica, danes smo pa risali,« se je oglasila ena od deklic. Vse štiri so potem oblegale mamico in druga čez drugo govorile o tem, kaj vse se je dogajalo v vrtcu.

»Risali smo jesen... grozdje, nabirali kostanj... bili smo na izletu...«

Brankica je prva zagledala očeta, ki se je udobno usedel za mizo. Takoj se je hotela pririniti k njemu in mu zlesti v naročje. Irenca, Danica in Anica so se samo spogledale — in že so tudi one silile k očku. Na ves glas so se smejale, cukale očka za lase, ga vlekale za nos in nekje iz te gneče drobnih glavčic je prihajal preseči glas:

»Joj, nikar vse štiri hkrati.« Irenca je bila zadnja in nikakor ni mogla do očka. Zato se je tudi prva naveličala te igre.

»Mamica, hočeš da ti odnesem smeti?« se je ponudila. Vzela je posodo za smeti in odkorakala po hodniku.

»Jaz bi tudi nesla, jaz bi tudi nesla...« so se oglasile Irenine sestrice.

»Vedno je tako,« je smeje pripovedovala mamica. »Če dela nekaj ena od deklet, hočejo isto početi tudi druge tri. Včasih pa prav zares že težko najdem enako delo za vse štiri.«

Irenca se je zmagoslavno vrnila s prazno posodo za smeti. Umila si je roke in pohitela v sobo. Popestovala je majhnega medvedka in mu zapela uspravanko. Za njo so pridrvele v sobo tudi Branka, Danica in Anica in tudi one so pestovale medvedke.

Alenka B.

Koroška ljudska pripovedka:

HVALEŽNI MEDVED

Gori nekje v gorah, ne ve se več, ali je bilo pri Micigoju ali na Ravniku, je šivala gospodinja v senci pod drevesom in zibala otroka.

Naenkrat prilomasti – pa prej ni ničesar opazila – medved in ji moli tace, v kateri je tičal velik, debel trn. Žena se je prestrašila, a medved le milo in pohlevno godrnja. Zato se žena ojunači in mu izdere trn iz tace. Mrcina grda pa zvrne zibel, jo pobaše in odide.

Čez nekaj časa pa ji spet prinese zibel, napolnjeno s sladkimi hruškami.

L'ours reconnaissant

Quelque part dans la montagne, on ne sait plus si c'était près du Macigoj ou sur le Ravnik, une ménagère cousait à l'ombre sous un arbre et berçait un enfant.

Tout d'un coup – sans qu'elle ait rien aperçu auparavant – un ours arrive lourdement et lui tend sa patte, dans laquelle était enfoncée une grande et grosse épine. La femme s'effraya, mais l'ours se contenta de grommeler doucement. Alors la femme s'enhardit et lui retira l'épine de la patte. L'animal, cependant, renverse le berceau, s'en saisit et s'en va en se dandinant.

Au bout de quelque temps, il lui rapporte le berceau plein de succulentes poires.

Oton Župančič:

PESEM NAGAJIVKA

ZIMA, ZIMA BELA
VRH GORÉ SEDELA,
VRH GORÉ SEDELA,
PA TAKO JE PELA,
PA TAKO JE PELA,
DA BO MIRKA VZELA,
DA BO MIRKA VZELA,
KER ON NIČ NE DELA,
KER ON NIČ NE DELA,
KER ON NIČ SE NE UČI –
ČAKI, ČAKI, MIRKO TI!

OT ROCI
BE RITE

Jopë Liuha 1967

UGANKA

TIHO V NOČNI MIR
STOPA BLED PASTIR,
SREDI ČRNE TRATE
PASE OVČKE ZLATE.

(luna in zvezde)

Niko Grafenauer:

SKLANJATEV

HIŠA JE ZELO VELIKA.
HIŠE SE NEBO DOTIKA.
K HIŠI VODIJO STOPNICE.
HIŠO ČUVAJO CVETLICE.
V HIŠI NAREDIMO POD.
S HIŠO GREMO NA SPREHOD.

Ela Peroci

O NINI

Nina je pristrčna deklica. Sedi na stolčku sredi sobe in pestuje svojega medvedka. Srečna je, ker ima mamo, očeta, brata, babico in dedka in vsi jo imajo radi. A najrajši jo ima mama. Ko sedi Nina sredi sobe na stolčku in pestuje medvedka, je tako kakor bi pestovala vso svojo ljubezen.

Nina! jo pokliče mama iz kuhinje. A Nina molči in stisne medvedka k sebi in čaka.

Ninica! jo spet pokliče mama.

Nina še vedno molči in čaka.

Ninica moja! kliče mama, a nič ne pomaga. Nina molči.

Mama pride iz kuhinje in najde Nino, kako si z medvedkom skriva obraz.

Nina, kaj je s teboj? jo vpraša mama. Tako si me prestrašila, ker se sploh ne oglasiš.

Nina se nasmeji, položi medvedka v kosaró k drugim igračam in vpraša: Povej mi, mama, kako si se prestrašila?

Mislila sem si čudne reči, ji reče mama.

Povej mi tiste čudne reči.

Najprej sem mislila, da me ne slišiš. Potem sem si mislila, da te sploh ni v sobi in na koncu sem mislila, da sem čisto sama doma. Ti veš, kako se tega bojim. Nočem biti sama doma.

Zakaj nočeš biti sama doma, mama?

Ker slišim takrat tišino.

Povej mi, kako slišiš tišino? prosi Nina.

Tako, ji pove mama, vse je prazno, nič se ne premakne, tišina pa kriči. To je kakor čudna divja glasba.

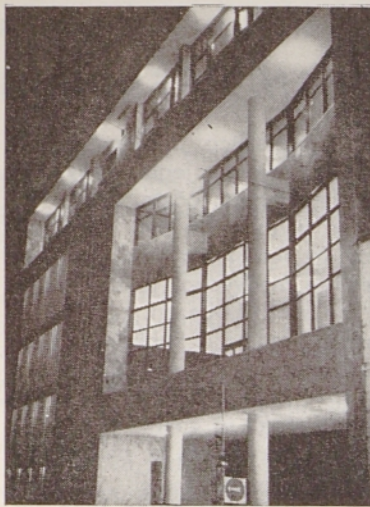
Čudno, reče Nina, še nikoli nisem slišala divje glasove, ki jim praviš tišina.

Mogoče je nisi slišala zato, ker se znaš pogovarjati s svojimi igračami.

Se ti ne znaš pogovarjati z igračami? vpraša Nina mamo.

Ne, ne znam se pogovarjati z njimi, ji odgovori mama.

Škoda, igračé znajo tako lepo pripovedovati. Pripovedujejo skoraj tako kakor ti.

V ulici Petronio v Trstu je med postarane nekaj nadstropne hiše vraščena sodobna, v hotaveljski marmor odeta stavba. Brez napisa na privlačni fasadi in vendar jo sleherni Slovenec na Tržaškem dobro pozna. Življenje v prelepi gledališki dvorani, srečanja v prostranih kuloarjih so v zavesti slovenskih prebivalcev na Tržaškem stkali pojem: naš, slovenski kulturni dom. Toplo ognjišče, na katerem stalno tli plamen slovenske besede.

Petega decembra 1964 je bil rojstni dan novega slovenskega kulturnega doma. Minilo je dolgih 43 let od tistega mračnega dne, ko so fašisti požgali tržaški Narodni dom. Štiri desetletja in več je bilo dolgo pričakovanje, da iz nepozabljenih ruševin zraste novo kulturno središče zamejskih Slovencev.

Čeprav so šele pred tremi leti prerezali vrstico na novem objektu, pa sodijo priprave in razmišljanja nanj že v prva leta po drugi svetovni vojni. Tržaški Slovenci, ki so toliko žrtvovali v desetletjih fašističnega nasilja, in ki so kot en mož sodelovali v narodnoosvobodilnem boju, so kot eno izmed prvih konkretnih zahtev postavili nujnost izgradnje novega osrednjega kulturnega doma. Tako je bil že v letu 1951 ustanovljen v Trstu pripravljalni odbor. Z ustanovnega občnega zбора so pozvali k sodelovanju in pomoči vse Slovence v Trstu in v zamejstvu sploh, rojake v matični domovini, pa tudi slovenske izseljence v Združenih državah Amerike in drugod po svetu.

Matična domovina in izseljenske organizacije so se odzvale pozivu tržaških Slovencev. In tako sta se v Ljubljani in v Clevelandu ustanovila podobna odbora za zbiranje sredstev in pomoči pri izgradnji. V Sloveniji je vodil akcijo tržaški rojak, pokojni Ivan Regent, na čelu akcije izseljencev iz ZDA pa je bil naš rojak Mihael Lah. Delegacija odbora iz ZDA si je med obiskom v stari domovini leta 1954 ogledala stavbišče v ulici Petronio in se neposredno seznanila z željami in načrti tržaških pobudnikov izgradnje doma.

Vsem tem prizadevanjem pa se je po podpisu londonske spomenice o soglasju pridružila italijanska vlada s svojo obvezo prispevka 500 milijonov lir.

Tako so se 1951. leta začela pripravljala dela. Izgradnja se je nadaljevala s premagovanjem mnogih ovir in zapletov. Tako je bila leta 1957 vzdana v temelje spominska listina, ki med drugim pravi: »Ta kulturni dom, zgrajen v skladu z določili londonskega sporazuma, s prostovoljnimi prispevki tržaških in ameriških Slovencev ter s pomočjo jugoslovanskih narodov, naj služi kulturnemu in prosvetnemu življenju tržaških Slovencev.«

In četrtega decembra 1964 je bil dolgotletni sen tržaških Slovencev uresničen.

Kaj vse se skriva pod pojmom: kulturno središče tržaških Slovencev? Vse večje umetniške in kulturno-prosvetne manifestacije najdejo zatočišče pod streho kulturnega doma. Najprej je treba tu omeniti Slovensko gledališče v Trstu, ki je tako po 19 letih »brezdomstva« dobilo svoje stalno bivališče. Velika in mala dvorana pa nudita razen tega gostoljublje prireditvam Glasbene matice, nastopom in gostovanjem, ki jih pripravlja ali posreduje Slovenska prosvetna zveza ali posamezna društva. Dan za dnem se vrstijo v mali dvorani predavanja, delovni pogovori, razstave slovenskih likovnikov — z eno besedo: na stežaj so vrata kulturnega doma odprta raznoterim manifestacijam slovenskega življa na Tržaškem.

Od vsega pa je seveda delovanje Slovenskega gledališča v Trstu najtesneje povezano z življenjem kulturnega doma.

Če govorimo o slovenskem tržaškem gledališču, se naši spomini vračajo v prve mesece po končani drugi svetovni vojni. V decembrskih dneh, komaj dobrih pol

leta po končani vojni, so v gledališču Fenice slovenski igralci spregovorili s Cankarjevo besedo o »Jernejevi pravici«. Takrat so si slovenski umetniki zapisali delovni program, ki je tako prepričljivo zapisan v pozdravnem pismu velikega slovenskega pesnika Otona Župančiča: »Mnogo sreče, tovariši, ko stopate s slovensko besedo med brate, ki so jo morali tako dolgo pogrešati. Pokažite jim, da je še vedno stara, poštena in ravna beseda, ki prihaja od srca in išče pot do srca...«

Zgodovina slovenskega gledališkega življenja na Tržaškem sega prav v sredino prejšnjega stoletja, ko so zaigrali v slovenščini Stepanekovo igrico »Tat v mlinu ali Slovenec in Nemeč«. V 80. letih so ustanovili dramatično društvo pri Sv. Ivanu, ki je bilo predhodnik Dramatičnemu društvu v Trstu, ustanovljenem 1902. leta. Že dve leti kasneje je bil zgrajen v Trstu Narodni dom, v katerem je čez pet let zaživel Slovensko gledališče v Trstu. Njegova zgodovina pa se prekine z nastopom mračnejšega obdobja zatiranja sleherne manifestacije slovenstva na tem ozemlju.

Z rojstvom novega slovenskega gledališča v decembru 1945 pa se začneja najnovejša in bogata zgodovina pomembnega poslanstva tržaškega Talijinega hrama. V dvaindvajsetih letih so pripravili slovenski tržaški gledališčniki 180 premier z 2800 predstavami, ki si jih je ogledalo 800.000 ljudi. Vendar z nastopi v kulturnem domu ni izčrpana dejavnost gledališča. Ni kulturne dvorane v zamejstvu, kjer ne bi gostovali; leto za letom gostujejo po primorskih krajih in Istri, ljubljansko občinstvo prav tako redno doživlja njihove stvaritve, njihove poti po Jugoslaviji pa sežejo tja do Sterijinega pozorja v Novem Sadu.

Letos se je tržaško gledališče vključilo v proslavo 100-letnice Dramatičnega društva oziroma stoletnice slovenskega gledališča, v katerega zgodovini ima Trst pomembno mesto. Za jubilej so oživelj Brnčičevo dramsko delo »Med štirimi stenami« in burko tržaškega rojaka Jake Štoke »Anarhist«. Jubilejno leto pa prinaša kot novost ustanovitev dramskega studia, ki bo na eni strani s sodobnim eksperimentalnim programom dopolnil repertoar gledališča, delno razbremenil štirinajstletni profesionalni ansambel ter skrbel za rast slovenskega gledališkega naraščanja v Trstu.

Igor Gruden

Letošnja prva številka revije vam ob vstopu v novo, mlado leto prinaša na prvi strani platnic vesel pomladni pozdrav — Gasparijevo barvno podobo »Jurijeva pomlad«. Tudi na zadnji strani je Gasparijeva barvna slika, ki jo je ustvaril po motivu znane Prešernove pesnitve »Urška in povodni mož«. Obeh slik boste prav gotovo zelo veseli, še posebej tudi zato, če vam povemo, da v tem mesecu — 26. ja-

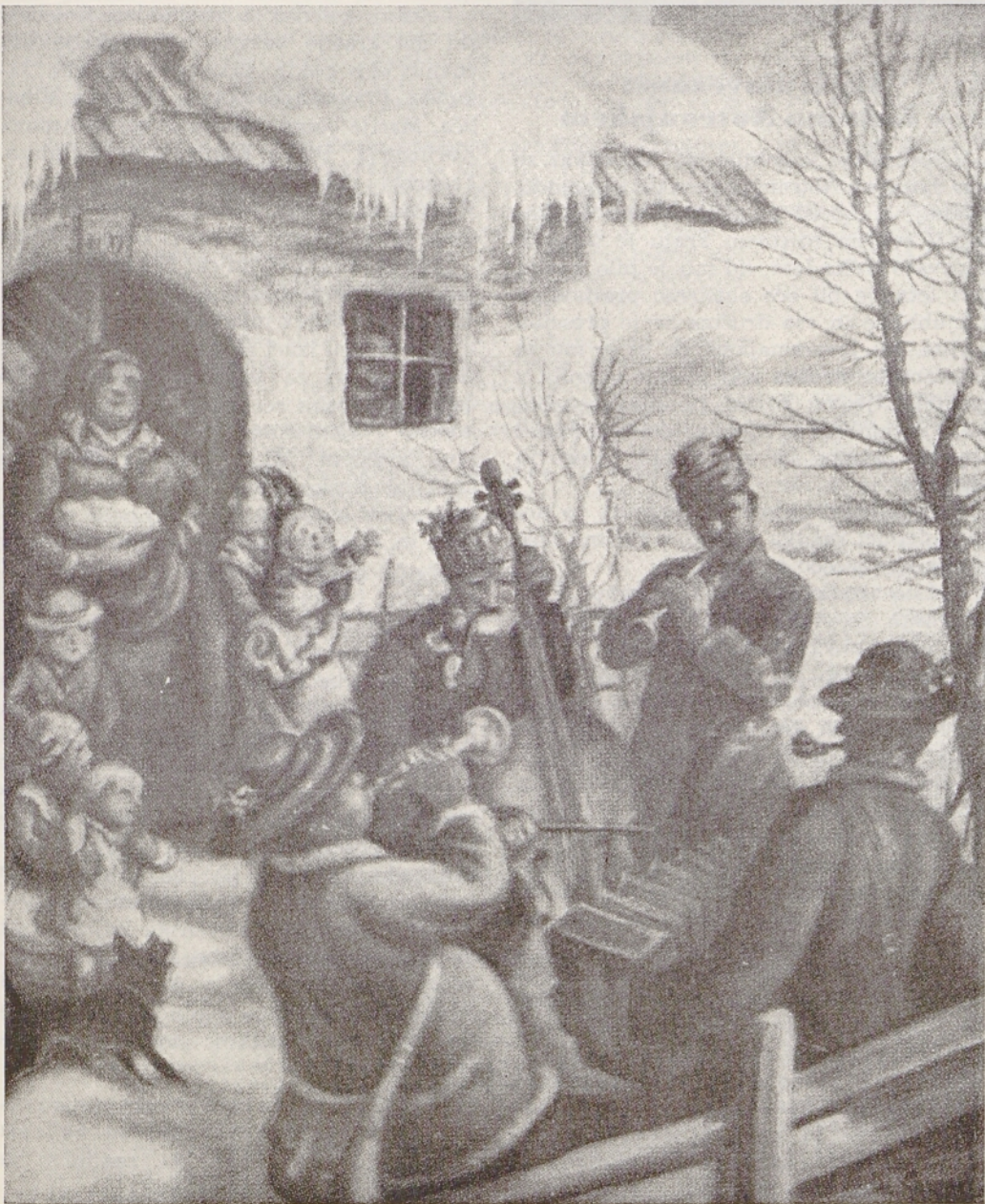
nuarja — praznuje slovenski slikar Maksim Gaspari 85-letnico.

Malokateri slovenski slikar je doma in po svetu tako znan in popularen kakor Maksim Gaspari. Kje vse dobiš njegove podobe, ilustracije, vinjete itd.! Tudi pri Rodni grudi je sodeloval že od začetka. Že prvi letnik je opremil z vinjetami, v vseh letih smo objavili številne njegove slike, nekatere tudi kot posebne umetniške slikovne priloge, večkrat je po naši želji naredil osnutke za naslovno stran, za nas je ilustriral Tavčarjevo povest Cvetje v jeseni, ki je izhajala v Rodni grudi v nadaljevanjih itd.

O slikarju Maksimu Gaspariju smo spregovorili v Rodni grudi že pred enajstimi leti, novembra 1957. Takrat je tiskarski škrot ponaredil mesec njegovega rojstva — iz januarja v februar, torej se je pomladil za en mesec. Maksim Gaspari je po rodu Notranjec, doma je iz Selščka nad Cerknico. Že v ljudski šoli je bil dober risar, zaradi materine smrti pa je moral pustiti šole. Oče ga je poslal v Kamnik, da se izuči v trgovini. Tam ga je srečal znani zbiralec umetnin, kamniški živinozdravnik J. N. Sadnikar in se zavzel zanj. Ko je hodil po vaseh, kjer je v starih kmečkih domovih iskal stare umetnine, je Gasparija jemal s seboj. Na teh poteh ga je opozarjal na slikovitost naših vasic, starih kmečkih domov, mlinov, ljudskih tipov in noš in tako za vse čase vsadil v njegovo srce ljubezen in zavzetost do vsega domačega in pristnega. S tem mu je začrtal njegovo ustvarjalno pot.

Umetna obrtna šola v Ljubljani, grafična šola prof. Hörwarterja na Dunaju in dunajska slikarska akademija so nato oblikovale znanje mladega Gasparija. Na Dunaju je stradal z mladimi slovenskimi slikarji Birollo, Koželjem, Šantlom in drugimi. Zaradi slabih gmotnih razmer je moral študij prekiniti. Vrnil se je v Kamnik k svojemu mecenu Sadnikarju, kjer si je uredil atelje. Kmalu se je oženil ter prvo svetovno vojno preživel pri ženinih starših na Koroškem. Nato se je vrnil v Ljubljano in se tu stalno naselil. Bil je profesor risanja na gimnaziji, nato je poučeval v grafični šoli Probuda, končno pa je bil zaposlen kot restavrator Etnografskega muzeja.

V njegovi delovni sobi v Gradišču so polne stene podob: njegovih in od njego-

vih prijateljev slikarjev, ki jih ni več. Od Hinka Smrekarja, Koželja, Birolle, Šantla, Jakopiča, Sternena in drugih. Veliko spominov je povezanih z njimi, da so kakor žive, kakor da govore. Tam je tudi Gasparijeva podoba njegove psičke Božice, ki se je umetniku posebej priljubila. Tudi nje že nekaj let ni več, niti starega naslanjača, kjer je navadno sedela in gledala gospodarja pri delu. Na stojalu je slika gorenjskega dekliča, ki se nasmiha razigranemu harmonikarju. Tam čaka paleta in čopiči.

Koliko podob je naslikal, kaj vse je ustvaril? Nasmehne se, če ga to vprašaš. Saj se to težko pove, tudi naštetih bi se skoraj ne dalo vseh podob, ilustracij knjig in revij, grafičnih oprem, raznih diplom, karikatur itd. itd.

Nekje se mu misel ustavi in nasmeh se poglobi. Da, pred štiridesetimi leti je od naših rojakov iz Amerike prejel naročilo, katerega je bil posebej vesel, naj naredi osnutek slike za gledališki zastor v novem največjem slovenskem hramu kulture na ameriških tleh — Slovenskem narodnem domu v Clevelandu. Nad dva metra je merila kolorirana risba Poklon Sloveniji, ki jo je odposlal v Ameriko. Ta slika na zastoru je še danes ponos tega doma in naših rojakov. S tresočo roko je pobrskal med starimi spominki in pokazal skrbno zavito škatlico ameriških vžigalic. Celu na vžigalice so takrat odtisnili njegovo sliko s tega zastora.

Maksim Gaspari je v življenju veliko delal, lahko bi se reklo, da je garal, a obogatil se ni s tem. Dostikrat je celo živel v pomanjkanju. A bogastvo tudi ni bil njegov cilj. Motive za svoja ustvarjanja je zajemal iz ljudstva in za ljudstvo je delal. Pred leti je umetnik za svoje delo prejel Prešernovo nagrado. Slovensko filmsko podjetje Viba film je posnelo o Gaspariju kratek film.

Kakor pred leti, so tudi letos ob Novem letu mnogi voščili srečo svojim dragim z Gasparijevimi razglednicami, ki so bile posebej tople sprejete. Nekateri pa so jih morda shranili v albume ali med platnice priljubljene knjige. Tam bodo ostale in po desetletjih pripovedovale našim potomcem, kako je bilo včasih pri nas. Ina Slokan

Lepa slovesnost v Ložu na Notranjskem

V decembru je minilo sto let, odkar se je v Ložu na Notranjskem rodil mladinski pisatelj, humorist in satirik Fran Milčinski. V svojem rojstnem kraju je preživel le prva otroška leta; ko mu je bilo komaj štiri leta, je bil oče službeno prestavljen v Ljubljano in vsa družina se je preselila z njim. Bil je premajhen, da bi se mu ta najnežnejša otroška leta globlje vtisnila v spomin. Njegovi rojaki pa niso pozabili nanj. Spremljali so njegovo delo, prebirali njegove zgodbe in se veselili njegovih uspehov.

V počastitev njegovega spomina so mu ob stoletnici rojstva vzdali v rojstno hišo spominsko ploščo z napisom:

Pod to streho se je rodil pisatelj Fran Milčinski, pravljicar, humorist in satirik, prijatelj in zaščitnik sirotnih otrok.

K slovesnosti ob odkritju plošče so se zbrali mnogi prebivalci iz bližnjih in daljnih notranjskih krajev; največ pa je bilo otrok, ki jim je bil Fran Milčinski namenil dovršen del svojega pisateljskega in življenjskega dela. Napisal je prve slovenske izvirne pravljice — motive zanje je našel v naših ljudskih pesmih; tudi danes jih otroci berejo z enakim veseljem, kot so jih brali otroci pred petdesetimi leti, ko so prvič izšle. Še bolj priljubljeni in živi pa so njegovi »Ptički brez gnezda« — povest, ki jo je posvetil zanemarjeni mladini; snov zanjo je črpal iz lastnih izkušenj kot mladinski sodnik in skrbnik.

Njegovo humoristično pero bi imelo tudi danes še obilo dela. Celu odkritje te spominske plošče bi mu dalo snov za veselo in malce pikro humoresko, kakršnih je toliko napisal na svoj račun. J. M.

Letošnje knjige Prešernove družbe

Prešernova družba iz Ljubljane, ki vsako leto pripravi in izda za svoje naročnike lepo zbirko knjig, je dobro znana med Slovenci doma in po tujih deželah, in je pač ni treba posebej predstavljati. Tudi letos je za male denarje izdala zbirko petih kvalitetnih knjig, ki bodo v veselje in razvedrilo vsaki slovenski družini.

Letošnji koledar je izredno lep. Koledarski del krasijo barvne reprodukcije slik znanih slovenskih slikarjev: Riharda Jakopiča, Franceta Pavlovca, Franceta Miheliča, Matije Jame, Marija Preglja, Antona Karingerja, Pavla Künla, Jurija Šubica, Franceta Jelovška in Slavka Pengova. Vsebina koledarja je zanimiva in bo prav vsak našel nekaj za sebe. Druga knjiga — povest Miška Kranjca: Na cesti prvega reda, opisuje drobce iz življenja današnjih dni, pripoveduje o mladem kmečkem fantu, ki se v mestu izuči za mehanika. V novem okolju, pijan za volanom, povozi neko dekle. V strahu se skriva pred policijo, a končno v njem zmaga vest in se sam prijavlja oblasti. Mladi bodo posebej radi brali mladinsko povest Venceslava Winklerja: Tisti iz zelene ulice, saj bodo z Blažkom in Marjetko morda obujali spomine na svoja doživljanja nekoč v domači ulici. Hvaležne bralce bo imela nedvomno tudi povest irske pisateljice Une Troy: Sedem nas je, ki je izšla v lepem slovenskem prevodu Alberta Široka. Povest s človeško toplino opisuje zgodbo mlade kmetice, matere sedmih nezakonskih otrok. Peta knjiga letošnje redne zbirke Prešernove družbe je Frančka Bohanca: Slovenska besedna umetnost. Ta knjiga bo prav gotovo še posebej dobrodošla drugemu slovenskemu rodu, ki živi na tujem, saj z jasno in preprosto besedo zanimivo pripoveduje o zgodovini slovenske književnosti in poseže prav v začetke, tja v drugo polovico prvega tisočletja, ko je slovenski človek že izoblikoval svojo govorico in se slovenski jezik prvokrat omenja v zgodovini.

Knjig Prešernove družbe nam ni potrebno posebej priporočati. Saj se najbolje priporočajo same; lepe so, zanimive in poceni.

MED SLOVENC NA TRŽAŠKEM, GORIŠKEM IN V BENEČIJI

Samo obljube so premalo

Na Tržaškem imajo v načrtu, da bodo razširili industrijsko pristanišče za približno 3 milijone kvadratnih metrov; zgradili naj bi novo tovarno »Grandi motori Trieste«. Za uresničitev tega načrta pa bodo potrebovali novo zemljo in tako so napovedali razlastitev zemlje v glavnem v dolinski občini ter manjših zemljišč v miljski in tržaški občini. To pa je povzročilo pri zavednih tržaških Slovencih ponovno zaskrbljenost in določen odpor. Zavedajo se sicer pomembnosti industrializacije, ki je sodoben in nujen pojav. Razumejo tudi potrebo po ukrepih za sanacijo tržaškega gospodarstva. Toda pri tem je še druga plat vprašanja.

Industrializacija povzroča škodo slovenski manjšini na Tržaškem, ker ji jemlje zemljo. Novo tovarno naj bi zgradili na področju skoraj povsem slovenske dolinske občine. Ponovno bi bili Slovenci ob zemljo, ki jo obdelujejo in ob tisto, ki predstavlja potencialno možnost za širjenje vasi. Ustanova za industrijsko pristanišče ima že doslej v veliki večini zemljo v dolinski občini, ki je bila v glavnem nekoč last dolinskih občanov — Slovencev. Izguba materialne baze pa spravlja Slovence v vedno večjo gospodarsko odvisnost in v vedno bolj neeneakopraven položaj.

Slovenci na Tržaškem sicer ne nasprotujejo nujnim gospodarskim procesom, terjajo pa najbolj razumno in za Slovence najmanj bolečo rešitev. Skratka, zavračajo reševanje tega problema samo na plečih slovenskega prebivalstva. Zahtevajo stvarna zagotovila, da bodo preprečili spremembe v narodnostnem sestavu, realno kompenzacijo za izgubljeno zemljo in še druge pravice.

Zajamčiti je treba pravice slovenske manjšine na Tržaškem, ki kljub mednarodnim dokumentom in državnim ustavi v večini primerov, še niso uresničene. Samo obljube pa so premalo.

S. L.

Nova šola v Doberdobu

V decembru lani so v Doberdobu slovesno odprli novo občinsko stavbo ter obnovljeno in povečano poslopje osnovne šole. Novo občinsko stavbo so sezidali na temeljih prejšnje, ki so jo leta 1943 požgali fašisti. Župan Jarc je ob otvoritvi naglasil, da bo obnovljeni sedež občine služil kot središče za vse občane, brez razlike jezika in političnega prepričanja. Med predstavniki na otvoritvi je bil tudi podtajnik notranjega ministrstva Ceccherini, ki je pri vladi posredoval, da je za gradnjo prispevala 4 milijone lir. Z županstva so gostje krenili pred novo šolo, kjer jih je sprejela slovenska in italijanska šolska mladina, ki je izvedla krajši kulturni program v slovenskem in italijanskem jeziku. Župan Jarc je v svojem govoru poudaril, da smo Slovenci narod, ki že sto let ne pozna nepismenosti. Otrokom je priporočil, naj cenijo novo stavbo kot svetišče kulture in naj se uče z resnobo in ljubeznijo.

Izseljenski dan v Čedadu

V soboto, 6. januarja je Prosvetno društvo Ivan Trinko na svojem sedežu v Čedadu spet priredilo svoj tradicionalni izseljenski dan. Te prireditve so zelo priljubljene in se jih vsako leto udeleži veliko beneških Slovencev iz bližnjih in bolj oddaljenih krajev, ki so zaposleni v tujini, pa pridejo za praznike na obisk k domačim. Društvo se je tudi letos dobro pripravilo, da bi bil izseljenski dan čimbolj prijeten in prazničen za vse obiskovalce. Pripravili so bogat program in sklenili, da povabijo na gostovanje tudi Slovensko gledališče iz Trsta. Kako je bilo na letošnjem izseljenskem dnevu v Čedadu, bomo več povedali prihodnjič.

Nova cesta na Matajur

V Beneški Sloveniji grade novo cesto na Matajur, ki teče skozi vasi Matajur, Ložac in Mašera. Z novo cesto bo zelo oživel tudi zimski šport, ki ima na Matajurju ugodne pogoje. V načrtu je tudi gradnja žičnice. Nekateri zasebniki pa kupujejo opuščene kmečke domove, ki jih bodo preuredili v počitniške hiše.

FRANCIJA

Lepa prireditev

Naše društvo Bratstvo in jedinstvo v Parizu, je v počastitev dneva republike priredilo v soboto 2. decembra prav prijetno družabno prireditev, ki je bila izredno lepo obiskana. Velika dvorana Sale Mairie de Lille, ki lahko sprejme tisoč dvesto obiskovalcev, je bila natrpano polna, polni so bili tudi hodniki in drugi prostori. Med udeleženci je bil tudi naš poslanik iz Pariza Ivo Vejvoda s člani poslaništva. Folklorna skupina je pripravila in izvrstno izvedla zelo lep program. Po programu so gostom postregli z jugoslovanskimi specialitetami. V prijetnem razpoloženju je hitro minil čas. Takšne prijetne družabne prireditve bodo prav gotovo pripomogle tudi k povečanju števila članov našega društva.

B. Petrović

o našem društvu

Nekaj novic o našem društvu sv. Barbare v Jeanne d'Arc. Najprej žalostni: lani smo izgubili dva člana. Prvi, Vili Novy, nas je za vselej zapustil že avgusta. Čeprav po rodu Čeh, je bil pri društvu zelo delaven. Posebno pri prireditvah je rad pomagal. Zelo rad je imel slovensko pesem. Posebno je bil vesel, če so prišli pevci iz Jugoslavije. Dne 9. novembra nas je zapustila vdova Frančiška Pajntar, ki je bila tudi zvesta članica. Moža je zgubila že pred 23 leti in je morala sama skrbeti za štiri majhne otroke, ki so sedaj že vsi poročeni. Oba pokojna smo spremili na zadnji poti z društveno zastavo in jima na grobova položili lepa venca.

V soboto 11. novembra smo se zbrali na društvenem sestanku. Obisk je bil kar lep, čeprav nas ni več toliko kot včasih. Zdaj imamo 82 članov. Seveda je precej vdov in upokojencev. Na dan Sv. Barbare, rudarske patrone, smo organizirali plesno zabavo. Dobiček smo namenili bolnim članom. Dne 10. decembra smo imeli miklavževanje, kjer smo obdarili, kakor je stara navada, otroke članov. Obdarovanih je bilo 40 otrok. Sklenili smo, da bomo praznovali družinski večer 23. januarja. Da bo vse res po domače, bomo kupili prašička in postregli z domačimi krvavci z zeljem ter s pečenko. Ker se na družinskem večeru zbere največ članov, bomo ob tej priložnosti izvolili tudi nov društveni odbor.

NEMČIJA

Veselje v »Starem mlinu«

V Oberstückheimu v okolici Stuttgarta je gostišče imenovano Stari mlin (Alte Mühle). Semkaj radi prihajajo Slovenci, da se skupaj povesele. Saj smo Slovenci znani kot veseli družabni ljudje. Vesela glasba in pesem razgiba staro in mlado. Nastopa tudi slovenska pevka Marija Kranjc. Skupaj z bratom ob spremljavi kitare prepvata priljubljene popevke. V odmorih se pa tudi ta naša simpatična pevka rada zavrti v plesu, kakor vidite na sliki. Da, v Starem mlinu je prijetno in veselo. Ob srečanjih in skupnih pomenkih se zabavamo in obenem tudi spominjamo domovine.

Julia Jakopin, Stuttgart

Slike levo, od zgoraj navzdol:
Z družabne prireditve v Charleroi, Belgija
S prireditve v Sallauminesu — rojak Zorko z ženo
S farne društva Večerni zvon iz Toronta. Od leve:
predsednik Anton Vincer, član Emil Crešnjavec in
blagajnik Ignac Tkalec

V gostišču Alte Mühle pri Stuttgartu nastopa pri-
ljubljena pevka Marija Kranjc, ki tudi rada zapleše

Slike v drugi vrsti od zgoraj:
Poroka pri Pečnikovih v Sallauminesu. Prizadevne-
mu odborniku Združenja Jugoslovanov želimo veli-
ko sreče na novi življenjski poti!

Skupina Slovencev v jugoslovanskem paviljonu na
EXPO

Herta Stegu in Carlene Valenčič pred jugoslovans-
kim paviljonom na EXPO

Sliki spodaj:
Slavolok pred vhomom v
Lipa park v St. Catha-
rinsu v Kanadi ob otvo-
ritvi lani 1. julija

Člani društva Večerni
zvon v Torontu grade
brv čez potok na dru-
štveni farmi

BELGIJA

Nov grob v Belgiji

Naša naročnica gospa Jožefa Globevnik iz Eysdena nam je sporočila žalostno vest, da je lani 15. novembra umrla žena naročnika Franca Esa, Jožefa. Podlegla je dolgotrajni bolezni. Rodne grude se je vedno zelo veselila in jo je prebiralala možu Francu, ki sicer slovensko govori, ne zna pa brati in pisati. Žalostna novica nas je prizadela in rojaku Esu iskreno toplo sožalje. Zahvaljujemo se mu, da bo še nadalje ostal naš naročnik in želimo, da bi Rodna gruda, ki jo je imela njegova pokojna žena tako rada, tudi njemu prinašala predvsem s slikami, razvedrilo in tolažbo.

ZDA

V spomin Franku Zaitzu

Kako splošno znan in spoštovan je bil pokojni urednik Prosvete Frank Zaitz, ki je lani septembra umrl na obisku v domovini, dokazujejo prispevki, katere v njegov spomin pošiljajo naši ameriški rojaki za tiskovni sklad Prosvete, pri kateri je pokojni zavzeto delal dolgo vrsto let. Prav gotovo je to najlepša počastitev njegovega spomina, ki bi je bil pokojni od srca vesel. Naše uredništvo pa je je prejelo od znanega društvenika Simona Tröyarja, podpredsednika društva Slavija št. 1 SNPJ v Chicagu v počastitev spomina pokojnega rojaka Zaitza spominsko pesem, ki jo rade volje objavljamo:

V spomin Franku Zaitzu

Dragi Francl, dobro znani,
ko odšel si v rodni kraj,
smo mi vsi pričakovali,
da prišel boš spet nazaj.

A naši upi so skopneli,
ko prispel je tožni glas,
da postal si usode žrtev
in ne bo te več med nas.

Društvo Slavija te pogreša,
saj si bil naš zvesti član,
ob smrti tvoji ti izreka
žalostinko za pogrebni dan.

Telo ti spi zdaj v rodni grudi,
a duh tvoj med nami še živi;
žive spomini na tvoja dela
in živeli bodo — do konca naših dni!

Jubilej ABZ

Ameriška bratska zveza bo letos slavila svojo sedemdesetletnico. Jubilejna konvencija bo avgusta v Denverju, Colorado. S pripravami za pomembno slavje, so že začeli. V teku je tudi predkonvencionalna kampanja za pridobivanje novih članov, ki bo zaključena konec maja.

Mladina je pela, igrala in plesala

V letošnji živahno razgibani sezoni slovenskih kulturnih prireditev v Clevelandu je bil prav gotovo jesenski koncert mladinskega krožka št. 2 SNPJ, v nedeljo 12. decembra v SDD na Recher cesti. Iz obširne ocene publicista Franka Česna, objavljene v Prosveti,

povzemamo, da so se mladi pevci in pevke ter vsi sodelujoči, res zelo postavili. Ta krožek goji slovensko petje že 29 let (seveda so se medtem mladi pevci že nekajkrat menjali op. ur.) in si je ustvaril tradicijo. Ob njihovih nastopih je dvorana vselej polno zasedena. Tudi to pot ni bilo drugače. V slikoviti skupini je nastopilo nad šestdeset pevcev v slovenskih narodnih nošah, katere so jim sešile njihove matere. To ni bil strogo koncertni nastop, temveč veselo razgibana prireditev, ki je bila obenem prijetna paša za ušesa in za oči. Peli so skupaj, pa spet v četverospjevu, duetu, vmes so zaplesali. V drugem delu je bil na programu tudi prizor »Na vasi«. Slovenska narodna in umetna pesem je donela iz mladih grl. Pisec navaja dolgo vrsto mladih pevcev in pevk, ki so se še posebej izkazali. Tu nimamo prostora. Ustavimo se le pri mali Suzy Vadnalovi, ki je v skupini najmlajših s prijetnim glaskom in izredno lepo slovenščino zapela »Na planinah lušno biti«. Čeprav je že iz našega tretjega rodu, se mali pevki še dobro pozna vpliv njene stare matere Ane Vadnalove, zaključuje avtor članka. Prav gotovo imajo za uspešen nastop veliko zaslug vsi, ki so mlade pevce učili in spremljali: direktorica krožka in pevska učiteljica Cilka Valenčičeva, plesna učiteljica Petkova, pianistka Trčkova ter godca Vadnal in Bohinc. Veseli smo, da bomo te mlade pevce pozdravili letos tudi med nami v Sloveniji. Že zdaj vsem prisrčno kličemo: Dobrodošli!

KANADA

Skupni obisk domovine

Tudi v športu se udeležujemo. Pri našem društvu smo ustanovili odbojgarsko skupino in nogometno ekipo. V kratkem pošljem kakšno fotografijo. Začeli smo tudi že s pripravami za skupno potovanje na obisk domovine v letu 1968. Vse rojake iz Kanade obveščamo, da bo odhod skupine iz Toronta 17. julija, povratek pa 27. avgusta 1968. Prijave za potovanje sprejemata: Francka Seljak, 72 Glouchester Grove, Toronto 10, Ont. (telefon 782-9763) in L. Stegu, 13 Warren Cres, Toronto 9, Ont. (telefon 766). Cena za povratno potovanje Toronto—Ljubljana bo nižja, kakor je bila v letu 1967.

L. A. Stegu, Toronto

Prve prireditve na naši farmi

Spet nekaj novic od našega Slovenskega prekmurskega društva Večerni zvon iz Toronta. Dolgo se nisem oglasil. Vzrok je v tem, ker smo bili vse leto zelo zaposleni na farmi našega društva. Zelo se nam je mudilo za gradnjo odra. Vsi smo bili zadovoljni, da smo ga zgradili pravočasno. Tako smo imeli na farmi 24. septembra prvo prireditev — piknik z vinsko trgatvijo. Bilo je prav prijetno. Na piknik so prišli tudi obiskovalci iz Slovenije, ki so se udeležili svetovne razstave EXPO v Montrealu ter obenem seveda obiskali sorodnike.

Dne 21. oktobra smo imeli spet prav lepo obiskano družabno prireditev — banket, ki je prekosil vse dosedanje. Za dobro voljo je igral orkester Veselih Pomurcev iz Hamiltona.

John Štuc

Proslava 29. novembra v Torontu

Jugoslovani iz Toronta, Hamiltona, Oakvilla, Prestona, Wellanda in od drugod so do zadnjega kottička napolnili dvorano gledališča Odeon. V imenu kanadsko-jugoslovanskega odbora za proslavo je zbrane pozdravil predsednik Marjan Kružič. Za njim pa je govoril o pomenu praznika jugoslovanski generalni konzul Mitko Calovski. Kakor prejšnja leta se je proslave udeležil tudi major William Jones z družino, ki je pozdravil navzoče. Nato so prebrali pozdravna pisma torontskega župana W. Dennisona in jugoslovanskega veleposlanika iz Ottawe dr. T. Curuvija. S proslave sta bili odposlani pozdravni brzojavki predsedniku kanadske vlade L. B. Pearsonu in predsedniku SFRJ Josipu Brozu-Titu.

Dober dan! Jaz sem Ljubičičeva Tanja. Rojena sem v Nemčiji, zdaj živim v Kanadi. Sem pa od nog do glave Slovenka

Naš Lipa park

Na pobudo našega društva Bled, odsek št. 12, smo v St. Catharinesu začeli z nabiralno akcijo, da si uredimo svoje društvene prostore. Z zbranim denarjem smo kupili 14 akrov zemlje ter se lotili dela. S prostovoljnim delom smo v dveh mesecih uredili pikniški park in paviljon. Opravili smo štiri tisoč delovnih ur. Naše nove pikniške prostore smo imenovali Lipa park. Otvoritev smo imeli 1. julija lani. Naš Lipa park je postal živo zbirališče naših ljudi. Skozi vse poletje smo imeli piknike, ki so bili kar lepo obiskani. Naš park nudi ljudem prijeten sprehod v naravo, obenem pa je to družabno zbirališče za naše ljudi.

Da smo v tako kratkem času zbrali denarne prispevke, prizadevnost naših rojakov pri prostovoljnem delu in tako hitro uresničeni načrti po našem družabnem središču tukaj vsekakor dokazujejo, da je v deželah dolarske valute kaj malo ljudi, ki bi s tolikšno željo in razumevanjem v tako kratkem času naredili to, kar so Slovenci v St. Catharinesu.

Naš Lipa park je živ dokaz naših skupnih prizadevanj in naše skupne želje, da si tudi daleč na tujem ustvarimo svoje družabno in kulturno središče, kjer se bomo skupaj veselili, zabavali in kulturno izživljali.

Frank Vrhovšek, St. Catharines

ARGENTINA

Proslava 29. novembra

V prostorih gledališča Avenida, enega izmed največjih buenosaireskih gledališč, so jugoslovanski rojaki praznovali svoj narodni praznik — 29. november. Proslava je bila 26. novembra pod pokroviteljstvom jugoslovanskega poslanika dr. Ivana Baćuna, ki je govoril o pomenu 29. novembra za jugoslovanske narode. Sledil je pester kulturni program, v katerem so nastopili: pevski zbor Ljudskega odra pod vodstvom Milana Kavšiča, ki je zapel argentinsko in jugoslovansko državno himno.

Z lepimi slovenskimi in argentinskimi narodnimi pesmimi so prisotne razveselili mladi pevci otroškega zbora Slovenskega podpornega društva Simbron pod vodstvom B. Lična in H. Bonana. Nastopili so še: folklorna skupina Ljudskega odra ter odlični jugoslovanski ansambel Jorgovan pod vodstvom Janeza Grguriničiča in Janeza Križanoviča. Bogat program, ki mu je občinstvo z navdušenjem sledilo, je zaključil mešani pevski zbor Ljudskega odra.

Čestitamo

Kakor smo zvedeli, se je lani, 16. decembra v Buenos Airesu poročil Rodolfo Štekar, ki se je nedavno vrnil z dveletne specializacije v Ljubljani. Za življenjsko družico si je izbral Susan Mužič. Mlademu paru želimo vso srečo na skupni življenjski poti!

VPRAŠANJA ? ODGOVORI

Koliko stane motorna žaga v Jugoslaviji

Po novem letu 1968 se bom za stalno vrnil v Jugoslavijo. Svojim staršem bi rad kupil ročno motorno žago za darilo in bi rad dobil poprej informacijo, ali se izplača tako žago kupiti v Nemčiji glede na carino, ali bi me morda veljala ceneje, če bi jo kupil v Jugoslaviji, seveda če se dobi. Prosim vas, sporočite mi, koliko bi znašala carina za žago, ki stane v Nemčiji 500 DM in koliko stane taka žaga v Jugoslaviji.

M. R., Rheinhausen, Nemčija

Po informacijah, ki smo jih dobili na Upravi carine in v trgovinah z železnino in stroji, bi bilo za vas ugodneje, če žago kupite kar tukaj pri Agroservisu ali pri Metalki v Ljubljani. Carina namreč znaša ca. 46 odstotkov od nabavne vrednosti na mednarodnem trgu, k temu pa je treba prišteti še transportne stroške. Medtem pa ima naš Agroservis v Ljubljani na zalogi motorne žage vseh velikosti in moči znamke Stihl, ki so kvalitetne, cene pa se gibljejo od najcenejše, ki stane 382 DM plus 75.000 S din (za carino), do najdražje, ki stane 567 DM plus 102.000 S din. Tudi pri Metalki imajo različne žage, ki jih lahko kupite za dinarje od 150.000 S din dalje.

Ko boste tu, bo najbolje, da stopite v obe trgovini in izberete najprimernejšo.

Nadaljevanje šolanja v Jugoslaviji

Najina hčerka obiskuje tretji razred nemške šole, je zelo pridna in ima doslej vedno odličen uspeh. Dobila je že mnogo nagrad in pohval. Obvlada tudi slovenski jezik, ki ga dobro čita in delno tudi piše. Ker pa se mislimo vrniti v domovino, vas prosim za pojasnilo, ali bo imela v Jugoslaviji možnost študirati na višjih šolah, ker je bila rojena v inozemstvu in obiskuje sedaj nemško šolo. Ne bi rad škodoval bodočnosti otroka, pa tudi ne bi rad zaradi otroka ostal večno v tujini.

K. S., Essen, Nemčija

Z veseljem vam lahko sporočimo, da so vaše skrbi nepotrebne. Čestitamo vaši pridni deklici in vam in prav nič ne dvomimo, da bo z enakim uspehom študirala tudi na naših šolah, saj imajo tu otroci široke možnosti za izobrazbo. Ker pravite, da obvlada slovenščino, bo opravila le nekatere izpite o predmetih, ki se morda razlikujejo od onih, ki se jih sedaj uči, pa so predpisani na naših šolah, in pa izpit iz slovenščine. Če boste prišli v Slovenijo še medtem, ko obiskuje osnovno šolo, te razlike verjetno ne bodo velike; učitelji pa bodo tudi imeli razumevanje za prehodne težave nove učenke in ji pri težavah pomagali, kolikor bo le mogoče.

Poklic si bo izbrala sama po svoji želji in sposobnostih, to se pravi, zanj se bo pripravljala na ustrezni šoli. Na nekaterih gimnazijah se pri nas dijaki uče namesto angleškega ali francoskega tudi nemški jezik, kar bo zanj verjetno ugodno. Prav nobene razlike ne bo zanj zato, ker je bila rojena v Nemčiji in bo imela vse možnosti za šolanje.

NAŠI P O M E N K I

»Rada bi imela našo narodno nošo«

Naša lepa narodna noša je želja mnogih naših žena in deklet, še posebno tistih, ki žive na tujem. V njej bi se rade postavile ob raznih svečanostih in s tem še posebej poudarile, da so doma iz lepe slovenske deželice. Mnoge naročnice so nam pisale, da so jih sešile same. Tako smo nedavno prejeli dve sliki z jubilejnega slavja znanega krožka številka 9 Progresivnih Slovenk iz Chicaga, ki je lani 1. oktobra slavil dvajsetletnico. Na tej slovesnosti je bilo posebno presenečenje nastop skupine dvajsetih žena v lepih slovenskih narodnih nošah. Vsaka od njih je simbolično predstavila eno delovno leto krožka. In kar je poglobitvo: sedemnajst

od teh narodnih noš je bilo čisto novih. Pridne žene so si jih sešile same. Šest gorenjskih avb, ki jih vidite na sliki, je sešila in izvezla sedanja predsednica krožka, Tončka Gardnova. K lepi zamisli čestitamo!

Mnoge naše naročnice po svetu si žele našo narodno nošo. Sešile bi si jo tudi same, saj primerno blago bi se dalo dobiti, tako nam velikokrat pišejo, skrbi jih le, koliko bodo te obleke podobne tistim pristnim našim narodnim nošam, ki so jih nosile naše prababice. Tistim danes nekaj napotkov.

V Sloveniji imamo celo vrsto narodnih noš. Vsaka pokrajina ima svoje in še teh je več. Ob svečanostih pa se danes najbolj uveljavlja gorenjska narodna noša, zato pač, ker je najbolj praznična in pestra. V Rodni grudi v letnikih 1955/56 smo objavili vrsto opisov naših narodnih noš iz raznih pokrajin. Ker mnogi naši bralci teh opisov morda niso brali, bomo za tiste, ki si žele same sešiti gorenjsko narodno nošo, povzeli iz članka Marije Jagodiceve glavne značilnosti te lepe noše, kakršno so nosile včasih naše Gorenjke ob raznih svečanosti.

Zlatovezene avbe so začele Gorenjke nositi v 18. stoletju, prej pa so bile v navadi peče, ki so jih zavezovale na različne načine. Avbe so bile pokrivalo bogatejših žena, ki so ga nosile ob raznih svečanostih. Čelo avbe je moralo biti bogato izvezeno z zlatom. Beli rokavci ali ošpetelj je bil iz tankega domačega platna, pozneje tudi iz kupljenega finega blaga. Dolgi rokavi so bili bogato nabrani. Ošpetelj se je zapenjal visoko pod vratom, kjer je bil obrobljen s čipkami kakor tudi v zapetjih. Segal je do pasu ali malo čez pas. Čez ošpetelj so si žene privezovale dolgo močno nabrano platneno spodnje krilo. Da bi bile bolj košate, so včasih nosile po več spodnjih kril, ki so jih tudi poškrabile. Krilo z modrcem je bilo poleti iz raznobarvne temnejše svile ali lahke volne. Krilo je bilo močno nabrano in je segalo do gležnjev. Okoli vratu so si zavezovale živobarvne svilene rute, ki so jih trgovci pritihotapili zi Trsta, z Dunaja in Češkega. Čez krilo so si že v začetku 19. stoletja privezovale široke bele predpasnike, ki so jih pozneje zamenjali črni svileni ali tibetasti predpasniki. Predpasnik je bil le kakih 5 cm krajši od krila in obrobljen s črnimi čipkami. Privezale so si ga z dvema trakoma navadno spredaj, zadaj pa je bila pripeta ali privezana črna široka pentlja z dolgima, navzdol visečima koncema, ki sta segala skoraj do roba krila in sta imela spodaj čipke. Okoli pasu so si pripenjale v različnih oblikah kovane pasove — sklepance, ki so jih spredaj okrasile s pisano pentljo. Gorenjke so v 19. stoletju k narodni noši nosile čizme — črne visoke čevlje s srednjo peto. Te so pozneje zamenjali nizki čevlji — šolni. K njim so obule bele bombažne nogavice, ki so jih spletle doma z značilnim kupčkastim vzorcem (polžki). Nogavice so si privezovale pod kolenom s trakom. Starinska zlata broša ali nagelj in vejica rožmarina na prsih, je bil lepo dopolnilo.

Takšna je bila v glavnih obrisih svečana obleka naših prababic, ki so bile doma na Gorenjskem. Če si jo hočete sešiti same, upoštevajte njene glavne značilnosti, da ne bo obleka samo lepa, ampak tudi čimbolj podobna noši, ki so jo nosile naše prednice.

Prav gotovo bi bilo ustrezno mnogim željam, če bi nam tiste naročnice, ki so si sešile narodno nošo, malo opisale, kako so jo skrojile, kar bomo v Rodni grudi radi objavili.

Predsednica krožka št. 9 Progresivnih Slovenk iz Chicaga Tončka Urbanc v slovenski narodni noši, ki si jo je sama sešila. Zgoraj avbe, ki jih je izdelala Tončka Urbančeva za odbornice društva

Sprehod skozi vaša pisma

Draga Mira Mezek iz Triesena v Lichtensteinu!

Polno domotožja je v vašem pismu. Lani avgusta ste odšli z doma. Prav sedemnajst let vam je bilo takrat. Živite pri teti in v tolažbo vam je, da lahko daleč v tujini slišite slovensko besedo. To je res srečno naključje, zlasti v začetku, ko se je treba vživeti v okolje. Za rojakinji, o katerih pišete, da sta že 50 let z doma in bi se želeli srečati s svojci, a ne vesta, če še kateri živi — ste pozabili sporočiti najvažnejše: njuno ime in kraj, kjer sta v Sloveniji živeli. Tega se prav gotovo še spominjata in tudi kakšne svojce sta takrat imeli — brate, sestre itd.? Ko vam bosta to povedali, pišite na občino tega kraja, ali pa nam. Skušali bomo pomagati, če bo mogoče. Zabeležili smo si tudi vašo željo glede objave slike vašega rojstnega kraja — Bukovščice v Selški dolini. To željo vam bomo čimprej izpolnili. Srčne pozdrave vam in vaši teti gospe Angelci Shurte. Pa še nam pišite!

Draga Marjeta Magajne, Carcassonne, Aude, Francija!

Vsi naj prebero vaše pismo: »Lepa hvala za koledar, ki sem ga bila prav vesela. Je res lep in zanimiv. V oktobru sem prvič po 29 letih govorila spet s pravimi Slovenci, ko se je tukaj ustavila skupina, ki je s Kompasovim avtobusom pripotovala iz Lurda. Kako so bili vsi prijazni. Vabili so me: Pojdite z nami domov, boste videli kako je lepo. Oh, kako rada bi šla z njimi, a mi žal, ni bilo mogoče. Morda prihodnje leto. Ko so se odpeljali, sem se razjokala. Kako lepo slovensko so govorili. Lepe so tuje dežele, a najlepša je domača!«

Res je, kar pravite. Pismo ste nam napisali konec prejšnjega leta. Hvala za novoletne čestitke, ki vam jih s toplimi željami vračamo. Srčno želimo, da vam se v tem letu izpolni želja, ki jo v svojem pismu omenjate: da se srečamo na domačih tleh!

Dragi Resnikovi, Wundowie, Avstralija!

Čas res hitro teče. Kakor včeraj se mi zdi, ko smo se srečali na matici, preden ste svojo mlado ženko, ki ste jo prišli iskat v rodni kraj, odpeljali na svoj dom v Avstralijo. Veseli smo, da se imata lepo in da vajina mala Micika-Mojca lepo uspeva. Pišete, da je navihana. Po kom pa je to podedovala? Po mamici ali po očku? Ali pa morda kar po obeh. Srčne pozdrave vsem trem, navihani Mojci pa še poljubček!

Draga Slavica Tatavizuch, Skawina, Poljska!

Razumemo, da so z družino skrbi in težave. Upamo in želimo, da se vam bo v letošnjem letu vse na dobro obrnilo. Veseli nas, da vam je bil posebej všeč članek o Radencih v lanski oktobrski Rodni grudi in da ste ob sliki trgatve obujali spomine na lepe Slovenske gorice, kjer ste doma. Morda se vam želja, da se vrnete v Slovenske gorice, le izpolni, če ne za stalno, pa vsaj k domačim na obisk. Ko bomo izbirali slike za Rodno grudo, se bomo spomnili na vas in vas razveselili še s kakšno sliko iz lepih Slovenskih goric. Lepe pozdrave!

Dragi Ludvik Avsec, Cleveland!

V pismu pravite, da vam solze zalivajo oči, ko nam pišete. Srčno želimo, da bi vsaj za mesec ali dva obiskali rodni kraj. A vaša družina je tam. Otroci so odrasli, dobro preskrbljeni, dva že poročena, a mama je še vedno vsa z njimi. Misli, da jih ne more pustiti, tudi za mesec ali dva, da bi šla z vami na obisk v stari kraj. Takšne so pač naše dobre matere. Pa se odločite za pot sami. Saj so skupinska potovanja zelo prijetna in tudi kratkotrajna. Potovali boste s prijatelji in znanci. V Sloveniji se boste pa udeležili izletov in prireditev. Prav nič vam ne bo dolgčas, verjemite. Gotovo imate še kaj sorodnikov, pri katerih bi stanovali, če pa ne, bi se dala po zmerni ceni pri zasebnikih dobiti kakšna sobica. Včasih se tudi po dva rojaka skupaj zmenita in skupaj stanujeta, kar je še ceneje. Posvetujte se z vašimi otroci, ki bodo prav gotovo razumeli vašo željo in vam jo pomagali izpolniti! Iskrena hvala za novoletna voščila, ki vam jih toplo vračamo: poleg drugega dobrega in lepega vam želimo, da se izpolni vaša velika želja in se letos v Ljubljani vidimo!

Dragi Jakob Božič, Canberra, Avstralija!

Veseli nas, da imate z Rodno grudo in izseljenskim koledarjem toliko veselja. Prav radi vam bomo izpolnili željo in v eni prihodnjih številčk revije objavili sliko Ilirske Bistrice, čeprav smo o tem kraju že precej pisali in objavili tudi slike, ko je bil predlanskim tam izseljenski piknik. Hvala za nove naročnike. Pristrčne pozdrave vam in vsem vašim prijateljem in znancem.

Draga družina Flisar, Marrickville, Avstralija!

Lepo živite v Avstraliji, če sta zaposlena oba in pridno delata, tako nam pišete, a vendar srce hrepeni, ...daleč je zemlja rodna, za vas širna prekmurska ravan. To občutite najbolj ob praznikih. Letos bomo v Rodni grudi večkrat pisali kaj novic tudi iz Prekmurja, pa tudi slike bomo objavljali. Prav gotovo vam bo to še posebej v veselje. Mnogo sreče in tople domače pozdrave!

Draga Mona Pusovič, Davidson, Ely, Minnesota!

Veseli nas, da vam je Rodna gruda tako všeč. Iz srca želimo, da bi bili z njo tudi v bodoče zadovoljni. Iz optimizma, ki zveni iz vsega vašega tako lepega pisma, ni prav nič čutili, da imate že osem križev in pol in da ste priklenjeni celo na invalidski voziček. Korajža velja. Tako je prav! Saj vsak človek si po svoje oblikuje življenje, ki je potem takšno, kakršnega si ustvari.

Doma ste s Pšenične police, blizu Cerkelj nad Kranjem in 65 let ste že v deželi onkraj luže. Dolgo je to, in verjamemo, da ste preživeli veliko hudega in tudi marsikaj lepega. Z leti se hudo pozabi, spomini na lepo pa ostanejo. Da, kaj vse so morale naše ženske, ki so pred desetletji prišle v Ameriko, pretrpeti. Veliko so garale. Danes so pa povsod za vsako delo stroji in le na gumb je treba pritisniti. Pri vas je tako in tudi pri nas. Tudi v vaši rodni Pšenični polici prav gotovo ne manjka televizorjev, pralnih strojev in raznih gospodinjskih pripomočkov. Ob priložnosti jo bomo obiskali ter posneli nekaj slik za Rodno grudo, da boste naše revije še bolj veseli. Mnogo sreče in zdravja v tem novem letu!

Ina Slokan

LA PAZ MOJE MLADOSTI

Založba Obzorja v Mariboru je konec preteklega leta izdala potopisno knjigo akademskega slikarja Jožeta Ciuhe »Pogovori s tišino«. Iz te knjige smo izbrali pričujoči odlomek. Avtor je tu strnil svoja številna doživetja s popotovanja po Latinski Ameriki, opisal srečanja s številnimi domačimi pa tudi s slovenskimi izseljenci v Argentini in drugod. Avtor pa ni bil samo opisovalec in opazovalec življenja na tem kontinentu, ki nam je včasih tako blizu, pa je vendar tako oddaljen, ampak tudi razmišlja o njihovih kulturnih tradicijah in navadah, posebej pa še o poteh slovenskih izseljencev v teh deželah.

Mesto, ki sem ga zagledal, ni bilo mesto, ki sem ga nekoč izsanjal. La Paz je bil namreč moj edini delec Južne Amerike, preden sem se v decembru izkrcal v Riu.

Zgodilo se je v poletju 1939. Na Videm so prišle na počitnice štiri dekleta. Imele so vranječne lase, močne ličnice in bele, goste zobe. Bile so drugačne od vseh, ki sem jih videl dotlej. Mladost so preživele v Boliviji, v La Pazu. Njihov oče je bil naš izseljenec, mati pa Bolivijka. Sam zase sem bil tedaj trdno prepričan, da je bila Indijanka: že zaradi romantike. Cando, Kato, Guillo in Olgo, kot so se dekleta imenovala, je moja mati na kratko prekrstila v »Bolivijke«.

Tedaj mi je bilo nekaj čez šestnajst let, Guilla pa je bila nekaj mesecev starejša. Na stezi, ki zavije od Uršiča proti naši hiši, je tedaj zorel drnoselj. Pod tem drevesom sva se z Guillo poljubila. Bil je prvi poljub, s stisnjenimi ustnicami. Potem ko so se začele ustnice razpirati, je začela Guilla pripovedovati o Ilimaniju, me naučila popevko »da Misela«, mi dajala bolivijske znamke z napisom »correo aereo« in mi govorila o La Pazu. Besede so s koprnenjem slikale podobo daljnega mesta v gorah; mesta, ki je med vsemi na svetu najbližje nebu.

Guilla

Opoldne sem se sešel z Evi, Kurtom in Tamaro. Rekel sem jim, da sem odkril mladostno prijateljico, nato pa sem odšel iskat restavracijo z rdečim srcem, z napisom »Danny«.

Za točilnico se je na komolce naslanjal malce plašen in nekoliko škilast mladenič. Rekel sem mu, da bi rad govoril s »padrono«. Sédel sem za mizo in naročil kosilo.

Restavracijo sestavljata dva prostora: prvi je podoben našim točilnicam, drugi pa je skrbneje urejen in lepši. Verjetno za stalne goste in za tiste, ki radi posedijo. Kar precej časa sem moral čakati. In ker sem čakal, sem tudi dočakal: prišla je.

Vprašal sem jo, ali se me spominja. Začudeno me je pogledala, me z očmi premerila in rekla, da se me ne spominja. Potem sem ji povedal, da sva pred šestindvajsetimi leti skupaj preživeła neko poletje.

Mišice okoli ust so ji vztrepetale. Človeka nehote stisne, čeprav ne ve, zakaj. Prijela me je za roke in besede so stekle kot potok. Tihe in grenke in vsakdanje so se lovile za smisli

mučnega življenja. Z možem sta se razšla: ni bilo lahko, po dvajsetih letih zakona. In vendar: tudi to se zgodi. Pobral je denar in izginil. Ostala je sama z otrokoma. Trdo je delala: dekletoma je omogočila vzgojo in poklic. Vse hudo je že mimo. Restavracijo bo obdržala do maja, potem pa bo presedlala na delikateso: z restavracijo je preveč dela in preveč garanja. Slednjo noč je treba ostati na nogah do dveh. Tudi hišo si bo sezidala in zamenjala poltovornik za nov, lep avtomobil.

Moža ni pravzaprav nikoli preveč ljubila: varal jo je in skušala se je prilagoditi. Da se nista razumela, je morda krivo to, da je petnajst let starejši od nje. Toda — kdo ve? Bile so še hujše stvari. O bog, koliko je treba včasih pretrpeti. Tu jo je hotel poročiti ločeneč, precej mlajši od nje. Ni privolila: zbala se je. Zgubila ga je, čeprav ga je ljubila in četudi ni nikoli pretočila toliko solza. In naši ljudje: metali so ji polena pod noge in ji grenili življenje, kolikor so mogli. Židi pomagajo Židom, Arabci se zavzemajo za Arabce, naši pa prav nasprotno. Dokler se ni ločila, so obsojali moža, potem pa je vse padlo nanjo. In tako minejo leta.

»Ali veš, da se mi bo hčerka v maju poročila? Moraš jo videti, čedna je. In ti? Se spomniš, da si mi tedaj v Vidmu narisal v spominsko knjigo cel orkester? Tudi znamk si mi prinašal. Mi verjameš, da je bilo tisto poletje eno najlepših? Se spominjaš...«

Tudi jaz bi Guille ne spoznal. V meni je še vedno podoba dekleta, ob katerem se je moja mladeniška domišljija prvokrat vznemirila: podoba dekleta z oblimi udi, izzivalnimi prsmi, črni lasmi, potopljenimi, zasenčenimi očmi, izrazitimi usti in lepimi zobmi. Zdaj pa sem se pogovarjal z ženo, ki je starejša od svojih let. Enaki so ostali samo lasje: še vedno črni, gosti in bleščeči. Vse drugo je razmrežila grenkoba.

»Se spomniš, da sem tudi jaz rada risala? Moja starejša je bila eno leto v New Yorku, na šoli za uporabno umetnost. Veliko moških se zaganja za njo, ona pa je nora v nekega letalca. Bogat je, toda črn: tipičen Bolivijec. Zaradi poroke mi ni čisto prav. Pa kaj hočem! Morda se bojim, ker sem se sama tako zgodaj poročila. Končala sem gimnazijo, se vpisala na kemijo, in to je bilo vse. Kmalu za tem sem rodila. Njega — mojega bivšega moža — moraš spoznati —.«

Moral bi poznati njega, in čez čas, ko so besede tekle dalje, bi moral poznati še marsikoga. Spomini ožijo krog: že osem let je v La Pazu. Iz noči in samote se porajajo simboli: slike preteklosti neopazno zadobivajo novo barvitost. Okviri, ki so nanje napeti, se širijo. Gotovo ga poznaš: vsi ga poznajo. Vsi slučajni sopotniki življenja, ki romajo na obzorju spomina. In to je spomin na Jugoslavijo.

»Canda ima dva fanta. Gotovo ju kdaj srečaš. Kata ima dve dekleti, Olga pa dva fanta in tri dekleta. Medicne ni dokončala: omožila se je z nekim zdravnikom in z njim odšla v Kolumbijo.«

Zasedel sem se. Besede se niso mogle odteči. Rekla je, da bi me rada kam popeljala, kamorkoli želim. Užaljeno je našobila usta, ko sem hotel plačati. Tudi zvečer, ko sem večerjal s Kurtom in Tamaro, ni pustila, da bi plačal. Kljub grenkobi, s kakršno se je izpovedovala, je bila ljubka in srečna: »Se spomniš, da sem padla v koprive, ko smo se skrivali?« — »Se spomniš, da si mi rekel ‚kresnička‘?«

V SLAŠČIČARNI

(Vesel prizorček, ki ga lahko odigrate kjerkoli; zanj rabite le mizico in stol in dva igralca.)

JANEZ: (prihrumi, sede za mizo): Gospodična! Gospodična!
NATAKARICA: (izza odra) Takoj!
JANEZ: (tolče po mizi) Gospodična! Gospodična!
NATAKARICA: Takoj! Takoj!
JANEZ: Že pol ure čakam. Ali mislite, da svoj čas kradem, sakrabort!?

NATAKARICA: (priteče) Takoj! Takoj!
Vsem naenkrat ne morem postreči, saj nimam deset rok.
JANEZ: Zakaj pa jih nimate? Buda je imel tudi deset rok.
NATAKARICA: Želite, prosim?
JANEZ: Dajte mi košček torte!
NATAKARICA: Košček torte. Takoj! (gre)
JANEZ: Gospodična! Gospodična! Kje je moja torta? Že pred pol ure sem naročil torto. Kje je moja torta? Dajte mi torto!
NATAKARICA: (izza odra) Že ne sem!
JANEZ: Hitreje! Tako sem si zaželel torte!
NATAKARICA: (priteče) Takoj! Saj ne morem skakati čez mize.
JANEZ: Zakaj pa ne? Poznal sem drsalca, ki je skočil na ledu čez sedem miz.
NATAKARICA: Tu je torta!
JANEZ: Aha, tole je pa torta! Ampak tale je štirioglati. Jaz sem si pa zaželel tako na tri ogle.
NATAKARICA: To pa res ni važno.
JANEZ: Kaj hudiča ni važno! Če bi imel doma namesto štirioglatih vrat trioglate, ali bi bilo bilo to vseeno, a?
NATAKARICA: No, prav, bom pa zamenjala!
JANEZ: Seveda, da bom spet pol ure čakal. Pustite!
NATAKARICA: Prosim. (hoče oditi)
JANEZ: Gospodična! Gospodična!
NATAKARICA: Prosim?
JANEZ: Kakšna pa je tale torta?
NATAKARICA: Punč!
JANEZ: Kaj?
NATAKARICA: Punč!
JANEZ: Poslušajte vi, govorite, kot se spodobi! Reče se: Tale torta je punč torta. Ne pa kar vame: Punč! Saj nisem pinč.
NATAKARICA: Prosim!

JANEZ: Torej punč?
NATAKARICA: Tale torta je punč-torta.
JANEZ: Aha, punč! Kaj pa je tole okroglo tukajle notri?
NATAKARICA: Tole okroglo tukajle notri je rozina notri.
JANEZ: Kaj pa čekate. To se reče rozina, pa je.
NATAKARICA: Prosim, rozina!
JANEZ: Aha, rozina! Pa je od danes?
NATAKARICA: Rozina?
JANEZ: Ne rozina, torta!
NATAKARICA: Seveda, vsak dan so sveže!
JANEZ: V nedeljo tudi?
NATAKARICA: V nedeljo imamo zaprto.
JANEZ: Vas nisem vprašal, ali imate zaprto ali odprto, ampak, ali imate v nedeljo sveže torte.
NATAKARICA: Nimamo jih, ker imamo zaprto.
JANEZ: Torej jih nimate vsak dan?
NATAKARICA: V nedeljo ne.
JANEZ: Torej ne vsak dan?
NATAKARICA: Ne.
JANEZ: Zakaj pa potem lažete?
NATAKARICA: Saj ne lažem!... Oprostite, kličejo me. (gre)
JANEZ: Gospodična! Gospodična!
NATAKARICA: (izza odra) Takoj!
JANEZ: Oglasite se vsaj! Gospodična! Gospodična!
NATAKARICA: (pride) Kaj želite, prosim?
JANEZ: Veste kaj, premislil sem si. Ne bom torte!
NATAKARICA: Prav, jo pa spet odnesem.
JANEZ: Počakajte!
NATAKARICA: Prosim?
JANEZ: Veste kaj, zamenjajte mi! Odnesite torto, prinesite mi malinovec.
NATAKARICA: S sodo?
JANEZ: Ne v sodu. V kozarcu!
NATAKARICA: Vprašala sem, če s sodo.
JANEZ: Da, s sodo.
NATAKARICA: Takoj zamenjam. (gre)
JANEZ: Gospodična! Gospodična! Kje je moj malinovec? Pri vas bi človek lahko umrl od žeje kot v Sahari. Že pol ure čakam na malinovec.
NATAKARICA: (pride) Tu je malinovec, izvolite!
JANEZ: (izpije) Tako! Pozdravljeni!
NATAKARICA: Kako — pozdravljeni?
JANEZ: Lepo pozdravljeni!

NATAKARICA: Toda gospod, plačali niste.
JANEZ: Česa nisem plačal?
NATAKARICA: Malinovca.
JANEZ: Koliko stane?
NATAKARICA: Petindvajset.
JANEZ: In koliko stane torta?
NATAKARICA: Tudi petindvajset.
JANEZ: No, vidite, potem sva bot.
NATAKARICA: Kako bot? Malinovec ste spili, pa ga niste plačali.
JANEZ: Seveda, ampak zato sem vam vrnil torto.
NATAKARICA: Saj torte tudi niste plačali.
JANEZ: Seveda, saj je tudi pojedel nisem. Na svidenje!

Frane Milčinski — Ježek

Gorenjski slavček

Slovenska opera na ploščah je prinesla veselje že v mnoge slovenske domove po svetu. Tako nam pišete v številnih pismih. Razveselite še druge z lepim darilom, ki jih bo še in še spominjalo na rojstno deželo. Naročite še danes plošče opere Gorenjski slavček pri SLOVENSKI IZSE-LJENSKI MATICI v Ljubljani.

Cena za obe plošči je s poštnino vred v monotehniki 7.5, v stereo pa 8.5 USA dolarjev ali protivrednost v drugi valuti oziroma dinarjih.

Denar nakažite na naš tekoči račun BANQUE GENERALE Ljubljana 501-620-5-32040-10-4 ali pa v pismu s čekom na naslov: Slovenska izseljenska matica, Ljubljana, Cankarjeva 1/II.

POGOVOR Z NAROČNIKI

Najprej lep novoletni pozdrav, dragi naročniki, z željo, da bi vse dni v letošnjem letu preživeli v miru, sreči in zadovoljstvu prav vsi, kjerkoli po svetu živite. Želimo še, da nas letos obiščete v čim večjem številu. Potešite svoje hrepenenje po rodni zemlji, svoje zanimanje za domovino svojih staršev. Naša dolgoletna, zvesta prijateljica in naročnica Jennie Troha iz Barbertona v ZDA, piše med drugim v svojem novoletnem pismu: VEDNO MISLIM NA DOMOVINO, VEDNO SI JO ŽELIM PONOVRNO VIDETI. KADAR SEM V RODNEM KRAJU, SEM SPET VSA ZDRAVA, VESELA! VSE ME ZANIMA, VSAKA STEZICA, VSAK KAMENČEK, VSAK GRIČEK.«

Draga Jennie in vsi tisti, ki čutite tako: vsaka stezica, vsak kamenček, vsak griček vas pričakuje, poleg nepozabnih domačih krajev vas čakajo dragi domači ljudje, čakamo vas mi! Če pa le ne morete priti, pišite nam, mi pa vam bomo pošiljali v zameno, preko naše revije, v besedi in sliki, pozdrave domačih krajev.

Pomagajte potešiti domotožje še tistim, ki ne poznajo revije in koledarja Slovenske izseljenske matice. Povejte jim, pokažite jim, kako so lahko nenehno povezani z vsemi Slovenci po svetu in z rojstno domovino prav preko našega tiska. **OBNDARITE, NAGRADITE RODNO GRUDO ZA NJENO PETNAJSTLETNICO Z NOVIM NAROČNIKOM**, razveselite svojca, prijatelja, ki v tujini pogreša domačo besedo, z našo revijo. Povezan bo, preko nje, z vsemi Slovenci po svetu.

Ob koncu lanskega leta smo prejeli mnogo bančnih in poštnih nakazil za naročnine, do konca 1967 leta pa so nam poslali denar za revijo ali koledar še naslednji rojaki:

Iz ZDA:

Josephine Marovic, Angela Zaitz za Louise Muha, Anna Klun za Johna Umek, Frances Rosenberger, Franka Bahor, Josefa Cvetas, Silvio Renko, Johna Fabec, Albino Čehovin in še posebej denar za 15 koledarjev 1968. Dalje Thomas Primožič, Anna Podlesnik, V. F. Rucigay, Marian Jelovsek, R. T. Grahek, Frank Ekar, Ivana Sasek za sebe in za Tončko Klemen, Albert Krauland, J. H. Tercek, Kati Bernik, Janko Zornik za Ann Trasher, Veronica Cacija, Ančka Hochevar, Louise Guzel, Frank Česen, John Jamnick, Edward Tomsic, John in Maria Buliavac: Slovenian national home association iz Chisholma, Angela Zaitz za Mary Zajec, Mary Mesojedec, Mona Pusovič, Mary Kalin, John E. Fabec (za gramofonske plošče), Marijan Erman, Tereza Kerže, Andrew Grum, Jr., Agnes Tratnik, Frank Cvetan za dvajset koledarjev 1968 in naročnino Rodne Grude za: Antona Male, Jennie Mikolich, Mary Logar, Josephine Malner in Antona Ukmar. Dalje John Zornik za koledarje in naročnino Rodne grude za Paulo Bole, Frank Boltezar, Barbara Slanovec in Rudy Pryately.

Iz Kanade:

Louis Zelko, Andrej Ribarović, Ciril Sterbenk, Leo Trček, Frank Virant za sebe in za Mirka Šega, Ivanka in Frank Bremšak, Jon Skripac, Alojz Smolič, Ludvik Dermasa za koledarje in za Rodno grudo za Johna Braniselj. Dalje Vinko Vnuk, Ivanka Bremšak.

Iz Nemčije:

Stanka Šekoranja, Elka Sagadin, Franc Čebin, Franc Jeserschek, Metod Supanitsch, Jožica Grile, Marjan Golob, Julijan Tajnšek, Marija Kališnik, Johann Kusole.

Iz Švedske:

Štefan Ivič, Franc Korošec, Ivanka in Franc Eniko, Štefka Lešer, Angela Cokolič, Franjo Breznik.

Iz Avstrije:

Peter Fescl, Jože Vengust, Josef Sever, Adolf Hoffer.

Iz Francije:

Helena Jeras, Josef Kovačič, Ivan Gradišnik, Franc Strnad, Marjeta Magajne, Štefan Domiter, Roman Kodolja, Jean Persolja, Lojzka Kastelic (za gramofonske plošče), Marija Velikanje, Jože Gabrovec za Karla Kucler.

Iz Holandije: Elfrida Vičič-Eichenboom.

Iz Belgije:

France Es, Jožefa Globevnik, Franc Čop, Matevž Mihelič.

Iz Luksemburga: Matilda Gril.

Iz Avstralije:

Pavel Vatovec, Tony Resnik, Marjan Hrib, Irena Flisar, Darinko Hafner.

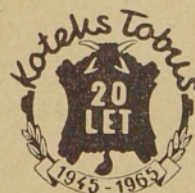
Iz Švice: Josef Jakš.

Narodna banka Jugoslavije

Centrala v Ljubljani

- kreditira poslovne banke
- opravlja plačilni promet s tujino (akreditivi, inkasi, nakazila)
- opravlja vse bančne posle po sejemskih sporazumih z Italijo in Avstrijo
- prodaja in odkupuje tuje valute, čeke in kreditna pisma
- odpira devizne račune jugoslovanskim in tujim državljanom.

Sredstva na deviznih računih jugoslovanskih državljanov obrestuje po 4⁰/₁₀₀, vezane vloge (nad 12 mesecev) pa po 6⁰/₁₀₀.

Koteks Tabus

IMPORT-EXPORT

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 5

Telefon: centrala 312 211
gen. direktor 311 353

Brzjav: KOTO, Ljubljana

Teleprinter: 31-298

Poštni predal: 415

Predmet poslovanja podjetja je trgovanje na debelo
Import Export

Surove in predelane kože, vse vrste usnja, obutve, usnjena galanterija in konfekcija, umetno usnje, ščetine, volna, dlake, gumirana žima, krzna, kožni in usnjeni odpadki, industrijske maščobe, strojila in pomožna sredstva za usnjarstvo in čevljarstvo industrijo.

OBIŠČITE NAŠO NOVO TRGOVINO
VISOKE MODE Z IMENOM

BOUTIQUE

Rojaki po svetu

TRGOVSKO PODJETJE
EXPORT—IMPORT

Jožef Vipavc

7 Stuttgart — S., Böblingerstrasse 164

vam omogoča, da na zelo enostaven in ugoden način nabavite vse vrste strojev in tehničnih potrebščin svetovno znanih in uglednih tvrdk po izredno ugodnih in konkurenčnih izvoznih cenah.

Za sebe, za svojce in prijatelje v domovini in širom po svetu nabavite lahko pri nas: **pralne stroje** raznih znamk, **radioaparate**, **televizorje** in **magnetofone**, **električne šivalne** in **pletilne stroje**, **foto-** in **kinokamere**, **lesnoobdelovalne stroje**, **motorne žage**, **betonske mešalce** ter razne druge gradbene in industrijske naprave, **kmetijske stroje**, **ročne motorne kosilnice**, **traktorje** z vsemi potrebnimi priključki, **motorne škropilnice** in drugo.

Izkoristite ugodno priložnost in zahtevajte naše ponudbe! Odgovarjamo takoj v slovenščini. Pošiljke odpremljamo hitro in na zaželene naslove.

Vabimo vas, da nas obiščete in si ogledate naše prodajne predmete v našem trgovskem lokalu.

Za vse informacije pišite na naslov:

EXPORT—IMPORT
JOŽEF VIPAVC

7 Stuttgart — S., Böblingerstrasse 164

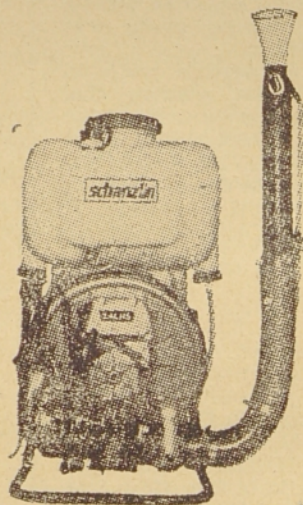
Tel. 604 362

Devizna sredstva lahko nakažete na bančni račun Deutsche Bank AG Stuttgart - Konto Nr. 99/03063 ali v Celovcu pri Bank für Arbeit und Wirtschaft Konto Nr. 7369

NEKAJ STROJEV IZ NAŠE BOGATE ZALOGE:

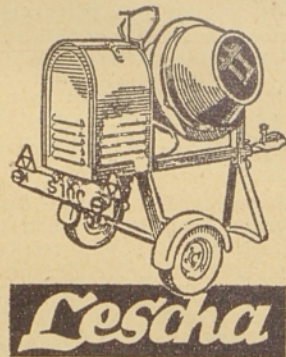
Nahrbtna motorna škropilnica

znamke Schanzlin s 3 KM. Škropilnica ima 12-litrski rezervoar, kar je novost, stane pa komaj 300 DM.

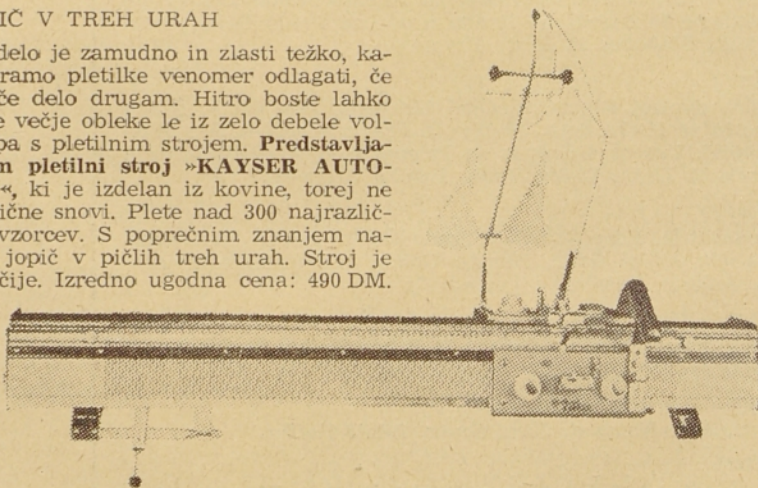
Betonski mešalec

in sicer: 75-litrski, 100 in 200-litrski ali pa večji, po želji z elektromotorjem za 220 V ali 380 V (v ceni ni razlike), ali pa na bencinski ali pa dieslov motor. Cena 75-litrskega betonskega mešalca, na elektromotor 295 DM, 100-litrskega pa 395 DM. Mešalci so primerni tudi za pranje repe in korenja, kakor tudi za mešanje silaže itd.

— JOPIČ V TREH URAH

Ročno delo je zamudno in zlasti težko, kadar moramo pletilke venomer odlagati, če nas kliče delo drugam. Hitro boste lahko napletle večje obleke le iz zelo debele volne ali pa s pletilnim strojem. **Predstavljamo vam pletilni stroj »KAYSER AUTOMATIC«**, ki je izdelan iz kovine, torej ne iz plastične snovi. Plete nad 300 najrazličnejših vzorcev. S poprečnim znanjem napletete jopič v pičlih treh urah. Stroj je iz Nemčije. Izredno ugodna cena: 490 DM.

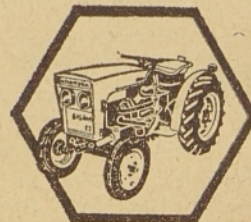

Šivalni stroj znamke PFAFF

model 90 z električnim cikcakom, ki ga lahko shranimo v kovček. Cena 380 DM.

Najsodobnejši traktor

znamke Schanzlin GIGANT, 25 KM, pripraven za obdelovanje vseh terenov, tudi najtežjih. Izvozna cena 8.900 DM.

Zimsko sonce. Foto: Joco Znidaršič

